

DE

DELAVSKA ENOTNOST

14. I. 1978 - ŠT. 1 - L. XXXVII. - CENA 5 DIN

GLAVNI UREDNIK:
VOJKO ČERNELČ

ODGOVORNI UREDNIK:
BOJAN SAMARIN

KONFERENCA O VARNOSTI IN SODELOVANJU

Pred sklepnim delom v Beogradu

V kongresnem centru »SAVA« v Beogradu se bodo v torek znova zbrali delegati KVSE, da bi v odločilnem delu sestanka s sprejetjem sklepnega dokumenta »dali piko na i« dosedanjemu delu.

Poglavitni nalogi srečanja sta — kot je predvideno v sklepnem dokumentu helsinške konference — dati skupno oceno prehojene poti pri uresničevanju določil tega dokumenta ter se dogovoriti o novih ukrepih za poglobitev varnosti, sodelovanja, odnosov in sploh za poglobljanje popuščenja v Evropi. Nalogi sta neločljivi in enako pomembni. Zato je cilj beograjskega sestanka, da zagotovi učinkovito delovanje »konference o varnosti in sodelovanju«, da res spodbudi uresničevanje in uveljavljanje vsega tistega, kar je bilo dogovorjeno v Helsinkih.

Med dosedanjim delom so delegati že uresnili prvo nalogo, kar kljub nekaterim slabostim, ki se jim sestanek ni mogel izogniti tudi zaradi mednarodnega položaja, predvsem pa sprva očitno blokovskega pristopa, vliva optimizem v uspešen končni izid. Seveda ne bi mogli reči, da je bil beograjski sestanek uspešen, če

se ne bo uspešno končal zadnji odločilni del, ko naj bi se udeležence dogovorile o ukrepih za krepitev varnosti, sodelovanja in drugih spremljajočih pozitivnih procesov in te ukrepe tudi zapisale v sklepnem dokumentu. O tem, da je bila dosedanja izmenjava mnenj o uresničevanju helsinške listine zares uspešna in koristna, priča že množičnost predlogov in pobud (več kot 90). Med njimi so resda tudi predlogi taktične narave, vendar pa velika večina le vsebuje pobude za resnično poglobljanje procesov varnosti in sodelovanja. To odpira možnosti, da bi delegati sprejeli zadovoljiv sklepnem dokument, ki bo odražal politično težo in pomen beograjskega sestanka. Seveda bo to zelo zapletena in težavna naloga, saj je nujno doseči »skupni imenovalec« različnih stališč, predlogov in pobud.

Tudi zato ob pričakovanju ustvarjalnih prizadevanj, politične volje, strpnosti do predlogov drugih in širine pri zagovarjanju svojih v nadaljevanju sestanka lahko rečemo, da je dovolj razlogov za optimizem glede končnega uspešnega izida beograjskega sestanka.

BRANKO KASTELIC

ŽERJAVOVODJA VLADO — MOŽ Z JEKLENO ROKO

Pred 17 leti se je Vlado Evačić odločil, da bo postal žerjavovodja, zaradi zaslužka, kakor je sam dejal. Danes zatrjuje, da mu je žal. Vendar po tem, o čemer sva se o njegovem poklicu pogovarjala, nisem čisto prepričan v to njegovo trditev.

Vlado je doma iz hrvaškega Zagorja in je kot poklicni kovač prišel k Tehniki že leta 1957.

»Teško je bilo takrat pri nas dobiti zaposlitev in prijatelj me je pripeljal v Ljubljano. Sprejeli so me. Najprej smo popravljali stroje, kolikor smo jih seveda takrat imeli. Bili so to v glavnem mešalci za beton. Spomnim se tudi, da sploh nismo imeli avtomobilov, vse so še tvorili s konji.«

Potem je Vlado odšel na službeno vojaškega roka. Ko se je vrnil, so pri Tehniki že imeli dvigala ali kakor rečemo običajno — žerjave.

»Žerjavovodje so takrat, no, tudi danes je še vedno tako, pogosto morali delati nadure, kar pa je pomenilo možnost večjega zaslužka. Tudi po 36 ur skupaj sem bil na žerjavu in tudi dobro zaslužil.«

Vlado se je nekako držal tistega ljudskega reka, ki pravi, da je treba najprej štalico, potem šele kravico. Delal je in varčeval toliko časa, da si je kupil stanovanje. Potem je šele pripeljal ženo.

»Res je žena vedela, da jemlje za moža gradbinca, kar pomeni, da si od jutra do večera v službi in včasih celo ponoči, pa včasih kljub temu godrnja. Zgodi se, da sina tudi po več dni ne vidim ali bolje — ne govorim z njim. Ko pridem domov že spi in ko grem še spi.«

Veliko je Vlado pripovedoval o težavah svojega poklica.

»Prepričan sem, da noben žerjavovodja ne more dočakati pokojnine v svojem poklicu,

predvsem zaradi opešanja vida in živčne napetosti. Najtežje je, ko moraš v megli ocenjevati razdaljo tudi do 90 metrov in to, lahko bi rekel, do centimetra natančno. Še huje pa je, ko na gradbišču ne moreš ustreči

vsem naenkrat. Ena, pa čeprav jeklena roka, je največkrat premalo.«

Čeprav so se v zadnjem času delovni pogoji izboljšali, ker v delovnem času, ki traja dlje kot osem ur, menjaje se delata dva

žerjavovodja, Vlado že razmišlja o možnosti, da mu bo zdravstvena komisija, na katero mora vsako leto, morda že v naslednjih letih ugotovila, da ni več sposoben za žerjavovodjo. In kaj potem? A. AGNIČ

PRED 35 LETI JE IZKRVAVEL LEGENDARNI POHORSKI BATALJON

Bodočnost je v naših rokah

Več kot 4.000 ljudi se je minulo nedeljo zbralo na Osankarici na osrednji proslavi ob 35-letnici poslednjega boja legendarnega Pohorskega bataljona. Slavnostni govornik Stane Dolanc, sekretar IK PCK ZKJ, je še zlasti poudaril naslednje izročilo pohorskih borcev: kot pravi revolucionarji so izkpravali v boju za svobodo in pravičnejši družbeni red... zdaj je revolucionaren tisti, ki se bori za samoupravljanje, in med drugim dejal:

»Naša bodočnost je odvisna od nas samih. Vsi skupaj moramo dojeti, da lahko samo s konkretnim delom v materialni proizvodnji in na vseh področjih družbenega dela, ki so v združenem delu povezane z njo, ustvarjamo boljše, bogatejše, svobodo, demokracijo in vse druge univerzalne človeške vrednosti. Od konkretnih rezultatov tega dela, od družbenega proizvoda v širšem pomenu besede, je odvisna kvaliteta našega življenja, je odvisna realna možnost zadovoljive potrebe in interesov posameznika in družbe. Kot pravimo, socializma ne moremo imeti več, kot ga lahko ustvarimo. Mi pa, resnici na ljubo, večkrat želimo obratno.

In že ena stran tega boja. To je velika bitka za znanje, za to, da

bo naš človek sposoben za uspešno samoupravljanje, da bo želel in imel možnost to znanje razvijati dalje, da se bo čutil maksimalno odgovornega pri urejanju družbenih zadev, da bo znal in hotel uporabljati pravice, ki mu jih daje socialistični samoupravni družbeni sistem. In, ne nazadnje, da bo sposoben dojeti in uporabljati vse tisto, kar mu daje moderna tehnologija, brez katere ni dviga proizvodnosti dela.

Obenem pa se moramo organizirano in trajno boriti proti vsem tistim posameznikom in skupinam, proti vsem tistim ide-

jam in ideologijam, ki želijo zamgliti te pravice in to konkretno svobodo delovnega človeka, ki želijo imeti monopol v upravljanju in odločanju in zato zapirajo informacije v svoj ozki krog, ki želijo obdržati kontrolo nad dohodkom, ki ga ustvarijo delavci, ter nad njegovo delitvijo, in to s pojasnilom, da je vse to v dobro delovnega kolektiva. Ti monopoli so podlaga, iz katere potem v bistvu poganjajo in se na idejnem področju oplajajo nacionalistične, psevdoliberalistične, dogmatsko-etatične in druge protisamoupravne in protisocialistične ideje in ideologije.«

V TEJ ŠTEVILKI
PRILOGA

SINDIKALNI POROČEVALEC

PRILOGA DELAVSKE ENOTNOSTI

14. I. 1978 - ŠT. 1

ŠTEVILKA 1

TEMA LETA

Nekdo je dobrohotno in duhovito, drugi pa zlobno pripomnil, da so bili Jugoslovani v mesecu decembru najbolj sprti ljudi na svetu. Pripomba je resnična, ne glede na motive tistih, ki so jo izrekli. V nervoznem mesecu decembru smo se pripravili kot nikoli doslej. Prepričani smo se z nekdanjimi in sedanjimi prijatelji, tovariši, pa tudi tistimi, s katerimi se nikoli ne moremo sporazumeti, pripravili smo se sami s seboj.

Vendar, to so bili resnično ustvarjalni, zaželeni, pričakovani in neizogibni prepri. Vanje smo se spuščali, da bi se, kot je ob neki priložnosti povedal tovariš Tito, na koncu sporazumeli.

Zakon o združenem delu je nastal iz ustave, je dogodek celo za družbo kot je naša, ki iz leta v leto, iz dneva v dan spreminja sebe in odnose, na katerih temelji. Zakon o združenem delu terja tudi prelome v miselnosti ljudi. Brez tega ni revolucionarnih sprememb, zakon pa, če je komu všeč ali ne, »izziva« prave revolucije v malem na najbolj bistvenih področjih družbenega življenja in organiziranja. Korenite spremembe pa seveda ne nastajajo čez noč, brez pretresov, odporov in brez boja. To je proces, včasih dolgotrajen.

Zaradi okoliščin, toda neizogibno, je v minulem letu prišlo v ospredje področje delitve dohodka in osebnih dohodkov. To je bila tema leta, ki je vzbudila pozornost ljudi in zanimanje najširših delovnih plasti. Videli bomo, kako bo »po novem«, so govorili ljudje, pa čeprav je bilo za nekatere to »novo« nekako megleno. Želje

pa niso bile meglene, ampak povsem jasne: treba je spremeniti sebe in prakso.

O nagrajevanju po delu in rezultatih dela smo vrsto let samo govorili. Celotno, kjer so delo merili, kjer so imeli natančno normo nagrajevanja po delu ni bilo, ker je »samostojna« norma bolj izčrpavala ljudi, kot da bi jim dala pravo nagrado ali pravo zadovoljstvo, ki ga delo samo po sebi prinaša.

Niso redka mnenja, da so bili pravilniki izdelani in sprejeti v naglici, »pod silo« zakona. Pustimo ob strani, da je bilo to dejstvo v prid tistim, ki nasprotujejo novim odnosom, ki so to izkoristili, da bi vse delo pri sprejemanju pravilnikov razvrednotili. Z njimi ni treba polemizirati. Večina delovnih ljudi se zaveda, da pravilniki taki kot so zdaj, ne morejo biti zadnja beseda. Iz dneva v dan jih je treba spreminjati, brez strahu in zavlačevanja je treba vanje vnašati boljše in pravičnejše rešitve. Prav zato je tudi še tako »nerodno« pripravljen pravilnik, ki pa temelji na zakonu o združenem delu, velik korak naprej. O nagrajevanju po delu in rezultatih dela smo prenehali samo govoriti. S tem smo se začeli tudi resno ukvarjati.

To je torej prelom. Mnogi so ga dočakali nepripravljeno, niso bili redki tisti, ki so skušali rihariti v kalnem in pod plaščem »načelnosti« čimveč dobiti zase. Tudi zaradi tega smo se pripravili. Pogosto smo se pripravili tudi zaradi neznanja in nerazumevanja, vendar smo se v teh decembrskih preprih marsikaj naučili. Zato pripomba o sprtih Jugoslovanih pravzaprav zveni ohrabrujoče.

KRSTE BIJEIČ

KAJ SMO STORILI...

Bolj proste roke, večje možnosti

Sindikalna lista za letošnje leto prinaša številne novosti. Zanje smo se odločili na osnovi izkušenj oziroma zato, da bi v prihodnje uspešneje reševali nekatera skupna vprašanja, da bi bilo naše samoupravno sporazumevanje še bolj smiselno in učinkovito v primerjavi z dosedanjim prakso. Zato smo se tudi odločili za nekatere spremembe, z eno samo veliko željo, da bi se v svojem vsakodnevem življenju čim bolj približali smernicam in določilom zakona o združenem delu.

Spremembe prinaša nova sindikalna lista tudi v poglavju, ki govori o regresih za letni dopust. Poudarja, da so sredstva regresa za letni dopust namenjena nadomestilu dela stroškov letnega oddiha predvsem tistim delavcem, ki sami brez solidarnostno združenih sredstev ne morejo kriti stroškov za počitnice. Omenjeno določilo je na prvem mestu v poglavju, ki govori o regresih za letni dopust. In prav je tako, saj iz svoje vsakdanje prakse predobro vemo, da si v številnih kolektivih s sredstvi za regresiranje dopustov še vedno le linearno povišujemo osebne prejemke. Ni torej odveč trditve, da so sredstva za regrese namenjena predvsem tistim delavcem, ki sami brez solidarnostno združenih sredstev drugače ne bi mogli na letni oddih.

Manj togo v primerjavi z lani in spodbudnejše je nadalje novo navodilo v zvezi z določanjem višine sredstev za regresiranje dopustov. Sindikalna lista namreč poudarja, da se sredstva regresa oblikujejo v višini najmanj 30 % in največ 45 % od povprečnega neto mesečnega osebnega dohodka na zaposlenega v gospodarstvu SR Slovenije. Tako oblikovana sredstva pa moramo razumljivo povečati za morebitne obvezne dajatve.

To pomeni, da bomo imeli letos pri oblikovanju sredstev za regrese bolj proste roke. Še pomembnejše kot to pa je, da bomo imeli več možnosti omogočiti zaslužene počitnice vsem tistim, ki si jih doslej zaradi skromnih osebnih dohodkov sami niso mogli privoščiti. Nova sindikalna lista nudi namreč bolj svobodno oblikovanje sredstev za regresiranje dopustov, kar z drugimi besedami pomeni, da se bomo lahko odločili, če se nam bo zdelo to potrebno, za bistveno višje regrese kot doslej. Skratka, imeli bomo bolj proste roke, zato bomo lahko pri ureničevanju svojih načrtov, svojih nalog in obveznosti tudi bolj učinkoviti.

Še to: sindikalna lista znova posebej poudarja, da bomo morali pri končni delitvi regresov za dopuste upoštevati ekonomske, socialne, delovne in zdravstvene razmere delavcev, saj dobro vemo, da si mnogi izmed nas nikoli ne bi mogli privoščiti letnega dopusta brez pomoči solidarnostno zbranih sredstev. Po drugi strani pa vemo, da ni malo delavcev, ki gredo lahko na počitnice kamorkoli, tudi v hotele, ki niso najbolj poceni, ne da bi imeli pri tem kakršnekoli finančne težave. Zato sindikalna lista še posebej poudarja, približno tako kot lansko leto, da regresa za letni oddih ni mogoče deliti vsem delavcem v enakem znesku.

Gre torej za preišljeno oblikovana navodila, ki zelo jasno odgovarjajo na vsa bistvena vprašanja v zvezi z regresiranjem počitnic. In, če se bomo potrudili in jih v svoji vsakdanji praksi tudi upoštevali, potem bomo tudi na tem pomembnem področju skrbi za delovnega človeka, napravili korak naprej. V korist posameznikov in v korist celotne družbe. Pa tudi pohititi moramo z njim, če želimo, da nam počitnice ne bi pomenile le sonca ali gora in morja poleti, ampak tudi nujno potrebno sprostitve med »zimskim« dopustom.

ANDREJ ULAGA

ŠE NAJMANJ GRE ZA DOPOLNJEVANJE STAREGA Z NOVIM

Korenite spremembe

Razvijanje in uveljavljanje novih samoupravnih in družbenoekonomskih odnosov je izhodišče prizadevanj RO Sindikata delavcev kulture Slovenije za letos

Novo leto prinaša tudi nove naloge in tako so se tudi na zadnji seji izvršnega odbora republiškega odbora Sindikata delavcev kulture Slovenije dogovorili, kakšno bo njihovo delo v prihodnje. Predvsem bodo svoja prizadevanja usmerili v nadaljnje razvijanje in uveljavljanje samoupravnih in družbenoekonomskih odnosov, na podlagi katerih bo mogoče zasnovati nove dohodkovne odnose tudi v temeljnih organizacijah združenega dela na področju kulture v skladu z zakonom o združenem delu.

In kakšne so torej neposredne aktivnosti sindikata, če to splošno usmeritev malo razčlenimo? Sindikat bo sodeloval s skupnimi komisijami, interesnimi skupnostmi in ustreznimi strokovnimi službami pri oblikovanju novih samoupravnih sporazumov dejavnosti. Delo pa se ne bo končalo pri tem. Niso pomembni samo akti, važno je njihovo uveljavljanje in pri tem, pri ureničevanju sindikalnih stališč o

samoupravnem sporazumevanju o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke bo sindikat aktivno sodeloval. V času, ko se pripravljata zakon o svobodni menjavi dela, bo sindikat imel veliko dela pri pripravi meril za cene storitev na področju kulturnih dejavnosti. Tu bo opravil ob sodelovanju s samoupravnimi interesnimi skupnostmi. Prav tako bo sindikat sodeloval pri pripravah zakonov za posamezna kulturna področja z družbenopolitičnimi organizacijami in strokovnimi službami. Priprave za kongres ZK in Zveze sindikatov letos so tudi zelo pomembna naloga. Sindikat bo sodeloval v akciji družbena samozasčita in ljudska obramba na področju kulture. Kot stalno nalogo pa so si zadali družbeno izobraževanje in usposabljanje delegatov RO in dograjevanje organiziranosti sindikata delavcev kulture.

Člani izvršnega odbora so poudarili, naj udeleženci samou-

pravnih sporazumov dejavnosti v svojih splošnih aktih upoštevajo stališča iz sindikalne liste 1978. To naj storijo ne glede na to, ali je že ustrezno prilagojen samoupravni sporazum dejavnosti. Vendar pa morajo kasneje preveriti, če niso njihovi samoupravni splošni akti v nasprotju s samoupravnim sporazumom dejavnosti.

Sindikat delavcev kulture Slovenije je od vsega začetka sodeloval v akciji SZDL Slovenije za izboljšanje družbenega in ekonomskega položaja knjige. Nedavno tega je izšel predlog besedila o družbenem in ekonomskem položaju knjige. In kdo drug, če ne prav sindikat delavcev kulture, bo imel pomembno vlogo pri tem, da bi o predlogu stekla kar najširša javna razprava. Izvršni odbor bo pripravil plenarno sejo s to temo, konkretno pa bo sindikat sodeloval tudi pri ustanavljanju temeljnih skupnosti za knjigo.

STANKA RITONJA

PRIPRAVE NA OBČNE ZBORE SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

Dela ne manjka, časa pa...

Na občinskem svetu Zveze sindikatov v Domžalah so se priprav na občne zборе lotili že septembra. Kljub temu, da so organizirali dve posvetovanji s predsedniki osnovnih organizacij, na katerih so se domenili o obratnem sindikalnega delovanja, pa na občinskem svetu ugotavljajo, da je doslej imela občni zbor le ena sama osnovna organizacija.

»Na posvetovanjih smo se dogovorili, naj bi bili občni zbori v decembru in januarju, le izjemoma pa tudi kasneje,« je povedal sekretar občinskega sindikalnega sveta Marjan Boltar. »Vsebinsko gledano je ta čas praznoprav idealen za organizacijo občnih zborov, saj bi le-ti

predstavljali nekakšno inventuro dosedanjega uresničevanja zakona o združenem delu. Pa tudi delavci bi imeli priložnost spet dobiti besedo o vsem, kar je doslej zgolj formalno šlo mimo njih. Res pa je, da so sedaj, ko v delovnih organizacijah sprejemajo razne akte in se ukvarjajo z novimi dohodkovnimi odnosi, občni zbori nekako neaktualni.«

»Pa tudi povsem zgrešeno bi bilo, če bi v takem času med drugim zamenjali tudi vodstva sindikalnih organizacij. Zato bo vendarle bolje, da bodo občni zbori šele sedaj, z zamudo,« se je v razmišljanje vključil predsednik domžalskega občinskega sveta Marjan Kopitar in dodal,

da so se dogovorili, da se bodo njihovi predstavniki udeležili vseh občnih zborov, pa tudi pomagali pri njihovi izvedbi.

»V pripravah na občne zборе pa smo še posebej veliko pozornost posvetili evidentiranju kandidatov za vodstvene funkcije. Organizacije ZK v TOZD smo opozarjali na take predsednike sindikata, ki niso bili delavni. Da, prav z ZK moramo še posebej tesno sodelovati. Izkušnje nam namreč kažejo, da so prav tiste sindikalne organizacije, ki sodelujejo z organizacijami ZK, najboljše, politična akcija pa je toliko enotnejša.«

Seveda pa so oči domžalskih sindikalnih delavcev uprte naprej. Nadaljevati nameravajo začetno delo in kar največjo mero pozornosti posvetiti konkretizaciji zakona o združenem delu. »Če bomo tu nehali, potem nismo naredili prav nič!« pravi Marjan Kopitar. Pred njimi so priprave na volitve, pa seveda tudi na kongrese. »Sproti pa nameravamo reševati še tako imenovana tekoča vprašanja, kot so stanovanjska problematika, kultura, šport in rekreacija, solidarnostne akcije...« končuje naš razgovor Marjan Boltar, Marjan Kopitar pa zamišljen dodaja: »Dela ne manjka, časa pa...«

D. KRIZNIK

M. HORVAT

REPUBLIŠKI ODBOR SINDIKATA DELAVCEV GRAFIČNE IN PAPIRNE INDUSTRIJE

BOLJ IZKORISTITI ZNANJE!

Preveč nepotrebnih težav pri »oživljanju« SOZD Slovenija-papir

Med prednostnimi nalogami pri delu republiškega odbora Sindikata delavcev grafične in papirne industrije Slovenije je tudi oblikovanje sestavljene organizacije združenega dela Slovenija-papir. Za ustanovitev takšne asociacije združenega dela se slovenski grafičarji in papirničarji že dlje trudijo. Če jim je to formalno uspelo, pa v republiškem odboru niso zadovoljni z vsebinskimi premiki na področju uveljavljanja dohodkovnih odnosov in določil zakona o združenem delu sploh.

Pred kratkim so na seji izvršnega odbora Sindikata delavcev grafične in papirne industrije Slovenije sprejeli tudi to temo, da se dogovori, ki zadevajo boljše samoupravno organiziranost, nove družbenoekonomske odnose v slovenski papirni in grafični industriji in njeno povezovanje s porabniki njenih izdelkov in dobavitelji surovin — prepočasi uresničujemo. Slišati je bilo tudi mnenje, da se v tej panogi le težka dogovarjajo o usklajevanju gospodarskih načrtov, hotenj in ambicij, kajti podjetniške miselnosti ne manjka. Prav zato so se na seji IO tudi zavzeli za večjo odgovornost poslovalnih, izvršnih, strokovnih in političnih organov pri uveljavljanju novega sistema družbenega planiranja. Razprava je sledila potrebi in hotenju, da je treba oceniti dosedanje postopke pri oblikovanju,

sprejemanju in uresničevanju sprejetih obveznosti in hkrati — povedano po domače — reči bobu bob. Mislimo na tiste neopravljene naloge pri uveljavljanju zakona o združenem delu, pri planiranju in še posebej pri »oživljanju« sestavljene or-

ganizacije združenega dela Slovenija papir, ki bi jih morali opraviti že lani. Razprava pa se ni izognila tudi razvoju delegatskega sistema in še posebej oceni, da v papirni in grafični industriji premalo izkoriščamo znanje in sposobnosti ljudi v strokovnih

službah. Tudi to sodi med prednostne naloge sindikalnih organizacij, kajti nič ne koristi le stokanje, da je težko dobiti nove, sposobne in »mobilne« kadre, če pa niti sedanjih ne znamo izkoristiti.

OBMOČNI POSVETI O RAZPOREJANJU DOHODKA IN DELITVI SREDSTEV ZA OSEBNE DOHODKE

Ne vemo še dovolj

V teh dneh se zbirajo na območnih posvetovanjih v organizaciji medobčinskih svetov zveze sindikatov sindikalni in drugi družbenopolitični delavci z namenom, da bi se temeljiteje seznanili s konkretnimi rešitvami na področju uveljavljanja dohodkovnih odnosov in še posebej o tem, kako uspevamo v temeljnih in drugih organizacijah konkretizirati tiste določbe zakona o združenem delu, ki se nanašajo na razporejanje dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke.

V ta namen so pripravili v RS ZSS tudi »Teze«, ki so podlaga za razpravo, ki pa jo poleg uvodničarjev na seminarjih »popoprajo« sami udeleženci tudi s konkretnimi rešitvami v delovnih okoljih, z dilemami, oziroma nejasnostmi in problemi, s katerimi se pri ureničevanju zakona o združenem delu srečujejo v temeljnih organizacijah združenega dela, kar v resnici pomeni, da na teh seminarjih lahko zasledimo že tudi mnoge pozitivne in negativne izkušnje iz prakse.

Kljub tako zastavljenim ciljem seminarjev pa lahko tu in tam opazimo, da nekateri še ne poznajo zadosti družbenoekonomskih osnov zakona o združenem delu, prav tako pa tudi ne posameznih določil. Vprašanje je, kaj v resnici pomeni takšna zamuda v glavah nekaterih? Morda še posebej kaže razmisliti o tem, ali ni morda ravno v njihovih glavah, čeprav žal niso edine, tudi ena resnih zavor za prepočasno uveljavljanje zakonskih določil.

Sicer pa so regionalni seminarji za sindikalne in druge družbenopolitične delavce namenjeni tudi dogovorom o konkretnih akcijah na področju uveljavljanja zakona o združenem delu. V Mariboru bodo v okviru občinskih sindikalnih svetov prišli na seminar pripravljene s konkretnimi ocenami o doseženi stopnji uveljavitve novih odnosov in še posebej o tem, kako je sindikat uveljavil svojo novo zakonsko in politično funkcijo. Sicer pa bomo o seminarjih v našem časniku še poročali.

M. HORVAT

Spoštovani naročniki!

Novice o podražitvah niso nikoli prijetne.

Tudi nas so razmere na trgu prisilile — o tem je razpravljal in sklepal izdajateljski svet Delavske enotnosti — da vam na začetku leta sporočimo vest o podražitvi časnika Delavska enotnost, s sedanjih 4 dinarjev na 5 dinarjev za izvod in pri letni naročnini od sedanjih 200 na 250 dinarjev.

Dolgo smo premelevali, ali naj bi časnik Delavska enotnost sploh podražili?

Toda, ko smo planirali prihodke in odhodke za časnik Delavska enotnost v letu 1978, in to na osnovi znanih, po resoluciji pričakovanih podražitev, smo ugotovili, da lahko pričakujemo izgubo pri izdajanju časnika DE v višini 3.519.100,00 dinarjev. Ob tem smo zbrali vse predvidene povečane stroške, ki so nam jih posredovali iz tiskarne, kjer tiskamo Delavska enotnost in k tem pristeli vse naše povečane poslovne stroške, stroške za papir, poštnino, transport, ekspedit in večje avtorske honorarje ter sredstva, predvidena za osebne dohodke za novo zaposlene novinarje v letošnjem letu. Naj povemo, da se bo papir podražil za 8 %, stroški tiska za 17 %, poštnina za 14 %, avtorski honorarji za 16 %, poslovni stroški redakcije za 14 %, stroški za zbiranje oglasov za 18 % itd.

Tako nam je račun pokazal, da bo lastna cena časnika Delavska enotnost v letošnjem letu kar 6,20 dinarja za izvod.

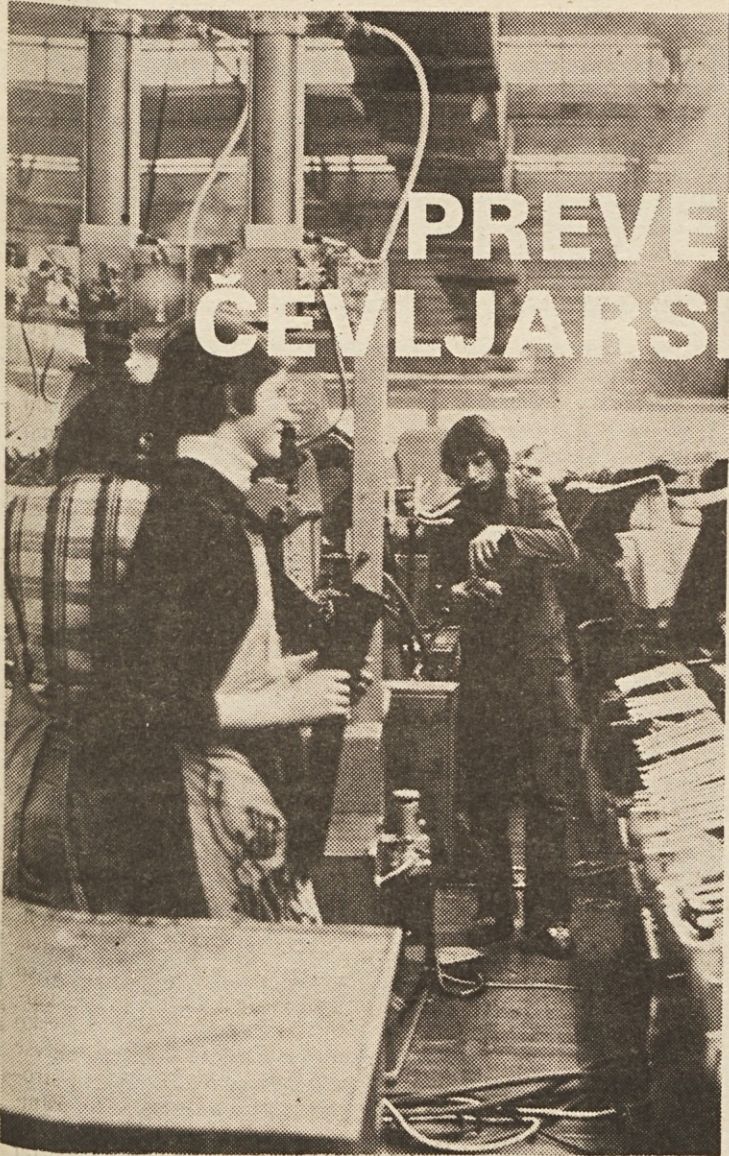
Dragi bralci, spoštovani naročniki, kot vidite, na osnovi vsega omenjenega res nismo mogli mimo odličitve o podražitvi časnika Delavska enotnost.

Podražitev Delavske enotnosti s 4 na 5 dinarjev pa še zdaleč ne pomeni ekonomske cene. Še vedno nam pri vsakem natisnjem izvodu Delavske enotnosti ostane 1,20 dinarja izgube.

Zato bo moral k pokrivanju izgube, nastale pri izdajanju in tiskanju časnika Delavske enotnost, naš maloštevilni kolektiv prispevati precej dohodka iz naših dodatnih dejavnosti. A nenazadnje bo moral precejšnja sredstva, kar 1.768.090 dinarjev, prispevati za pokritje izgube tudi naš ustanovitelj, Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije.

Spoštovani naročniki — med njimi vas je največ v osnovnih sindikalnih organizacijah — pričrani smo, da vas podražitev časnika Delavska enotnost ne bo preveč prizadela in da bi ga samo zavoljo tega odpovedovali. V redakciji in vsi, ki delamo pri časniku, se bomo namreč še naprej trudili za dosledno uresničevanje novega koncepta časnika Delavska enotnost, ki se je že doslej doobra uveljavil in vam tudi na ta način izdatno pomagali pri vašem vse bolj zahtevnem sindikalnem delu.

Zato bi ob tej priložnosti spet pozvali vse tiste osnovne sindikalne organizacije, ki še nimajo naročene Delavske enotnosti za vse člane izvršnih in nadzornih odborov — teh je v Sloveniji še dobra tretjina — da le-to naročijo in s tem izpolnijo enega od sklepov zadnjega kongresa slovenskih sindikatov.

PREVELIKO OBUVALO ČEVLJARSKE INDUSTRIJE

V KRA TKEM SE BOMO SPRAŠEVALI: KAM S ČEV LJJI?

Vsakoletno zmanjševanje izvoza obutve v Sovjetsko zvezo je številne tovarne obutve spravilo na rob obstoja, saj nimajo ne domačega ne konvertibilnega trga — Potrebni reševalni sistemski ukrepi, toda tudi zavest čevljarjev, da jim le novi proizvodni prostori ne bodo pomagali na zeleno vejo

prosto opustiti. Ne samo zavoljo potrebe po enotnem nastopu jugoslovanske čevljarke industrije pri najmočnejših tujih partnerjih — Sovjeti pokupijo še zdaj, ko se izvoz čevljev iz leta v leto zmanjšuje, okoli 30 odstotkov vsega izvoza čevljarke industrije (še pred dvema letoma pa kar polovico izvoza!).

ne prizadevamo za prodajo na sovjetski trg. Vsa podjetja, ki si to lahko privoščijo, rade volje del svojih pravic za izvoz v SZ odstopajo drugim podjetjem, ki jim je ta izvoz življenjsko pomemben. Tako bi pri nas lahko izvozili na ta trg okoli 465 tisoč parov obutve, nameravamo pa je samo okoli 240 tisoč v letošnjem letu.

»Čeprav nam v Sovjetski zvezi ne marajo priznati naših težav s cenami surovin ter zavoljo tega cene v SZ izvožene obutve iz leta v leto relativno padajo, so za jugoslovansko čevljarstvo industrijo vendar le še vedno sila pomemben kupec«, nam je dejal Tone Klemenčič, vodja programa lahke obutve v žirovski Alpini. »Serije posameznih modelov so namreč tako visoke in proizvodnja je časovno sila ugodno razporejena, da se kljub minimalnemu ali nikakršnemu zaslužku vendarle kaže tudi najmočnejšim proizvajalcem vključiti v trgovanje s SZ.«

Podobno sodijo tudi v kranjski Planiki. Saša Burja, vodja prodaje, nam je povedala, da bi lahko sicer izvozili milijon parov, toda skoraj polovico te pravice so prepustili drugim tovarnam. Sami nameravajo izvoziti 540 tisoč parov, pretežno ženskih salonarjev in sandalov.

Kaj potemtakem slovenske čevljarje še veže na sovjetski trg? Poleg velikoserijske proizvodnje in enakomernega dela skozi vse leto tudi dejstvo, da so kljub priznani kakovosti izdelkov vendarle preveliki proizvajalci samo za domači in zahodnoevropski trg. Zmanjšanje obsega proizvodnje nikakor ni sprejemljiva rešitev, ne samo zavoljo rentabilnosti proizvodnje...

Seveda pa so finančni učinki za vse slovenske izvoznike čevljev v SZ slabi in s te plati je posel z leti izgubil glavno privlačnost. V Peku nam je Edvard Bedina, vodja prodaje, povedal, da bodo v letošnjem letu izvozili v SZ samo kakih 320 tisoč parov — predvsem ženskih škornjev, čeprav bi jih lahko po »ključu« prodali v SZ kar milijon parov. V prvem četrtletju v Peko za Sovjetsko zvezo sploh ne bodo delali, ker imajo dovolj drugih naročil...

Seveda jugoslovanski čevljarji v položaju, v kakršnem so, ne drže rok križem in ne čakajo, kaj bo. Že proti koncu lanskega leta so predlagali, naj bi prav zavoljo nizkih cen obutve, prodane v SZ, povečali disparitetni tečaj dolarja vsaj za 5,2 odstotka. Ta ukrep je bil še pred koncem minulega leta sprejet, celo več: popravil se je za 6 odstotkov. Kako pa bodo zvezni organi v bodoče razreševali vprašanje carinskih dajatev za uvoz surove kože — približno 40 odstotkov kož je treba uvoziti — ter ali je moč vezati uvoz surovih kož na izvoz čevljarjskih izdelkov pa za zdaj še ni mogoče reči. Upamo lahko le, da bodo zvezni organi našli primerne rešitve, upamo pa tudi, da bodo čevljarji sami uvideli, da ne kaže več biti zaletav v razvoju. Lani na primer, smo zapisali, da je v Jugoslaviji v preteklih dveh letih zrastle kar 15 novih čevljarjskih obratov, čeprav že dotedanje tovarne skorajda niso vedele, kako prodati vso izdelano obutve.

»Včasih je bil ta izvoz donosen, ker so Sovjeti plačevali bolje, kakor na konvertibilnem trgu, poleg tega pa niso bili zahtevni glede modnosti«, je še pripovedoval Tone Klemenčič. »Zadnja leta pa hočejo biti tudi z modo na tekočem, čeprav čevljev še vedno ne vrednotijo po modnosti. Za njih je važna le debelina podplata, višina škornja. Prav nič pa ne ovrednotijo oblike, materiala, več vložnega dela... Zavoljo tega se niti pri nas, niti v drugih slovenskih tovarnah, niti v Borovu, s katerim skupaj izvažamo toliko, kot vse druge jugoslovanske tovarne skupaj nič več

Alpina, Žiri: čeprav se prodaja škornjev včasih komajda izplača, so zdaj, ko ni zasluzka, le odločilna velikanska naročila in delo skozi vse leto...

Jugoslovanski proizvajalci čevljev so iz leta v leto v težjem gospodarskem položaju. Skupni obseg proizvodnje namreč močno presega potrebo doma, pa so zavoljo tega prisiljeni skorajda polovico proizvodnje prodati na tujem trgu. Za večino proizvajalcev ni konkurenčna bodisi zavoljo svetovnih cen, ali pa zavoljo premajhne kakovosti obutve. Zaradi teh dveh vzrokov prihajajo v težaven položaj, iz katerega si večina ne zna, pa tudi ne more sama pomagati. Zapira se namreč sovjetski trg, na katerega je ta industrija še predlani prodala polovico obutve, kar je je izvozila. Za letošnje leto pa vse kaže, da bodo količine obutve močno znižane: čeprav dogovarjanja še niso končana, vendarle že navajajo številko 9,5 milijona parov, za kar so v SZ namenili okoli 115 milijonov klirinških dolarjev. Ker pa so medtem jugoslovanski proizvajalci in SZ sklenili dogovor o povečanju cen (poprečno za 6 odstotkov) sprejeli pa se je tudi valutni tečaj (za okoli 6 odstotkov), se bo število parov obutve znižalo za okoli milijon. Še za nadaljnji milijon parov naj bi se ta izvoz zmanjšal zavoljo tega, ker so v Sovjetski zvezi za letos naročili ženskih škornjev za več kakor polovico vsega izvoza, pa bodo zategadelj odpadli drugi, cenejši čevlji.

prišlo v zelo težaven položaj. Za lažje razumevanje naj še povemo, da so mnoga čevljarstva podjetja v drugih republikah odvisna skoraj izključno od izvoza v SZ. V le-teh so začeli izdelovati obutve za v SZ že pred koncem minulega leta, čeprav še niso vedeli, kakšna pogodba o izvozu bo sklenjena — ker dela za domači ali drug tuji trg sploh niso imeli. Precej jim bo sicer pomagalo, da so nekatera naša najboljša podjetja odstopila velik del pravice za izvoz v SZ (ta pravica se določa po posebnem ključu, odvisna pa je od izvoza na konvertibilno področje), vendar pa tudi to zanje ne bo ne dokončna in ne prava rešitev. Izvoz v SZ se namreč iz leta v leto manjša, namesto da bi se, kot je bilo na državni ravni dogovorjeno, večal. Hkrati pa Sovjeti vse bolj zahtevajo modne izdelke, ne da bi bili večjo modnost ali kakovost materiala pripravljene tudi ustrezneje plačati.

Slovenski čevljarji so prav zavoljo modnih in kakovostnih izdelkov, s katerimi so si že pred leti utirili pot na zahodni trg, pri izvozu v SZ močno prizadeti. Hkrati pa so v jugoslovanskem merilu skorajda edini, ki si proti tej »nadlogi« lahko pomagajo sami. Njihov položaj na domačem in konvertibilnem trgu je dovolj trden, da si lahko privoščijo nezanimanje za sovjetsko ponudbo.

Kajpak tudi dobro stoječi proizvajalci sovjetskega trga ne morejo pre-

Prenekatero od 144 podjetij te dejavnosti (v njih je zaposlenih okoli 55.000 delavcev) bo zavoljo tega

PRIPRAVE NA KONGRESE ZK

Demokratski dialog in moč argumentov

Čas, ki nas loči od kongresov ZK, se naglo krči, hkrati s tem pa narašča zanimanje delovnih ljudi za teoretična in praktična vprašanja, ki jih bodo delegati organizacij ZK obravnavali na kongresih.

Eno glavnih vprašanj, ki ga je moč slišati že v pripravah na prihodnje kongrese ZK, je vprašanje, kako usposabljeni ZK za avantgardno vlogo v razvejanem samoupravnem mehanizmu, ne nad njim ali zunaj njega, to je za delovanje v razmerah pluralizma samoupravnih interesov. Zanimanje za to vprašanje je spodbudila razprava na 30. seji predsedstva CK ZKJ, še zlasti pa študija Edvarda Kardelja: »Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja«, ki je po sklepu predsedstva postala podlaga vsebinskih priprav na prihodnje kongrese ZK.

V dosedanjih prevladuje stališče, da niso potrebne večje spremembe v organiziranosti zveze komunistov, marveč predvsem v metodah njenega dela. Zvezo komunistov je treba usposobiti, da ne bo delovala kot oblast, marveč s silo argumentov. Dejavnost mora biti povsod, kjer delovni ljudje samoupravno oblikujejo in sprejemajo svoje odločitve. Z demokratičnimi metodami in skupaj z drugimi delovnimi ljudmi se mora bojevati za usklajevanje različnih interesov in preseganje objektivnih nasprotij našega časa in razvoja.

Kljub takšnemu, enotno sprejetemu načelnemu stališču pa bo nedvomno treba oblike in metode delovanja ZK v prihodnje bolj točno opredeliti in pri tem stalno presegati nevarnost, da bi ZK začela delovati kot edina družbenopolitična organizacija, ali pa, da bi jo kdo potisnil na stranski tir. Da bo ZK kos svojemu mestu in vlogi v družbi, mora razvijati demokratično ozračje v lastnih vrstah in to ob upoštevanju načela demokratičnega centralizma. Demokratizem v ZK zahteva predvsem svobodno izražanje idej, ocen in predlogov članstva, brez strahu pred pritiski in posledicami, po drugi strani pa obvezno spoštovanje in uresničevanje sprejetih sklepov. To je treba poudarjati predvsem zaradi poskusov skupin komunistov in političnih akti-

vov, da bi vsilili članom ZK vnaprej pripravljene sklepe, medtem ko so sleherno drugačno mišljenje od njihovega označevali kot opozicijsko delovanje.

Komunisti v svojih razpravah posvečajo veliko pozornosti tudi stališču 30. seje predsedstva CK ZKJ, da morajo biti pripravljene na kompromis, kadar so v manjšini tam, kjer se odloča. Za nekatere komuniste je namreč že sama beseda »kompromis« nesprejemljiva, »protirazredna«, če ne še kaj hujšega. Kako pojasniti bistvo stališča o kompromisu? Dejstvo je, da komunisti lahko ostanejo v manjšini tudi, kadar imajo prav, če nimajo dovolj moči ali pa pri roki dovolj prepričljivih argumentov, pa tudi takrat, kadar večina zaposlenih zaradi ozkih trenutnih skupinskih interesov ne sprejema stališč komunistov.

V takšnem primeru morajo komunisti delovne ljudi najprej opozoriti na bistvo nasprotnih stališč. Življenje samo bo pokazalo, kdo je imel prav. Če bo življenje potrdilo stališča komunistov, bo to samo prispevalo h krepitvi njihove avtoritete. Če pa bo življenje pokazalo, da niso imeli prav, je to še vedno boljše kot trmasto vztrajati pri stališču, da so nezmotljivi, in s pritiski vsiljevati svoji prav.

V pripravah na prihodnje kongrese ZK je slišati tudi opozorila na nevarnosti, ki izhajajo zaradi vertikalnega povezovanja ZK, »po liniji« SOZD, OZD, velikih sistemov, poslovnih skupnosti itd. V takšnih organizacijah ustanavljajo partijske organizacije, ki sprejemajo obvezujoče sklepe. Če bi ZK tako razvijali še naprej, bi lahko ZK, npr. v INI, Iskri, Energoinvestu itd. postala policaj vodilnih delavcev in se ločila od samoupravne baze.

Da bi ZK lahko uspešno uresničila svojo avantgardno vlogo, mora biti torej organizirana tako, da ne bo delovala pod vplivom različnih tehnokratskih ali birokratskih skupin. Povezovati se mora z bazo, s celotnim delegatskim sistemom, ki pa bo v prihodnje nujno moral v večji meri kot doslej postati okostje našega celotnega političnega sistema.

VINKO BLATNIK

USODA RUDNIKA PEČE...

iz albuma sindikalnih delavcev

Nekateri sogovorniki so izrazito — težki. Laže bi jim izpulili zdrav zob, kakor izvlekli iz njih kakšno misel. Marjana Beričiča, sekretarja občinskega sveta ZSS v Idriji sicer v ta kalup ne bi mogli vtakniti. Rad se pogovarja. O tem smo se prepričali že nekajkrat — ko je bil zaposlen še v Rudniku živega srebra, pa tudi, ko je že delal na občinskem sindikalnem svetu. Toda vsakokrat smo govorili o žgočih družbenih ali spodarskih težavah, največkrat pa o položaju idrijskega rudnika in bodoči usodi rudarjev. Zadnjikrat, ko smo hoteli zvedeti kaj o njem samem, pa se je razgovor zataknil. Napeljeval ga je na različne teme, ki ga zanimajo, ki o njih veliko bere in razmišlja — na primer o zunanji politiki Jugoslavije, o zakonu o združenem delu, o položaju kulture pri nas, o gospodarskih in razvojnih zadregah idrijske občine po »padcu« rudnika živega srebra...

njem kot človeku. Naj povemo kar na začetku, kakšen vtis je naredil: zelo načelen je in trmast, kadar sodi, da ima prav. Predvsem pa je po srcu še vedno rudar. O rudniku živega srebra, kjer je začel odraščati, bi govoril kar naprej. Žre ga in peče usoda rudnika, nam je dejal. Rudniško okolje ga je izoblikovalo v človeka in komunista, ga naučilo razumeti druge in hkrati vztrajati pri pravih in pravičnih odločitvah. Rudnik mu je dal osnovno obzorje in zagon, da si ga je razširil.

»To so bili časi navdušenja za našo stvar«, je dejal danes 43-letni Beričič, ko se je spominjal dela v Zvezi mladine in odhajanja na mladinske delovne akcije. »Čeprav bi nam pripadali osebni dohodki tudi med delom v brigadi, smo jih odklonili (leta 1958), češ da ne gre prejemati plačo za prostovoljno delo.«

Politično delo ga je v tistih letih tudi odtrgalo od rudnika, kjer je že dosegel položaj rudarja-kopača. Postal je sekretar občinskega komiteja ZK in SZDL, pa opravil šolanje na srednji ekonomski šoli ter se vrnil na SZDL za sekretarja občinske konference. Toda

ni zdržal dolgo. Vrnil se je v rudnik za kalkulanta osebnih dohodkov (za dosti nižji OD, kot ga je imel kot sekretar SZDL) ter zraven nadaljeval šolanje, dokler ni dosegel stopnje inženirja organizacije dela. Lani poleti je prevzel dolžnost sekretarja občinskega sindikalnega sveta, potem — ko je bil v rudniku nekaj časa vodja kadrovske službe. Njegova zadnja dolžnost v rudniku je bila: bodočim brezposelnim rudarjem pomagati spet do dela in kruha v drugih okoljih. To delo pa je nadaljeval tudi na občinskem sindikalnem svetu.

V občini seveda njegova doslednost pri delu in volja do dodatnega dela nista ostali neopaženi, pa je imel kar naprej kakšno funkcijo (tudi v rudniku je bil sekretar ZK, v vodstvo sindikata pa ni maral, češ da tja najbolj sodijo ljudje iz proizvodnje). Trenutno je »obložen s članstvom« v IO RO sindikata delavcev kovinske industrije, članstvom v grupacijskem odboru barvne metalurgije pri zveznem odboru sindikata delavcev kovinske industrije in rudarstva, članstvom v IO zdravstvene skupnosti obči-

ne. Zraven pa je še predsednik SIS za socialno skrbstvo občine Idrija. Dovolj, da prostega časa praktično nima (tudi takrat, ko smo se pogovarjali, bi moral biti na nekem sestanku).

Marjan Beričič pri tem najtežje prenaša pogosto odsotnost od doma, od družine. In s čim se ukvarja, kadar je doma?

»Najbolj se spočijem pri obnavljanju stare družinske hiše in urejanju vrta«, pravi. »Poleg tega pa silno rad berem in rišem.«

Riše s svinčnikom: zelo ga privlači jo karikature. Med mnogimi knjigami, ki jih ima doma (predvsem zgodovinski, na dejstva oprti romani), pa je najbolj »zamaščena« knjiga »Belogardizem«. — »Prebiram jo kar naprej in tehtam vzroke za to veliko narodno izdajstvo«, pravi Marjan Beričič. — »Seveda tudi doma ne gre brez literature, ki jo potrebuje pri svojem rednem delu. Zakon o združenem delu, Kardelj...«

»Pa — srečno!« nam je na koncu dejal nekdanji rudar, nič kaj zadovoljen, da se je pogovor sukal okoli nepomembne teme — njega samega.

Marjan Beričič

B. RUGELJ

DOSEDANJI JAVNI RAZPRAVI O SAMOUPRAVNIH SPORAZUMIH S PODROČJA ZDRAVSTVA NA ROB

Cena našega zdravja

Izhodišča so jasna, pa jih vendar razumemo precej po svoje — Prepričljiv odgovor na nekatera »odprta« vprašanja in dvome ponekod očitno še manjka, zato se bo treba v takih okolišjih pogovoriti tudi o odgovornosti subjektivnih sil

Do konca decembra minulega leta bi se morala končati javna razprava o samoupravnih sporazumih na področju zdravstva. Vendar tudi tu zamujamo. Le malo je namreč občin, kjer so razpravo že zaključili, v večini občin le-ta še poteka, v šestih ali sedmih občinah pa javne razprave menda sploh ne mislijo imeti!

Prvo gradivo za samoupravne sporazume, ki naj bi celovito urejali zdravstveno varstvo, je Zdravstvena skupnost Slovenije objavila julija 1977. Predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, ki je te osnutke obravnavalo septembra lani, je sprejelo stališče, da je treba osnutke popraviti. Podobno mnenje je imel tudi svet za socialno in zdravstveno politiko pri republiški konferenci SZDL Slovenije. Ob tej priložnosti je bilo tudi izoblikovano skupno stališče, da je treba hkrati zagotoviti gradivo za javno razpravo o osnutkih sporazumov na občinski oziroma regijski ravni in o osnutku, ki ga je dala v javno razpravo skupščina Zdravstvene skupnosti Slovenije sredi novembra lani in ki ureja pravice in obveznosti iz enotnega programa zdravstvenega varstva v SR Sloveniji.

Tako zdaj — že z zakasnitvijo — še potekajo razprave o osnutkih občinskih oziroma regijskih samoupravnih sporazumov. Obenem teče razprava tudi o osnutku samoupravnega spora-

res sindikatov pa je, da bi to področje čimbolj samoupravno uredili. To pomeni, da so sindikati za postopno uvajanje soudeležbe (participacije) občanov, ki pa mora steči po normalni poti: z javno razpravo in ob upoštevanju pripomb.

Temeljna vprašanja v javni razpravi so seveda, ali bo nova organiziranost oziroma svobodna menjava dela na področju zdravstva dala novo kvaliteto, to je, ali bo zdravstveno varstvo še kvalitetnejše. Zatem: kaj konkretno naj bi prinesla boljša organizacija zdravstvenega varstva.

Glede slednjega predvsem to, da bodo imeli vsi prebivalci možnosti za zadovoljevanje zdravstvenega varstva v okviru dogovorjenega obsega. Posebna udeležba porabnikov zdravstvenih storitev ne sme občutneje okrniti načela solidarnosti in socialno šibkejšim slojem otežiti izrabe zdravstvenih storitev. Soudeležba pa naj bi predvsem uravnavala pretirano in nepotrebno koriščenje zdravstvenih uslug. Utemeljena je tudi v vseh tistih

— Glasoval sem »zak«, vse prispevke redno plačujem, zato vas lepo prosim že zdaj: Dajte me vsaj ob žetvi za nekaj dni v stalež!

javne razprave tudi v občinah in regijah, kjer še potekajo. Te so: v mnogih primerih še vedno obstajajo odklonilna stališča do predlagane soudeležbe nasploh, zlasti pa je dosti pripomb na višino le-te v zobozdravstvu; pojavlja se mnenje, da bi razširjanje pra-

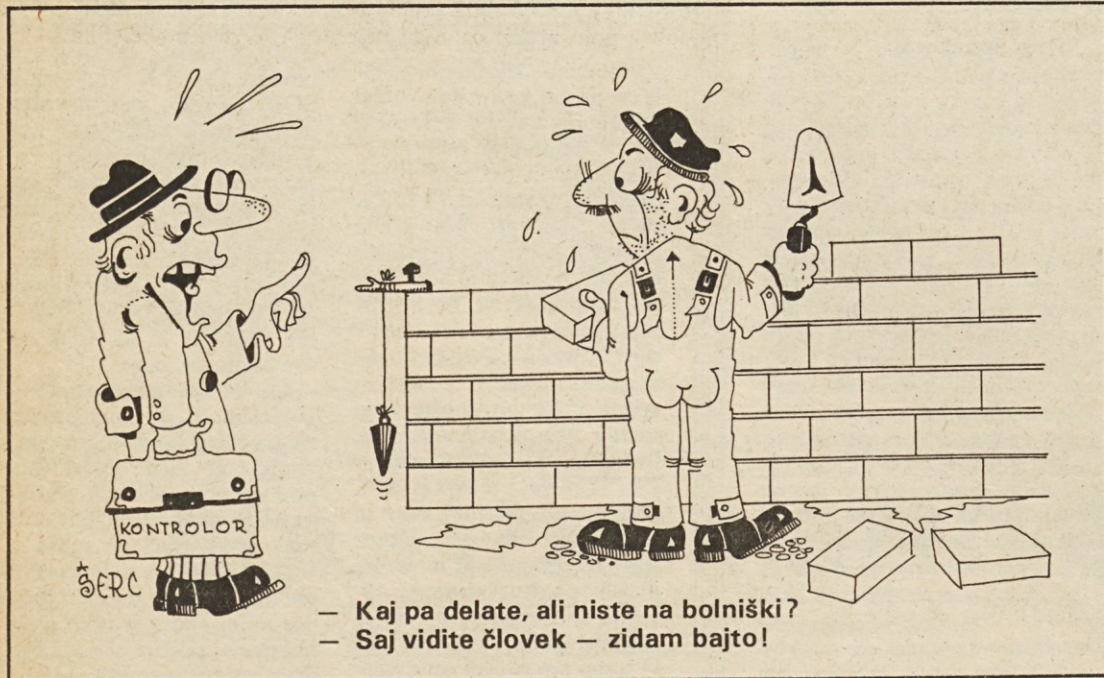
borcev, pri čemer gre, denimo, za predloge po izenačevanju vseh kategorij borcev, pa tudi za predloge o popolni oprostitvi; precej pripomb je glede soudeležbe pri nabavi slušnih aparatov ter očal in drugih ortopedskih pripomočkov, ki naj bi bili brez participacije dostopni predvsem mladini, pa tudi drugim kategorijam občanov. Iz mnogih pripomb odseva bojazen, da bi predlagani sistem lahko odvrčal od zdravljenja zlasti kategorije pbčanov, ki so zelo bolehi oziroma bolni.

Hitrejša akcija in odgovornost

Iz doslej posredovanih ocen in pripomb je mogoče ugotoviti tudi primere povsem odklonilnega stališča do sporazumov, ki so v razpravi. V pripombah je na primer rečeno, da delavci sporazum kot tak odklanjajo in ga bodo sprejeli šele, če bodo upoštevanе vse pripombe, ki so jih dali v javni razpravi.

Sicer pa je mogoče reči, da so v posameznih občinah doslej vložili veliko naporov za zagotovitev poteka javne razprave tako glede rokov kot tudi stališč.

Da bi uspešno končali javno razpravo o samoupravnih sporazumih na področju zdravstva, je nujno potrebno aktivirati vse razpoložljive sile, zlasti tam, kjer razprava kasni oziroma kjer ne poteka po dogovorjenih usmeritvah, in ugotoviti ob tem tudi odgovornost vseh subjektivnih sil. **INFORMATIVNA SLUŽBA RS ZSS**

— Kaj pa delate, ali niste na bolniški?
— Saj vidite človek — zidam bajto!

zuma, ki ureja enotni program zdravstvenega varstva v SR Sloveniji in opredeljuje z zakonom predpisane oblike zdravstvenega varstva oziroma tiste, za katere obstaja širši družbeni interes. Njegova vloga je pomembna zlasti s stališča solidarnosti in prelivanja sredstev na republiški ravni.

Izhodišča so jasna...

Glede na skupno in poenoteno stališče predstavnikov družbenopolitičnih organizacij, po katerem je gradivo primerno za javno razpravo v združenem delu, so sindikati začeli široko aktivnost, da bi javna razprava potekala čimbolj organizirano, da bi bila kvalitetna in da bi bili v občinah samoupravni sporazumi pripravljani nemudoma in obravnavani hkrati s samoupravnim sporazumom o enotnem programu zdravstvenega varstva.

Dejstvo je, da gre za zelo pomembno in seveda občutljivo vprašanje, ki posega v položaj delovnega človeka v celotnem združenem delu. Naloga in inte-

primerih, ko gre za storitve, ki presegajo običajne standarde.

... pa se le še razhajamo!

Kako poteka javna razprava? Predvsem z zakasnitvijo in premajhno obveščenostjo oziroma seznanitvijo delavcev z bistvom sprememb. Kot že rečeno, so v predvidenem roku končali javno razpravo le v maloštevilnih občinah. Razprava je pokazala nekatere vrzeli pri oblikovanju dokumentov in tudi organizacijskih zadevah. Tako so se na primer pojavila vprašanja položaja kmeta v sistemu zdravstvenega varstva hkrati z ugotovitvijo, da se s tem vprašanjem nihče ne ukvarja. To velja tako za kmetijske organizacije kot za službe, ki naj bi se strokovno ukvarjale s to problematiko.

Četudi je iz posameznih poročil, ki so jih že posredovali iz nekaterih občin, težko oblikovati splošne sklepe, pa vendarle lahko povzamemo nekatere značilne pripombe iz javne razprave, ki so se najpogosteje pojavljale in bodo najverjetneje značilne za

vic, ki jih predvidevajo sporazumi, lahko privedlo do zlorab, če ne bo vzpostavljen ustrezen mehanizem, ki bi to preprečeval; veliko je pripomb na kvaliteto zdravstvenih storitev, na izkoristek delovnega časa v zdravstvu, na organizacijo dela v zdravstvenih domovih in bolnišnicah; precej pripomb se nanaša tudi na določbe, ki zadevajo soudeležbo

— Čakam na konec javne razprave, da bi videl, kaj se bo izvalilo in koliko bom plačeval za zdravstvo!

Pomota disciplinske komisije

V praksi sodišč združenega dela je potrebno pogosto sanirati napake v postopku pred samoupravnimi organi temeljnih organizacij. Sodišča združenega dela ne morejo odločati formalistično, saj pomeni postopek pred temi sodišči, ki so samoupravna sodišča, v bistvu nadaljevanje postopka, ki se je začel v temeljni organizaciji. Kljub temu pa so sodišča dolžna spoštovati temeljna načela v postopku in ne morejo potrjevati odločitev povsem nepristojnih organov ali pa odločati v škodo delavca, ki je edini zahteval sodno varstvo.

Disciplinska komisija temeljne organizacije je vodila postopek zoper delavca zaradi dveh hujših in dveh lažjih kršitev delovne obveznosti. Po izvedenem dokaznem postopku je morala odločiti tudi o višini škode, ki jo je delavec povzročil s temi kršitvami. V sklepu, ki ga je izdala, pa je disciplinska komisija za obe hujši kršitvi delavcu izrekla javni opomin, za preostali kršitvi pa je predlagala delavskemu svetu, naj delavcu izreče ukrep prenehanja delovnega razmerja. Delavec se zoper ukrep javnega opomina ni pritožil in tako je postal sklep dokončen. Delavski svet pa je sledil predlogu komisije in zoper delavca izrekel najtežji ukrep.

Sodišče združenega dela je ugotovilo, da se je pri odločanju disciplinska komisija zmotila in je pomotoma izrekla javni opomin za dve hujši kršitvi in nato za preostali kršitvi, ki sta bili lažji, predlagala izključitev. Izključitev je namreč možna samo tedaj, če delavec stori hujšo kršitev delovne obveznosti in če je kršitev takega značaja, da huje prizadene skupne interese delavcev. Prav zaradi tega je bilo potrebno sklep delavskega sveta spremeniti in odločiti, da mora temeljna organizacija sprejeti delavca nazaj na delo in mu tudi izplačati vse zaostale osebne dohodke. Če bi disciplinska komisija predlagala izključitev za vse kršitve, bi najbrž delavski svet utemeljeno izrekel ukrep prenehanja delovnega razmerja. Ker je bilo o dveh kršitvah že dokončno odločeno, pa sklepa disciplinske komisije ni mogel spremeniti niti delavski svet, niti sodišče združenega dela. Delavcu se namreč ne more izreči za iste kršitve več ukrepov, razen tega pa se dokončnih odločb o izreku ukrepov v njegovo škodo ne more spreminjati, če je le delavec zahteval varstvo svojih pravic.

Ni dvoma, da bo disciplinska komisija te temeljne organizacije postopala v bodoče mnogo bolj previdno, saj bo morala temeljna organizacija zaradi njene pomote delavcu povrniti škodo, ga zopet sprejeti nazaj, kar pa ne bo posebno prijetno, saj se je delavec s svojimi kršitvami diskvalificiral med sodelavci.

IZ PRAKSE SODIŠČ ZDRUŽENEGA DELA

ČE JE KLJUB TEHNOLOŠKIM IZBOLJŠAVAM OSTALO ŠE TOLIKO NJEGOVH DELOVNIH NALOG, DA SO POGOJI ZA DELO S SKRAJŠANIM DELOVNIM ČASOM, JE DELAVČEVO DELO V TOZD ŠE POTREBNO

Sodišče združenega dela prve stopnje je zavrnilo zahtevek predlagatelja, naj se razveljavi sklep udeležene delovne organizacije združenega dela, s katerim je bilo ukinjeno njegovo delovno mesto. Sodišče je sicer ugotovilo, da je ostala še približno polovica delovnih nalog, ki jih je opravljal predlagatelj in da te preostale delovne naloge opravljata sedaj dva delavca, ki nista v delovnem razmerju v temeljni organizaciji, po pogodbi o delu.

Po pritožbi predlagatelja je sodišče združenega dela SR Slovenije razveljavilo tako odločbo sodišča prve stopnje in je v svojem sklepu med drugim navedlo:

Formalno je bilo delovno mesto predlagatelja res ukinjeno s sklepom delovne skupnosti z dne 14. 6. 1976, vendar so delovne naloge ostale vsaj v omejenem obsegu. Te delovne naloge sedaj opravljata dva delavca po pogodbi o delu, ki pa v temeljni organizaciji nista v delovnem razmerju. Tako delo pa se lahko opravlja le začasno ali občasno, ne pa kot stalno ali nepretrgano delo. Delo po pogodbi lahko torej traja krajši čas, ali pa je potrebno le od časa do časa. Ker so ostale take delovne naloge, ki jih je potrebno opravljati vse leto neprekinjeno, ni možno šteti, da delavčevu delo v temeljni organizaciji ni več potrebno. Res je sicer, da je ostalo še približno polovico prejšnjih delovnih nalog, vendar ima delavec pravico, da ostane v delovnem razmerju in da opravlja delo v krajšem delovnem času od polnega, če se seveda s tem strinja.

Od kdaj se šteje porodniški dopust

Znano je, da je zvezni zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu določil pravico delavke do nepretrganega porodniškega dopusta v trajanju najmanj 105 dni. Delavka sme porodniški dopust nastopiti z izvidom pristojnega zdravnika 45 dni pred porodom, mora pa ga nastopiti 28 dni pred porodom. Zgodi pa se seveda, da delavka porodniškega dopusta pred porodom sploh ne nastopi.

Tako se je zgodilo delavki, ki je bila na silvestrovo predlanskega leta dopolndne še v službi, da so jo morali odpeljati v bolnišnico in v popoldanskih urah je rodila. Temeljna organizacija ji je za ta dan obračunala osebni dohodek kot da bi bila na delu, prav tako pa ji je osebni dohodek obračunala tudi za praznične dni, zato je delavka mislila, da bo prejela nadomestilo za čas porodniškega dopusta od 4. 1. 1977 dalje. Pristojna zdravstvena skupnost bi ji morala v tem primeru upoštevati osnovo osebnega dohodka iz leta 1976, torej iz preteklega leta, kot je določeno po statutu skupnosti. Zdravstvena skupnost pa je obračunala nadomestilo od 31. 12. 1976 in pri tem vzela osnovo iz leta 1975. Delavka je bila prizadeta, saj je zato prejela vsak mesec okrog 600 din manjše nadomestilo, kot bi ga prejela, če bi se ji osnova štela iz leta 1976.

Na sodišču združenega dela prve stopnje je delavka uspela, kajti sodišče je menilo, da je treba upoštevati datum, ko bi delavka morala delati, pa seveda zaradi porodniškega dopusta ni delala. Res je, da je bila zadržana že zadnji dan v letu 1976, toda tedaj tako ali tako ne bi delala do konca delovnega časa, v naslednjih dneh pa so bili prazniki.

Na pritožbo zdravstvene skupnosti je sodišče združenega dela SR Slovenije odločbo spremenilo in zahtevek delavke zavrnilo. Pritožbeno sodišče je poudarilo, da je stališče zdravstvene skupnosti pravilno. Upoštevati je treba dan zadržanosti delavca, kajti nadomestilo gre delavcu od tistega dne, ko je zadržan, ne pa od takrat, ko je za delavca najugodnejše. Zakon o zdravstvenem varstvu določa, da se nadomestilo obračunava od dneva zadržanosti. Po statutu udeležene skupnosti pa se na enak način obračunava tudi nadomestilo za porodniški dopust.

IVAN ŽUŽEK

Marsičesa še ne
razumemo, zato

Zaostajanje samoupravnega sodstva

Med uresničevanjem zakona o združenem delu bomo morali poiskati tudi zdravila za prepričanje, da samoupravno razsojanje o sporih pomeni drugorazredno zadevo

Ustava SFRJ je določila, da sodno funkcijo izvršujejo redna sodišča kot državni organi in samoupravna sodišča. Čeprav je preteklo že več let od sprejetja nove ustave, pa samoupravna sodišča še nimajo prave vloge v naši samoupravni strukturi, razen sodišč združenega dela. Sodišča združenega dela so bila namreč ustanovljena z zakonom in delujejo že v vseh republikah. To pa pomeni, da je zažvela le ena oblika samoupravnega sodstva, medtem ko druga samoupravna sodišča še nimajo prave vloge.

Po ustavnih načelih rešujejo samoupravna sodišča naslednje vrste sporov:

— spore iz družbeno ekonomskih in drugih samoupravnih odnosov med organizacijami združenega dela in v drugih oblikah združevanja dela in sredstev;

— o sporih v zvezi z medsebojnimi razmerji, ki jih delovni ljudje urejajo samostojno v samoupravnih organizacijah in skupnosti ali pa spori izvirajo iz pravic, s katerimi prosto razpolagajo, razen če ni za določene vrste sporov določena z zakonom pristojnost rednega sodišča;

— v sporih, ki nastanejo v razmerjih med občani, kadar gre za pravice, s katerimi prosto razpolagajo, če občani poverijo reševanje sporov samoupravnemu sodišču in če ni za tak spor izključna pristojnost rednega sodišča.

Samoupravna sodišča se ustanovljajo z zakonom, s samoupravnim aktom — ustanovitvenim aktom, lahko pa se ustanovi samoupravno sodišče tudi s pogodbo.

Republiška skupščina je meseca maja 1977 sprejela zakon o samoupravnih sodiščih. Takrat je bil sprejet tudi zakon o rednih sodiščih. Tako naj bi v naši republici uredili sodstvo celovito v skladu z ustavnimi načeli.

Vrste samoupravnih sodišč

Omenili smo že, da so kot samoupravna sodišča ustanovljena sodišča združenega dela splošne pristojnosti. V skladu z zakonom se lahko ustanovijo tudi posebna sodišča združenega dela. V naši republici naj bi s 1. 1. 1978 začelo delovati prvo tako sodišče pri Skupnosti invalidsko-pokojninskega zavarovanja SR Slovenije. (Njegovi sodniki so med tem že zaprisegli, op. m.)

Kot najštevilnejša samoupravna sodišča predvideva zakon arbitraže. Arbitraže lahko delujejo kot stalne arbitraže, priložnostne arbitraže in notranje arbitraže. V naslednjem poglavju si bomo ogledali nekatere značilnosti arbitraž kot samoupravnih sodišč. Pri družbenih organizacijah in društvih se ustanovljajo samoupravna sodišča kot častna sodišča, razsodišča ali druga samoupravna sodišča. Tako poznamo po zakonu o lovsstvu samoupravno razsodišče pri Lovski zvezi SR Slovenije, po zakonu o ribištvu pa razsodišče pri Ribiški zvezi SR Slovenije. V skladu z določili zakona o samoupravnih sodiščih se bodo podobna razsodišča ustanovljala tudi pri drugih društvih oziroma družbenih organizacijah. Posebna oblika za posredovanje pri porazumevanju in reševanju v odnosih med občani, med člani delovne skupnosti ali pa med občani in samoupravnimi organizacijami, predvideva zakon ustanovitev poravnalnih svetov ali drugih vrst samouprav-

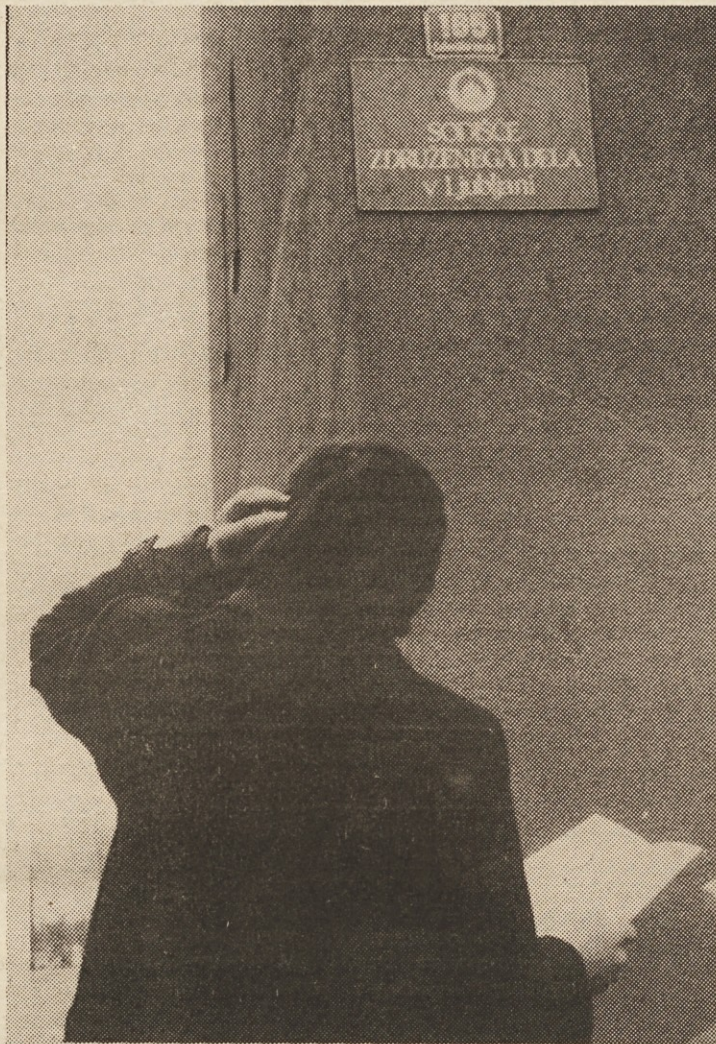
zadeta stranka lahko predlaga preizkus zakonitosti pred rednim sodiščem. Preizkus pa lahko predlagata tudi družbeni pravobranilec samoupravljanja in javni tožilec. Preizkus se nanaša le na kršitve zakona, samoupravnega akta ali mednarodne

Pomanjkljivosti iz prakse

V samoupravnih sporazumih o združevanju v sestavljeno organizacijo združenega dela se določajo notranje arbitraže kot edina oblika razreševanja sporov in neskladij iz teh sporazumov. Tako določa tudi samoupravni sporazum o združevanju v SOZD Iskra. Samoupravni sporazum predvideva, da se arbitraža sestavi tako, da udeleženca v sporu imenujeta po tri arbitre, predsednika pa nato izvolijo imenovani arbitri. Nekateri podpisniki tega sporazuma pa določb o arbitraži ne upoštevajo. Tako se je izkazalo, da bodisi arbitra nočejo imenovati ali pa imenovani arbitri nočejo sodelovati. Ta pasivnost se je izkazovala vedno pri tisti delovni ali temeljni organizaciji, ki je morala plačati določene obveznosti. Očitno je, da se na tak način skuša zavlačevati s plačilom obveznosti ali pa spor prenesti na drugo samoupravno sodišče — na sodišče združenega dela. Tak način izpolnjevanja ustanovitvenega akta pa ni v skladu z zakonom, saj je dogovorjena pristojnost notranje arbitraže. Sodišče združenega dela je pristojno le preizkušati odločbe notranje arbitraže, ne pa razreševati spora. Preizkus obsega le preizkus zakonitosti, ne pa ugotavljanja, ali je dejansko stanje pravilno ugotovljeno ali ne. Prav zaradi tega sodišča vračajo zadeve notranji arbitraži in poudarjajo, da morajo udeleženci spoštovati prevzete obveznosti, proti istemu, ki pa krši te obveznosti, je potrebno ukrepati v skladu s samoupravnim sporazumom in zakonom.

Iz navedenih primerov izhaja, da še nismo dojele prave vloge samoupravnih sodišč, saj so mnogi vodilni delavci temeljnih organizacij še vedno prepričani, da gre za drugorazredno odločanje in da niso dolžni poskrbeti za izvajanje ustanovitvenega akta. Ob uresničevanju zakona o združenem delu bo seveda potrebno temeljito spremeniti tako prepričanje.

IVAN ŽUŽEK

Za marsikoga zadnji pravi naslov...

Foto: A. Agnič

nih sodišč. Poravnalni sveti so delovali že prej, in sicer v skladu z zakonom o poravnalnih svetih iz leta 1972, vendar je bila njihova vloga znatno šibkejša. S tem, ko bo poravnalni svet organiziran kot samoupravno sodišče, bo seveda njegov pomen tudi znatno porasel. Res pa je, da bo udeležba v postopku pred poravnalnim svetom še vedno prostovoljna. Z utrjevanjem samoupravnih socialističnih moralnih načel — vsekakor lahko pričakujemo večjo vlogo poravnalnih svetov in s tem razbremenitev rednih sodišč.

Arbitraže

— kakšne in kdaj?

Arbitraže se lahko ustanovijo kot stalne arbitraže, priložnostne in notranje arbitraže. Stalna arbitraža deluje pri Gospodarski zbornici Slovenije, lahko pa se ustanovi tudi v drugih samoupravnih organizacijah. Ta arbitraža rešuje spore med družbenimi pravnimi osebami ter med njimi in fizičnimi osebami. Pristojna je za reševanje sporov, ki izhajajo iz medsebojnih pogodbenih odnosov. Stalna arbitraža mora biti ustanovljena s posebnim aktom, ki je objavljen tudi v Uradnem listu.

Odločbe te arbitraže so dokončne oziroma pravnomočne, vendar pri-

podogbe. Enako se lahko zahteva preizkus proti odločbi priložnostne arbitraže. Priložnostna arbitraža se ustanovi s pogodbo — za rešitev posameznega spora, ki je že nastal ali pa utegne nastati. Če je dogovorjena taka arbitraža, potem imajo stranke pravico do izbire, saj se lahko vseeno obrnejo na redno sodišče, če se s takim postopkom strinjata obe stranki. Stalna arbitraža in priložnostna arbitraža uporabljata v postopku načela pravnega postopka, razen takrat, če se postopek posebej določi z ustanovitvenim aktom — ali pa s pogodbo.

Notranje arbitraže rešujejo neskladnosti in spore iz družbenoekonomskih in drugih samoupravnih odnosov v organizacijah združenega dela in drugih oblikah združevanja dela in sredstev. Tako reševanje sporov predvideva 40. člen zakona o združenem delu. Z uveljavitvijo zakona o združenem delu bo dobila notranja arbitraža silno pomembno vlogo, in sicer ne samo pri razreševanju sporov v delovnih organizacijah, v sestavljenih organizacijah združenega dela, ampak tudi v vseh drugih oblikah združevanja dela in sredstev. Prav zaradi tega bi kazalo tej obliki arbitraže posvetiti v samoupravnih splošnih aktih posebno pozornost.

Kako razvijati delegatski sistem

Praksa kaže, da delegatski sistem še vedno pojmuje kot način volitev, ne pa kot obliko soočanja in usklajevanja interesov delovnih ljudi pred volitvami, v času odločanja delegatov, pa tudi potem, ko je treba odločitve uresničevati. Naš politični sistem samoupravne demokracije ni nekakšna nova, »boljša« socialistična država, marveč le okvir za preseganje odnosov, ki gradijo in obnavljajo državo. Država ne more odmirati brez razvitega demokratičnega in samoupravnega političnega sistema. Izvirnost in sodobnost družbenopolitične organizacije v Jugoslaviji, zlasti ZK, je torej v opuščanju tradicionalnega mišljenja, da je uspeh socializma odvisen od obsega in števila kanalov, ki nadzorujejo odnos med družbo in politično oblastjo. Uresničevanje samoupravnega političnega sistema zahteva, da se otresemo starega pojmovanja, ki je še vedno glavni vir obnavljanja državne moči in oblasti, to je, da le uniformizem zagotavlja enakost, enotnost in celoto. Pot do resnične enakopravnosti in svobode odločanja pelje le preko samostojnosti subjektov združenega dela in skupnega življenja ljudi, ki jo morata zagotavljati politični sistem in dnevna samoupravna praksa. Samoupravni socializem opredeljuje vsebino interesov in njihov samoupravni značaj, ki se potrjuje v procesu globoke socializacije človeka in demokratizacije njegovih odnosov z drugimi, vključno z družbeno skupnostjo.

V nasprotju s tem dejstvom delegatski sistem še vedno pojmuje in uporabljamo kot način volitev. Takšno volilno-predstavniško vrednotenje delegatskega sistema pa bo moč preseči, če bo delegatski sistem postal oblika stikov in povezav med delovnimi ljudmi pred volitvami, v času odločanja in tudi potem. Ključno vprašanje samoupravnega socialističnega političnega sistema je opredelitev skupnih in splošnih interesov. Sistem zahteva zavest o skupnih interesih tistih, ki odločajo, za to pa je potrebna tudi aktivna politična in idejna vloga družbenopolitičnih organizacij, zlasti ZK.

Odnosa med socializmom in demokracijo torej nikakor ne smemo pojmovati kot ločeni področji, ki naj bi se združili v še neznan prihodnosti po volji politične elite ter ob tako imenovanem dozorevanju vseh objektivnih možnosti. Ne nastaja nobeno poznejše stališče socializma in demokracije; le-to mora biti že od začetka vsebovano v procesu socializma kot prvobitni notranji element, ki se razvija v smislu celovite ekonomske in politične demokracije. Politična oblika celovite samoupravne demokracije je lahko delegatski sistem, vendar pod določenimi pogoji. Predvsem mora omogočati ne samo izražanje empiričnih interesov, ki se pojavljajo v družbi, marveč tudi uveljavitev zgodovinskih interesov delavskega razreda. To lahko pomeni samo to, da mora izhajati iz jasnega razrednega temelja in se v njem tudi razvijati. Omogočati mora proces usklajevanja različnih interesov. V boju za prevlado interesov delavskega razreda kot celote, za njegovo konstituiranje in usklajevanje interesov drugih družbenih skupin ter slojev, ki imajo enak ali podoben položaj kot delavski razred, pa je zelo pomembna vloga ZK.

Brez sposobnosti ZK, da odkriva tisto, kar je skupno v množici naprednih interesov razreda in družbe ter razvija to do ravnih zgodovinskega interesa razreda, delegatski sistem ne bo mogel delovati kot oblika učinkovite samoupravne demokracije.

S. R.

PUBLIKACIJE ZKOS ZALOŽBE DELAVSKA ENOTNOST

Meseca decembra so izšle naslednje publikacije ZKOS:

- NAŠI ZBORI št. 6
- NOTNA MAPA št. 5
- IZBRANE ZBOROVSKO SKLADBE Emila Adamiča

Pred izidom pa so:

- I. Cankar — J. Povše: MARTIN KAČUR (zbirka Dramska knjižnica)
- REVIJA LUTKA št. 29
- Tomaž Brejc: SLOVENSKI IMPRESIONIZEM (Umetnost in kultura)
- Mile Korun: USTVARJANJE GLEDALIŠKE PREDSTAVE (UK) in
- Dimitrij Rupel: OTON ŽUPANČIČ (Umetnost in kultura)

ELIKI ZASLUŽKI NA RAČUN STANOVANJSKE STISKE

Kako proti izkoriščevalcem?

Komisija občinskega komiteja ZK v Novem Sadu je imela več ehtnih političnih razlogov za to, da je sprožila pred ustavnim sodiščem v Vojvodini razpravo o stanovanjih, stanovalcih in lastnikih stanovanj. Pritožbe občanov, posebno delavcev, v zadnjih letih kažejo na pojave rentništva, trgovanja s stanovanji in stalno naraščanje najemnin.

V Novem Sadu so ljudje na desetine in stotine stanovanj kupili samo zato, da bi jih oddajali — tudi po 5000 do 6000 mesečno. Leta 1974 je izšel zakon o stano-

vanskih razmerjih, ki onemogoča izkoriščanje in ki do privatnih stanovanj ne seže. Tako obstajata dejansko dva režima in štiri vrste dežavljanov.

Oglejmo si štiri vrste državljanov, tako kot so jih opredelili v Novem Sadu. Eni dobijo v najem družbeno stanovanje ob majhni najemnini. Drugi odkupijo državno stanovanje — deloma z gotovino, deloma s krediti, a mesečni obroki postanejo z leti zaradi inflacije podobni najemninam. Tretji so tisti, ki imajo privatno stanovanje ali privatno hišo — ti se nenadoma pojavljajo

v vlogi stanodajalcev. Iskalci stanovanj pa so izpostavljeni kot četrta kategorija ekonomskim najemninam, ki so vse višje.

Nihče nima pregleda, koliko je zasebnih stanodajalcev v Vojvodini ali v Jugoslaviji, posebno še zato ne, ker je gradnja privatnih stanovanj ali zgradb pred družbeno. V Vojvodini so, denimo lani, planirali gradnjo 12.200 stanovanj — od tega 7300 privatnih. Po srednjeročnem načrtu naj bi v Jugoslaviji do leta 1980 zgradili 820.000 stanovanj — od tega 470.000 privatnih.

V. O.

(NE)NAPETI ROKI

Seznami evidentiranih kandidatov za volitve, ki so pred nami (za delegate v skupščine družbenopolitičnih in samoupravno-interesnih skupnosti, za družbenopolitične zbornice, za predsedstvo SRS, za zvezni zbor in za zbor republik in pokrajin) dobivajo dokončno podobo. Na vrsti so predkandidacijski postopki. Zanje so roki že kar napeti. Tako

bo skupna seja republiškega sveta zveze sindikatov in republiške konference socialistične zveze že 20. januarja, na občinskih ravneh pa bodo sprejeli roki

Komunist za DE

kovnike in razpravljali o kandidatih za delegate in vodilne funkcije pet dni kasneje.

Tudi naslednja etapa bo čez pet dni: 30. januarja naj bi bile seje izvršnih odborov osnovnih organizacij sindikata in krajevnih konferenc SZDL, na katerih bodo oblikovali predlog možnih kandidatov in ga posredovali v obravnavo in dopolnitev v svoja dva kraka: v TOZD (zborom delovnih ljudi, oziroma samoupravnim delovnim skupinam, de-

lavskim svetom in vodstvom družbenopolitičnih organizacij) in v krajevne skupnosti (zborom občanov, vaškim in uličnim odborom SZDL, hišnim svetom in vodstvom družbenopolitičnih organizacij v krajevni skupnosti).

Prva seja temeljnih kandidacijskih konferenc bi morala biti 10. februarja, druga pa sredi marca. Medtem pa bi bile seveda že volitve v TOZD in drugih organizacijah in delovnih skupnostih ter krajevnih skupnostih. Republiška kandidacijska konferenca se bo na svoji prvi seji sestala 27. marca, na drugi, konec aprila ali pa v začetku maja, pa bodo zastrnili zaveso še za zadnjim predvolilnim opravilom — predlogom kandidatne liste za delegate zbora republik in pokrajin iz Slovenije.

Vendar pa je hitrost te naglice optično večja, kot pa je v resnici. Zdaj gre namreč za zadnja dejanja, za »obrtiška dela« v že zgrajeni hiši. Vsaj moralo bi biti tako, če že povsod ne bo. Zatorej na glas povejmo, da izgovoroma o časovni stiski in vsem nevspešnostim, ki jo spremljajo, ne bomo (preveč) nasedali. Kajti vzroki za napake (preuranjene, premalo pretehtane odločitve) bodo posledica vsega dela, samoupravnega položaja v celoti, ne pa rokov, ki so »jih predpisali drugi«.

V. R.

BORIS KUTIN

LAHKO UGIBAMO ALI SO KRIVI SAMOUPRAVNI SPORAZUMI ALI LJUDJE, TODA:

REAGIRAMO TAKOJ

V zadnjem času je bilo v karloških delovnih organizacijah več kot 70 pritožb na uresničevanje samoupravnih sporazumov o delitvi dohodkov. V tovarni diesel motorjev SOZD »Jugoturbina« so se trije delavci pritožili na sodišče združenega dela zato, ker jim je delovna organizacija določila manjše število točk, ker nimajo strokovne izobrazbe in dovolj delovnega staža za svoja delovna mesta. Delavski svet tovarne je v začetku lanskega leta odpravil ta odbitek, ker je menil, da ni v skladu z zakonom o združenem delu. Ko pa so to odločitev izvedli, se je pokazalo, da jim primanjkuje približno 11.000 točk, da bi to nadoknadili. Upravni organi so se znašli pred dilemo: ali »kaznovati« vse delavce, tako da bi jim zmanjšali celotno vrednost točk, ali se vrniti na staro — zmanjševati število točk samo tistim, ki nimajo ustrezne strokovne izobrazbe in dovolj delovnega staža za svoje delovno mesto. Odločili so se za drugo...

V slunjski občinski upravi pa se je pripravila za višjega referenta pritožila zaradi pripravniškega osebnega dohodka, ker je »samostojno opravljala vsa opravila na tem delovnem mestu«. Zato je zahtevala celoten osebni dohodek, predviden za to delovno mesto. Sodišče

združenega dela tožbi ni ugodilo, saj je stvar jasna: pripravnik ima po sporazumu pripravniško nadomestilo in delovna skupnost je ravnala prav; izplačevala je samo pripravniški osebni dohodek.

Prvi primer še ni rešen, nastala pa je zanimiva razprava med delavci, ki so se pritožili, in njihovo delovno skupnostjo v tovarni diesel motorjev. V ugovoru delovni skupnosti je rečeno, da ustavna sodišča različno razsojajo, kadar gre za odbitek točk. V tovarni motorjev menijo, da bi lahko samo v idealnih pogojih — ko bi imel vsak delavec za svoje delovno mesto tudi strokovno izobrazbo in zadostno delovno dobo — ukinili odbitek točk. Zato predlagajo ponoven pregled vseh delovnih mest in pogojev, ki so za ta mesta predvideni s samoupravnim sporazumom. Z drugimi besedami, delavci meni-

jo, da je bilo prezgodaj ukiniti odbitek točk, ko pa veliko število delavcev nima pogojev za svoja delovna mesta in to prizadene vse delavce. Poleg tega sprašujejo tudi, kaj bo — če sodišče proglasi odbitek točk za nezakonit — z drugimi 70 delavci, ki so pristali, da jim odvzamejo točke za njihova delovna mesta.

Ti primeri očitno kažejo na to, da so samoupravni sporazumi o delitvi osebnih dohodkov še nedodelani in da vsebujejo očitne pomanjkljivosti. Zato ni čudno, da ljudje tako reagirajo na te pomanjkljivosti, saj sporazumi dopuščajo možnost, da se ljudje počutijo prikrajšani v svojih pravicah. Ti primeri pa nam hkrati odkrivajo še nekaj: prišel je čas, da delovni človek takoj reagira na takšne pojave oziroma na krivico, ki se mu zgodi.

V. R.

ŠE O PODELITVI KRAIGHERJEVIH NAGRAD

ZGLED MLADIM

Kot je v navadi, so letos že desetih na dan obletnice tragične smrti Borisa Kraigherja, tvorca gospodarske reforme leta 1965, na Gospodarski zbornici Slovenije podelili »nagrade Borisa Kraigherja« štirim zaslužnim gospodarstvenikom ter skupno nagrado štirim strokovnjakom iz

LIK Savinja iz Celja. Nagrade so letos prejeli Marcel Oman, glavni direktor Droge iz Portoroža, Franc Oman, direktor delovne organizacije IBI Kranj, Metod Rotar, generalni direktor Ljubljanske banke ter Ludvik Simonič, direktor Iskrine TOZD Tovarna uporov in potenciome-

trov Šentjerneje. O njihovih zaslugah za razvoj lastnih podjetij je bilo zapisanega že dovolj, prav tako tudi o delu nagrajene skupine iz LIK Savinja: Štefanu Leskovsku, Franju Novaku, Ivanu Petaverju in Otonu Raku. Zategadelj naj omenimo, da je bilo predlogov za nagrade letos sicer manj, kot v nekaterih minulih letih, da pa je komisija vendarle imela nadvse težavno nalogo, saj so kandidati za nagrado bili zelo izenačenih kvalitiet. Komisija je izbrala šele po dolgem in temeljitem »tehtanju« in zavoljo tega lahko zapišemo tudi besede predsednika GZ Andreja Verbiča, ki je na podelitvi nagrad dejal naslednje: »Nagrajenci skupaj z drugimi vodilnimi delavci, ki niso dobili nagrade, predstavljajo izredno sposobno in življenjsko generacijo, ki je lahko in mora biti mladim, ki prihajajo, vzor, tako glede hotenja, kot glede dela, zavzetosti, sposobnosti in učinkovitosti. Mladi morajo prevzeti kakovosti in vrline uspešnih gospodarstvenikov, ki so skupaj z delavci popeljali mnoge delovne organizacije in slovensko gospodarstvo iz anonimnosti do uspehov, ki nas danes postavljajo ob bok gospodarsko razvitim deželam.« R. B.

MARKO BULC, vodja slovenske delegacije v zveznem zboru, v poročilu o delu delegacije v slovenski skupščini:

Razmeroma naglo se delegacije dosegle soglasje o delitvi dohodka. Vsi razpravljavci so menili, da politika ekonomske stabilizacije nima zadostne materialne podlage in je zato treba v letu 1978 zagotoviti počasnejšo rast tistega dela dohodka, ki ga TOZD razporejajo za osebne dohodke, in da naj skupna ter splošna poraba rasteta počasneje od ustvarjenega dohodka. Sprejeto je bilo tudi stališ-

FRANC ŠETINC, sekretar IK predsedstva CK ZKS, v razgovoru za »Komunist«:

Komunist ne uveljavlja le svoje vloge v ozkih mejah tozda, delovne organizacije, občine, temveč mora razvijati temelje in metode samoupravnega sporazumevanja v mnogo širšem prostoru. Brez tega ne more biti uspešne graditve socializma in socialističnega samoupravljanja. Ob tem pa nam mora biti jasno, da noben odgovor ne more biti ukaz, da bo kdo drug namesto nas opravil naloge in sklepe, to je odgovor o vsebini posameznih akcij, o tem kdo bo njihov nosilec in kako se bomo organizirali. Čaka nas torej naloga, da se organiziramo in izbojujemo bitko za uresničevanje sprejetih sklepov. Še boljše pa je, če sprostim vse spono, ki so pri temeljih, pri tozdih, krajevnih skupnostih, da bodo od spodaj prihajale pobude za razne oblike samoupravne integracije na vseh ravneh.

Imeli smo že primere, da so posamezniki ignorirali sestanke in seje, torej mesta dogovarjanja in sporazumevanja, da so nanje pošiljali ne-pooblaščenih delegate itd. To je nerensno in vredno vse obsodbe; potrebno je partijskega razčiščenja. Tako se ni mogoče otresti odgovornosti, to je v nasprotju z vlogo ZK in zasluži najresnejše poglobljeno razčiščenje. V takih primerih je treba ustrezno ukrepati.

Ne gre za to, da bi sprožili afere v našem razčiščenju,

temveč da pomagamo posameznikom, da se bodo otresli takšnega ravnanja. V ZK ne more in ne sme biti »advokatov« različnih lokalnih interesov. Vsako vprašanje, vsak problem moramo obravnnavati v luči družbenih interesov. To mora biti cilj vsakega komunista. Kdor ne misli tako, je proti politiki ZK.

Sicer pa bodimo prepričani, da bodo delavci vedno podprli stališča, ki nasprotujejo rivalstvu, lokalizmu in podobnim pojavom, ker vse to občutijo kot breme na svoji koži. Delavec bo, če mu bomo prav predstavili nujnost povezovanja, podprl takšne akcije in bo obsodil negativne pojave, kakršna sta, denimo rivalstvo in lokalizem.

če, da je treba posvetiti posebno pozornost tistim OZD, v katerih so plače hitreje povečevali kot produktivnost.

Prav tako je bilo soglasje med delegacijami doseženo tudi glede politike cen v letu 1978. Vsem je bilo namreč jasno, da brez uravnovešenih cen ne more biti splošne stabilizacije, kakor tudi da gospodarstvo s predragim blagom ne more biti konkurenčno v izvozu. Vse delegacije so ocenile, da mora politika prepričati nevarnost, da se sproži nova inflacijska spirala, in hkrati odmisli slabo prodajo našega blaga na tujih tržiščih. Tudi letos je slovenska delegacija opozorila na kal nevarnosti v resoluciji, da bi nadaljevali z administrativnim določanjem cen in spodbujali proizvodnjo k boju z administracijo za višje cene, namesto stopiti od besed k dejanjem pri večanju produktivnosti. Sprejet je bil nekoliko spremenjen slovenski predlog. Klobčič se je zamotal pri cenah storitev. Stališča so bila tako različna, da se nismo mogli uskladiti, zato je naša delegacija predlagala, naj bi v resolucijo zapisali, da je treba po selektivni poti zmanjšati rast cen storitev. Koliko in kako, bo določeno v dogovoru ZIS in izvršnih svetov republik in pokrajin o uresničevanju politike cen za leto 1978, ki bo sprejet v januarju.

od sobote do sobote

Kongresni poudarki

V minulih dneh se je teža političnih akcij usmerjala po sledovih zakona o združenem delu in njegovem uresničevanju ter pripravljenih gradiv za kongrese. Odbor za pripravo tez in stališč za 11. kongres je te dni posredoval svoje poročilo predsedstvu CK ZKJ, ki je obravnavalo pripravljeno gradivo. Čeprav se kongres ZK ne bodo lotevali bistvenih sprememb dolgoročne programske usmeritve, sprejete na prejšnjih kongresih, naloge komunistov ne bodo zato nič manjše in odgovorne. Gre za oceno dosedanjega uresničevanja ustave in zakona o združenem delu ter za nove naloge komunistov v dograjevanju sistema samoupravne politične demokracije znotraj delegatskega in skupščinskega sistema ter v preobrazanju in krepitvi političnega sistema, temelječega na samoupravljanju. Predloženo gradivo bo skupaj s političnimi tezami, stališči in predlogi sklepov s podobnimi dokumenti, sprejetimi v predsedstvu CK ZKS, v prihodnjih dneh začelo zaposlovati komuniste v osnovnih organizacijah. Javna razprava pa naj bi zajela tudi Socialistično zvezo in sindikate, tako da bi bili dokumenti kongresov ZK verificirani v najširšem krogu delovnih ljudi in občanov.

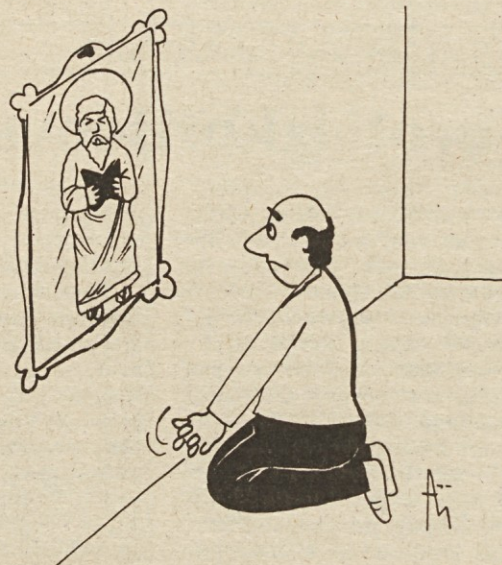
Tudi mladinska organizacija v Sloveniji se pripravlja na svoj X. kongres. Te dni se je prvič sestala komisija za pripravo resolucije kongresa, ki naj bi opredelila naloge mladim v prihodnjem obdobju.

Razen kongresnih poudarkov že od konca lanskega leta poteka živahno preverjanje opravljenih minimalnih nalog, ki izvirajo iz uresničevanja zakona o združenem delu. Prav v minulih dneh so se sestale skupščinske komisije oziroma njihovi sekretariati pri zvezni in republiški skupščini, da bi ocenile dosednji potek spreminjanja družbenoekonomskega sistema v združenem delu na podlagi novih samoupravnih aktov. V slovenski komisiji za spremljanje izvajanja zakona o združenem delu so te dni menili, da se je v

akcijo vključila večina delovnih organizacij in da je le pri manjšem delu opaziti odlašanje in zamujanje, pa tudi odpore. Sankcije pravobranilcev in samoupravnih sodišč naj bi bile usmerjene prav proti tem pojavom. Na splošno pa je bilo v javnih komentarjih čutiti preveč napovedovanja sankcij in preranega poudarjanja vloge SDK v sedanjih postopkih preverjanja samoupravnih aktov, zlasti o razporejanju in delitvi dohodka in osebnih dohodkov. Slej ko prej ostane preverjanje vsebine samoupravnih sporazumov in drugih aktov še vnaprej stvar široke politične akcije, kajti SDK in samoupravni pravosodni organi ne morejo prevzeti nase odgovornosti za ocenjevanje vsebine teh aktov. Uglasitev dejanskih družbenoekonomskih odnosov z ustavo in zakonom ter sedaj pripravljenimi akti v združenem delu, predstavlja trajno nalogo vseh organiziranih socialističnih sil, še predvsem sindikatov, saj pomeni sprejetje samoupravnih aktov šele začetek samoupravne preobrazbe odnosov v združenem delu.

Razen priprave kongresnih gradiv in povečane temperature v spreminjanju samoupravne zakonodaje v združenem delu, potekajo tudi predvolilne priprave in izbor kandidatov za volitve v delegatskem in skupščinskem sistemu ter v vodstvih družbenopolitičnih organizacij. Predsedstvo RK SZDL Slovenije je prav te dni med drugim predložilo tudi listo evidentiranih in predlaganih kandidatov za vodilne funkcije v republiški skupščini in izvršnem svetu ter za organe skupščine in izvršnega sveta SFRJ. Evidentiranje in predlaganje pa poteka tudi znotraj družbenopolitičnih organizacij, začenši od krajevnih in samoupravnih skupnosti do občin, republike in federacije. V novem delegatskem sistemu naj bi torej delovali čim bolj sposobni in zavzeti delegati, njihova sestava pa naj bi bila takšna, da bi v ustreznih razmerjih zagotavljala udeležbo žensk in mladine.

-Gok

— Čeprav je skoraj zanesljivo, da bomo imeli do julija »cele plače«, vseeno stori, da v bilanci ne bo izgube!

POLDRUGO STOLETJE ALUMINIJA

Kovina, nekoč dražja od zlata

Perspektiva aluminija v cestnem prometu in gradbeništvu, možni veliki prihranki materiala in goriva

Aluminij je bil lani star 150 let. Dr. Friedrichu Wöhlerju je namreč 22. oktobra 1827 uspelo v laboratoriju mestne obrtne šole v Berlinu prvokrat pridobiti kovino, ki ne vsebuje železa. V 150 letih se je proizvodnja te nove kovine povzpela že na milijone ton.

Aluminij je bil sprva dražji kot zlato. Leta 1850 je kilogram te kovine stal nič manj kot, preračunano na današnjo valuto — 16.000 din! Na pariški svetovni razstavi leta 1855 je bil aluminij še pravcata senzacija. Tam so z geslom »srebro iz blata« prikazovali aluminijški blok strmečim obiskovalcem. Leta 1900 so v topilnicah po svetu izdelali vsega 7.300 ton aluminija. 16 let kasneje pa je proizvodnja znašala stotisoč ton. V letu 1941 je svetovna proizvodnja te kovine že preseгла milijon ton.

Že v tridesetih letih našega stoletja je aluminij po proizve-

denih količinah zasenčil vse druge neželezne kovine. Pred desetimi leti je proizvodnja topilniškega aluminija v svetovnem merilu znašala okrog 7 milijonov ton, lani pa je že dosegla količino 13 milijonov ton.

Problemov zaradi osnovnih surovin tako rekoč ni. Aluminij je od vseh kovin v naravi najpogosteje zastopan. Kar osem odstotkov zemeljske skorje sestavlja aluminij.

Pomen aluminija je zaradi ustrezne teže in nekaterih drugih prednosti čedalje večji. Tako so na primer v ZR Nemčiji lani skoraj 20 % uporabljenega aluminija, nad 220.000 ton, usmerili na področje prometa. Prav tu namreč aluminij lahko pokaže svoje prednosti kot kovina, ki v

veliki meri pripomore k varčevanju z energijo. V Zahodni Nemčiji privarčujejo najmanj pol milijarde litrov bencina letno zato, ker se vse bolj povečuje udeležba aluminija pri gradnji avtomobilov, kjer je aluminij omogočil zmanjšanje teže za najmanj polovico. Očitno so prednosti te lahke kovine zlasti pri gradnji gospodarskih vozil. Manjša je lastna teža tovornjaka, tem bolj ga je mogoče naložiti.

Drugo najpomembnejše uporabno področje za aluminij je gradbeništvo. Iz 183.200 ton aluminija so v zvezni republiki lani izdelali neugotovljive količine oken, vrat, fasad in streh v vseh mogočih barvah.

Nadaljnjih 93.400 ton aluminija so v ZR Nemčiji lani upora-

bili za embalaranje blaga. Izbirali sega vse od velikih aluminijških kontejnerjev pa tja do malih tub za razne paste. Aluminij je ne le zanesljiva zaščita za blago, temveč je varen proti udarcem in ne popušča niti vodne pare, niti aromatičnih snovi, končno pa štiti dobrine pred vplivi temperature in svetlobe. Za snovi, ki morajo učinkovati dalj časa, kot so, denimo, zdravila, za konzerve, ki morajo zagotoviti čimvečjo trajnost živil, je aluminij kot embalarini material postal tako rekoč nenadomestljiv.

Velike količine aluminija porabijo po svetu v obliki kablov in še za mnoge druge namene v elektroindustriji ter drugih industrijskih dejavnostih.

nž

BEOGRAD

Zakaj narašča zvezna administracija?

V dveh letih in pol se je v zveznih upravnih organih in službah ZIS število zaposlenih povečalo za 21,8 % ali za 2.251 oseb. To je sprožilo vprašanje delegatov v zvezni skupščini: zakaj narašča število zaposlenih v zvezni administraciji, ko pa veliko nalog federacije prenašamo na republiko?!

Tolikšen priliv ljudi v zvezne upravne organe utemeljuje ZIS z navajanjem, da je zelo intenzivno vključen v ustavno preobrazbo družbenoekonomskega in političnega sistema, v usklajevanje zakonov z ustavo, v priprave in predlaganje zveznih zakonov itd. V omenjenem ob-

dobju je ZIS predložil v sprejem 203 zakone, sprejel pa je 52 uredb, 391 odlokov, ratificiral 518 mednarodnih sporazumov, resolucij, konvencij in drugih dokumentov. Sklical pa je tudi 233 sej z okrog 8.000 točkami dnevnih redov.

Iz tako obsežnega dela, ki ga ZIS opravlja v sodelovanju z republikami, izhaja tudi povečanje števila zaposlenih, ki najbolj narašča v zvezni upravi carin (620), zveznem sekretariatu za notranje zadeve (516), zvezni upravi za kontrolo letenja (237) in tehnični službi ZIS (356).

Nedvomno je v takšni utemeljitvi nagle rasti zaposlenih v

zvezni administraciji več kot samo zrno resnice. Kljub temu pa drži, da ni pravih prizadevanj, da bi povečevanje števila zaposlenih potisnili v realne, družbeno upravičene okvire. Zato namerava zvezni sekretariat za pravosodje in organizacijo zvezne uprave proučiti težnje in pojave podvajanja nalog in opravil na zvezni ravni.

Povečanje administracije pa ni značilno le za zvezne organe. Še kam drugam se velja ozreti. Administracija narašča tudi v drugih družbenopolitičnih pa tudi v samoupravnih interesnih skupnostih.

V. O.

PRIDOBITVE ŠALEŠKE DOLINE V LANSKEM LETU

ŠTEVILNE DELOVNE ZMAGE

Šoštanj, Šmartno ob Paki in drugi kraji v Šaleški dolini bogatejši za nekaj industrijskih in družbenih objektov

Tudi delovni ljudje in občani občine Velenje ugotavljajo, da so dosegli v letu 1977 številne pomembne delovne zmage. Mesto na bregovih Pake, Šoštanj, Šmartno ob Paki, ter drugi kraji v Šaleški dolini so boga-

tejši za številne nove pridobitve. Najpomembnejši dosežek leta 1977 je prav gotovo dograditev nove termoelektrarne Šoštanj 4, našega največjega energetskega objekta, ki je bila zgrajena v dogovorjenem

roku in je izpolnila oziroma celo presežila z elektroenergetsko bilanco predvideno proizvodnjo električne energije za prvo leto obratovanja. Tovarna gospodinske opreme Gorenje Velenje je postavila novi to-

varni za proizvodnjo televizijskih sprejemnikov in zamrzovalnikov. S poskusnim obratovanjem je začela nova tovarna za proizvodnjo prostorskih elementov, ki jo sofinancirata tovarna gospodinske opreme Gorenje Velenje in gradbeno industrijsko podjetje Vegrad Velenje. Uspešni so bili tudi velenjski rudarji, ki so številnim težavam navkljub nakopali 4,4 milijona ton lignita. V tovarni usnja Šoštanj so uspešno sklenili akcijo preusmerjanja proizvodnje, trgovska in proizvodna organizacija združenega dela Erā Velenje je zgradila nova skladišča in povečala površine maloprodajne trgovske mreže. Šaleška dolina je bogatejša tudi za številne druge pridobitve. Velenje je dobilo novo 4. osnovno šolo, namenu so predali več vzgojnovarstvenih ustanov, Šmartno ob Paki je dobilo nov zdravstveni dom in lekarno, Velenje je dobilo drugi dijaški dom, zgrajenih je bilo več sto novih družbenih stanovanj, da ne omenjamo posebej tudi več pomembnih komunalnih pridobitev.

Ob proizvodnih in investicijskih dosežkih delovnih kolektivov Šaleške doline pa kaže posebej opozoriti tudi na uspehe, ki so jih dosegli v občini Velenje pri uresničevanju vsebine zakona o združenem delu. Ti se, med drugim, kažejo tudi v več novih temeljnih organizacijah združenega dela, za ustvaritev katerih so se odločili delovni ljudje tako znotraj obeh največjih delovnih kolektivov, tovarne gospodinske opreme Gorenje in rudarsko elektroenergetskega kombinata, kot v prizadevanjih za kar najbolj dosledno uveljavljanje novih dohodkovnih odnosov.

P. O.

komentatorjev stolpec

Tek čez visoke ovire

Če lahko gospodarske dosežke nasploh ocenjujemo še dokaj ugodno, pa za lansko jugoslovansko zunanjetrgovinsko bilanco ne moremo reči drugega, kot da je — milo rečeno — slaba. Primanjkljaj v zunanjetrgovinskih bilancah s posameznimi deželami je porastel nad vsa pričakovanja, zlasti pa daleč nad predvidevanja v resoluciji o srednjeročnem družbenoekonomskem razvoju. Na kratko povedano: celotni lanski primanjkljaj je praktično dvakrat večji kot bi smel biti. Vzrokov za to je kajpak več, omenili pa bi predvsem počasnejši dotok deviz od turizma, oživljanje proizvodnje s povečanim uvozom surovin in reprodukcijskega materiala ter opreme ter ne nazadnje večjo konkurenco na svetovnem trgu.

Jasno pa se je pokazalo, da administrativni posegi, s katerimi so zvezni organi v minulih letih skušali umetno popravljati zunanjetrgovinsko in plačilno bilanco, niso ustrezna rešitev. Resda so v posameznih obdobjih pripomogli tudi k določenim uspehom in so ustvarjali celo devizne rezerve, toda dolgoročno gledano ti ukrepi ne prinašajo ničesar koristnega. Taki so, kot tablete zoper zobobol — pomagajo nekaj časa, zdravje pa se ob tem slabša.

Letošnje leto bo, vsaj glede prodaje izdelkov na tuje, še težje, kot je bilo minulo. V razvitih industrijskih državah se ponovno kažejo znaki upadanja gospodarske rasti in zavoljo tega se bodo te dežele obdale s še višjimi zaščitnimi plotovi, da bi se ubranile cenejših (čeprav najbrž kakovostno slabših) izdelkov iz drugih držav. Zavoljo tega bodo domača podjetja kajpak iskala kupce doma, kjer se bo spet zaostriła konkurenca.

Ob tem seveda ne smemo pozabiti na razvojne težnje v tem srednjeročnem obdobju, ki so tesno povezane z ustreznostjo gospodarstva. Ta pa je, kot smo dejali, močno odvisna od uvoza surovin, repromateriala in — opreme. Gospodarstvo bo torej letos moralo teči prek zelo visokih ovir, pri tem pa doseči celo boljše rezultate kot lani.

Taktika za »tek« pa je v bistvu ena sama, na videz zelo preprosta, toda v resnici zelo težko uresničljiva: večja kakovost izdelkov ob ustreznih cenah. Težave bodo velike, zlasti še zato, ker bodo prav gotovo uveljavljeni nekateri administrativni ukrepi, ki naj bi vsaj začasno zmanjšali zelo velik primanjkljaj v plačilni bilanci. Vsekakor pa bodo med njimi morali biti tudi taki, ki bodo »stvari« postavili na pravo mesto. Z letom 1978 bodo sicer resda veljale nove sistemske rešitve za ekonomske odnose s tujino, ki naj bi krepko podprle prizadevanja gospodarstva za konkurenčnost na zunanjem trgu. Toda ponovno poudarjamo, da prav noben ukrep niti dolgoročni ne, ne bo pri izboljševanju naše zunanjetrgovinske plačilne bilance pomagal toliko, kot večja kakovost naših izdelkov ob primernih cenah, bolj celovite gospodarske »storitve«, bolj organiziran nastop naših podjetij na tujem.

B RUGELJ

LJUBLJANA SEJEM »MODA '78«

Danes so se odprla vrata doslej največjega sejma mode na Gospodarskem razstavišču. Razstavnici prostor so povečali na 12.600 kvadratnih metrov površine, kar razstavljalcem in organizatorjem sejma »Moda 78« kajpak omogoča pestrejšo izbiro izdelkov. Kljub vsemu pa bo sejem »Moda 78« ustregel le dobri polovici tekstilnih tovarn, druge delovne organizacije, ki prav tako sodijo v to panogo, pa so dobile »košarico«.

Na letošnjem sejmu razstavlja 398 tekstilnih delovnih organizacij. Med njimi bodo seveda vse predstavnice domače industrije. Kot vsako leto, bodo poslovni ljudje in drugi imeli tudi letos možnost, ogledati si modne revije, na katerih bodo proizvajalci pokazali okoli 500 novih modelov. Modne revije bodo dvakrat dnevno: prva bo ob 17., druga pa ob 20. uri.

Na tiskovni konferenci je bilo slišati vprašanje, ali bo »Moda 78« spet le paša za oči ali pa bomo razstavljenе modele lahko (kaj kmalu seveda) videli tudi v trgovini. Očitno je, da bo razkorak med ponudbo na sejmu in tisto v trgovinah treba kmalu skrajšati, kar je nenazadnje tudi želja tako proizvajalcev kot potrošnikov.

D. A.

MURSKA SOBOTA Izvoz v Kanado

Iz Murske Sobote prihajata dve pomembni novice: komisija, ki jo sestavljajo kanadski in jugoslovanski inšpektorji, je podpisala priporočilo, ki je potrebno za prodajo šunke in plečk v pločevinkah za prodajo na kanadskem tržišču; TOZD Agrokombinat iz Murske Sobote, ki sodi med največje proizvajalce piščancev v Jugoslaviji, pa je pričel z gradnjo še ene farne z zmogljivostjo 450.000 piščancev v Dobrovniku blizu Lendave. Investicija bo veljala 20.600.000 dinarjev. V novih hlevih, ki so opremljeni z domačo opremo, bo vzreja piščancev popolnoma avtomatizirana.

M.J.

ČRNUČE

Skrb za okolje

V črnuški Elmi so kupili napravo, s katero bodo opravljali destilacijo organskih topil, ki so onesnažena z laki. Z novo napravo bodo vsa odpadna razredčila in klorothen z destilacijo ponovno vrnili v tehnološki proces. Ocenjujejo, da se bo naprava izplačala že po sedemdesetih polnitvah, vendar pa naj poudarimo, da je naprava tudi velika pridobitev za čistejšo okolje.

K.R.

LENDAVA

Pol milijona ton nafte

Predlanska predelava nafte v lendavski rafineriji je znašala 442.000 ton. Predvidevajo, da bodo letos predelali 530.000 ton nafte, saj se je že lani gibala količina okrog 515.000 ton.

Doslej so predelovali nafto predvsem s hrvaških naftnih polj, kajti njen delež je znašal okoli 60 odstotkov, ostalo pa so uvažali. Letos bodo predelali od celotne količine polovico domače, polovico pa uvožene nafte. Omeniti velja, da je bila lanska predelava sorazmerno velika, vendar pa finančni rezultati te temeljne organizacije niso ugodni. Obstaja namreč visoka dispariteta med cenami surove nafte in med cenami njenih derivatov. Lanske spremembe cen so lendavsko rafinerijo še posebej prizadele, saj le-ta zaenkrat s svojo atmosfersko destilacijo proizvaja le primarne produkte nafte. Sicer pa so ob lanskem 29. novembru lendavski beli rudarji podpisali pogodbo za gradnjo nove rafinerije v Lendavi z zmogljivostjo dva milijona ton predelane nafte letno.

A.N.

Delavska enotnost

IZŠLA OB 35-OBLETNICI »DELAVSKE ENOTNOSTI« 24. 11. 1977:

Ana Krajnc

IZOBRAŽEVANJE NAŠA DRUŽBENA VREDNOTA

Nepreklicno naročam pri TOZD DELAVSKA ENOTNOST, Dalmatinova 4 ..... izvodov knjige A. Krajnc: IZOBRAŽEVANJE NAŠA DRUŽBENA VREDNOTA — Cena: 220.— din

Knjige pošljite na naslov: .....

Poštna številka, kraj: .....

Račun bomo plačali v 15 dneh po prejemu knjig.

Čitljiv podpis .....

PREDOR POD UČKO

ODLOČILNIH STO DNI

Bili smo v trebuhu Učke. Z ene in druge strani. Z vzhodne smo po dveh kilometrih hoje prišli do delavcev Franja Pavlovića in Ernesta Zolića iz split-skega Konstruktorja. Več kot pet kilometrov dolg predor bo gospodarsko in prometno trdnje povezal osrednjo, zahodno in severno Istro z drugimi deli države.

Stali smo na velikem kupu laporja. »Hude težave nam povzročajo,« je povedal inž. Mihajlo Plamenac, ki nadzoruje dela na tem delu gradbišča v imenu Učke, delovne organizacije investitorja tega velikega cestnega in gradbenega posega. Ko mine izvržejo lapor, ki je na prvi pogled trši od apnenca, se kmalu potem, ko pride v stik z zrakom, spremeni v kašasto maso. Zdaj se že 360 metrov borimo s tem laporjem in računamo, da ga bo še prav toliko.

»Če ne bi bilo laporja bi se že precej približali koncu naše polovice predora — pravi inž. Predrag Nikčević, vodja tega delovišča. Tako pa nam je preostalo še 750 metrov. To nas seveda ne bo zavrilo, da dela ne bi opravili v redu in pravočasno. Težave nam povzročajo tudi naravne podzemne jame, ki smo jih morali zazidati s pet metrov debelim betonskim zidom, ob tem pa smo pustili dohod od njih, saj bi utegnili postati voda v njih

ŠE SO »mogočniki«

Posamezni »mogočniki« so se tako prevzeli, da proti pravobranilec samoupravljanja predlagajo kazenske prijave!

To je nedavno izjavil družbeni pravobranilec samoupravljanja Hrvaške Jure Ivezić, ko je delegate sabora Socialistične republike Hrvaške seznanjal z delom te pomembne institucije našega samoupravnega mehanizma. Intervencijam pravobranilcev se upirajo v organizacijah združenega dela in celo v izvršnih in upravnih organih v občinah. Pravzaprav gre za vodilne ljudi ali za manjše skupine vzajemno povezanih voditeljev. Ko nekemu izmed njih stopijo na »prste«, potem na vse načine začno izvajati pritisk na družbene pravobranilce samoupravljanja. Bilo je tudi nekaj groženj s fizičnim obračunavanjem.

Takšni pojavi so seveda redki, gre samo za ekscese posameznikov, ki še zmerom niso spoznali, da v naših samoupravnih odnosih ni prostora za »mogočnike« in »male bogove«.

Vemo, da imajo družbeni pravobranilci samoupravljanja pomembno nalogo, da skupaj z drugimi družbenimi silami delujejo tako, da bi se samoupravni odnosi zdravo razvijali, potemtakem s čim manj pritob in intervencij. Delovnim ljudem so dolžni pomagati, da uresničijo svoje samoupravne pravice in zavarujejo celovitost družbene lastnine.

»Prav zato smo vnaprej vedeli, jim ne bodo vsi ploskali,« je dejal Jure Ivezić.

Pomembno pa je vedeti, kdo nam žvižga in zakaj to počne!

To mora biti za nas politično kazalo, ali delamo dobro ali ne...
V. MILJEVIĆ

dragocena za preskrbo Opatije z vodo. Čeprav ne tekmujejo z delavci Hidroelektrke, ki klopjejo z druge strani Učke, se zanimajo za njihovo delo in rezultate. Prav zato so jezni na lapor in jame, saj bi sicer šlo hitreje.

»Napredujemo dokaj hitro,« poudarja inž. Zdravko Prskalo, vodja gradbišča na zahodni strani Učke, »čeprav zaradi betoniranja počasneje napreduje me-

hanizacija«. Tod morajo predreti še 215 metrov, vendar bodo delali naprej, da bi dosegli Konstruktorjev del predora, njim, kot rečeno, manjka še 750 metrov. Veseli stisk rok s tovariši pričakujejo pred 1. majem leta 1978. Čeprav je do takrat še več kot sto dni, o tem precej govorijo. Zdjaj z obeh strani delajo tudi betonarji, z zahodne pa tudi hidroizolaterji sarajevskega Bita-

sa. Betonarji so na zahodni strani Učke končali delo na dveh predrednih, dolgih skupno 250 metrov. Glavno delo pa jih čaka potem, ko bodo minirni opravili svoje. Betonerm bodo sledili vsi tisti, ki bodo montirali številne zapletene naprave. Računajo, da bo predor pod Učko, ki bo eden izmed najsodobnejših v Evropi, končan proti koncu leta 1979.

M. BARAK

MOJ POKLIC, KI GA INJIMAM RADA

TUDI ZASE

Čim več znaš, več veljaš, za družbo, za delovno organizacijo in tudi zase. Ali morda drugače. Vsak človek se v določenem obdobju življenja zave, da ni dosegel tistega, kar je želel pa čeprav bi bil tega zmožen. In zdrami se mu želja, da bi dokazal samega sebe pred seboj in drugie. Dokazal bi rad, da je v zmožen doseči več kot doslej in predvsem to, da še ni vrgel puške v koruzo. Vendar želje so eno, njihova uresničitev pa zahteva odločnost in še kaj drugega.

O tem in podobnih resnicah sem razmišljal, saj so se mi same vsiljevale, po razgovoru z Ljolkjo Tavčar, eno tistih delavk, ki so nehoti vsiljevali vprašanje, zakaj se je odločila za šolo, čeprav je vedela, da ne bo lahka in kar je morda še bolj pomembno, nikakršnega zagotovila ni imela, da se ji bo to kaj poznalo, recimo pri osebnem dohodku.

»Nekako 23 let sem že pri Kolinški,« je začela Ljolkja. »Kot delavka sem prišla in kot bi bilo večeraj se spomnim, da sem takrat polnila vrečke z vanilijevim sladkorjem. Nekako 3000 vrečk je bila norma za osem ur. Dolga leta sem to delala. Pravzaprav še do nedavnega. Včasih smo to delale ročno, danes strážemo strojem. In učinek? Dve daljki zdaj napolnita 90.000 vrečk na ur. »Šiht«. Sami si lahko izračunate,

kolikokrat več je to. Nekaj je pa res, ročno pakiranje je bilo preprosto, upravljanje s strojem pa že zahteva več. Nekako smo se sicer naučile, vendar nam je ta šola dala tisto, česar pravzaprav doslej nismo imele. Sedaj vemo, zakaj moramo tako in tako delati, poznamo tehnologijo in način dela strojev. To pa je čisto nekaj drugega...«

Med tistimi, ki so se odločile za enoletno šolo, so v veliki večini sorazmerno starejše delavke, z dolgo delovno dobo pri Kolinški. Tudi Ljolkja ima že družino, dve hčeri s 16 oziroma 17 leti. Sama pa jih ima 43. Prav zato se mi je nehoti vsiljevalo vprašanje, zakaj se je odločila za šolo, čeprav je vedela, da ne bo lahka in kar je morda še bolj pomembno, nikakršnega zagotovila ni imela, da se ji bo to kaj poznalo, recimo pri osebnem dohodku.

»Odlučila sem se. Veste, če imaš poklic, se le počutiš nekako bolj samozavestnega. Ne samo zaradi tistega »papirja«, ki ga dobiš, ko opraviš neko šolo, ampak zato, ker res več in znaš. Ni bilo tako preprosto v tej naši šoli, saj smo si vse v začetku predstavljale, da bo veliko lažje. Poleg službe smo bile skoraj vse

leto odsotne od doma kar 16 ur na teden. Mož je včasih že kar malo godrnjal. Še dobro, da imava že skoraj odrasli hčeri in da sta me nekako nadomestili v gospodinjstvu.

In sedaj? Zelo sem zadovoljna. Tudi zato, ker sem nekaj dosegla. Sedaj ne delam za strojem, vsaj ne za pakirnim.

Že v času solanija je Ljolkja prevzela delovno mesto poenterja in obračunava norme. Dela z elektronskim računalnikom, vendar ji znanje, ki si ga je pridobila z enoletnim solanjem, tudi pri delu poenterja še kako koristi.

A. A.

Kako (ne)prisluhnemo mladim?

»Nisi edina z diplomom...«

Ko je bila Narcisa Žnidar že tako velika, da je spoznala, da si bo morala nekoč sama služiti kruh, je z otroško resnostjo menila: »Ko bom velika, bom vzgojiteljica.« Leta so tekla, punčke je prerasla in ko je z mamo prvič prišla v Ljubljano, se je premislila: »Izbrala si bom tak poklic, v katerem bom lahko veliko potovala!« In po končani gimnaziji se je odločila za študij novinarstva.

Le kaj je pričakovala od tega poklica? »Predvsem to, da bom kot novinarka delala na nekem področju, pa naj bo to ali gospodarstvo ali kultura, se ozko specializirala in o tej problematiki poglobljeno pisala.«

No, to so bile pobožne želje, korak med tem, kar smo in tistim, kar bi radi bili, pa vendarle zelo širok korak.

»Že med samo prakso — opravljala sem jo na ljubljanskem radiu, ki je izrazil hiter medij in v katerem je torej zelo pomemben čas — pa sem spoznala, da pri temah, ki jih obdeluješ, ne moreš biti poglobljen. To pa predvsem zaradi tega, ker si po eni strani izredno odvisen od časa, po drugi pa od volje organizatorjev dela, ki te pripravijo za deklcio za vse, niso pa sposobni opaziti, kaj ti najbolj leži. In tako sem kot praktikantka pokrivala dogodke, ki jih drugi niso utegnili. Saj, morda sem bila preveč nestrpna in sem takoj hotela doseči vse, razočarana pa sem bila nad posluhom urednikov, ki kljub mojim željam niso hoteli upoštevati mojih interesov. Mentorjev pa ni bilo, ali pa so bili v času moje prakse (počitnice, op. p.) na dopustu.«

Zato Narcisa Žnidar po končanem študiju ni šla v novinarstvo. »Glavni mejnik za to je bila moja diplomatska naloga. Bolj kot pisateljsko me je namreč začelo zanimati raziskovalno delo.«

»Zato sem se po diplomii odločila za novo področje, ki je tudi samo po sebi novo: za področje informacijsko-dokumentacijske dejavnosti. Tu gre predvsem za obveščanje delegatov in drugih občanov na osnovi dokumentacije, ki se zbira v INDOK centrih. Ta dejavnost naj bi potekala predvsem preko obstoječih informacijskih medijev, če pa je teh v neki občini premalo, pa lahko INDOK center v dogovoru s svojimi ustanovitelji ustanovi nov medij.«

In naša sogovornica je predlani dala diplomlo pod pazduho in začela iskati službo. Kot ekspertu za to novo področje ji jo ni bilo težko najti.

»Zaposlila sem se v INDOK centru v eni izmed gorejskih občin. Kot pripravnica sem dobila svojega mentorja, ne pa tudi

Narcisa Žnidar

programa dela za pripravniško dobo. Poleg tega mi ni bilo oditi dnevnik, ki ga nisijši — pri kateri bom opravljal strokovno delo. »Kaj začetek težak!«

»Ja, ko pa sem imela še kup problemov povsem osebne narave, za katere nisem bila skorajšnje rešitve! Med najbolj zgodnjih je bil — in je še — stanovanjski. V svoji dosedajni delovni skupnosti ga nisem dosegla, zato sem se odločila za magistrsko delo. Vendarle nisem bila pripravljena na to, da bom po enem letu zaradi osebnega neuspeha prisiljena zapustiti delovno mesto, čeprav mi je bilo delo všeč. Menim, da so vsi ti problemi, s katerimi sem se kot pripravnica srečala pri svojem delu, ki je že glede na dejavnost nujno ustvarjalno, izhajali iz dejstva, da so vsi moji sodelavci vedeli, da nimam izkušenj, ki bi bile družbeno verifirane...«

»Veste, še dosti jih poznam, ki jim ne gre tako kot bi si želeli, pa vendarle nekako vzdržijo...«

»Ja, ko pa sem imela še kup problemov povsem osebne narave, za katere nisem bila skorajšnje rešitve! Med najbolj zgodnjih je bil — in je še — stanovanjski. V svoji dosedajni delovni skupnosti ga nisem dosegla, zato sem se odločila za magistrsko delo. Vendarle nisem bila pripravljena na to, da bom po enem letu zaradi osebnega neuspeha prisiljena zapustiti delovno mesto, čeprav mi je bilo delo všeč. Menim, da so vsi ti problemi, s katerimi sem se kot pripravnica srečala pri svojem delu, ki je že glede na dejavnost nujno ustvarjalno, izhajali iz dejstva, da so vsi moji sodelavci vedeli, da nimam izkušenj, ki bi bile družbeno verifirane...«

»Veste, še dosti jih poznam, ki jim ne gre tako kot bi si želeli, pa vendarle nekako vzdržijo...«

»Ja, ko pa sem imela še kup problemov povsem osebne narave, za katere nisem bila skorajšnje rešitve! Med najbolj zgodnjih je bil — in je še — stanovanjski. V svoji dosedajni delovni skupnosti ga nisem dosegla, zato sem se odločila za magistrsko delo. Vendarle nisem bila pripravljena na to, da bom po enem letu zaradi osebnega neuspeha prisiljena zapustiti delovno mesto, čeprav mi je bilo delo všeč. Menim, da so vsi ti problemi, s katerimi sem se kot pripravnica srečala pri svojem delu, ki je že glede na dejavnost nujno ustvarjalno, izhajali iz dejstva, da so vsi moji sodelavci vedeli, da nimam izkušenj, ki bi bile družbeno verifirane...«

»Veste, še dosti jih poznam, ki jim ne gre tako kot bi si želeli, pa vendarle nekako vzdržijo...«

»Ja, ko pa sem imela še kup problemov povsem osebne narave, za katere nisem bila skorajšnje rešitve! Med najbolj zgodnjih je bil — in je še — stanovanjski. V svoji dosedajni delovni skupnosti ga nisem dosegla, zato sem se odločila za magistrsko delo. Vendarle nisem bila pripravljena na to, da bom po enem letu zaradi osebnega neuspeha prisiljena zapustiti delovno mesto, čeprav mi je bilo delo všeč. Menim, da so vsi ti problemi, s katerimi sem se kot pripravnica srečala pri svojem delu, ki je že glede na dejavnost nujno ustvarjalno, izhajali iz dejstva, da so vsi moji sodelavci vedeli, da nimam izkušenj, ki bi bile družbeno verifirane...«

»Veste, še dosti jih poznam, ki jim ne gre tako kot bi si želeli, pa vendarle nekako vzdržijo...«

»Ja, ko pa sem imela še kup problemov povsem osebne narave, za katere nisem bila skorajšnje rešitve! Med najbolj zgodnjih je bil — in je še — stanovanjski. V svoji dosedajni delovni skupnosti ga nisem dosegla, zato sem se odločila za magistrsko delo. Vendarle nisem bila pripravljena na to, da bom po enem letu zaradi osebnega neuspeha prisiljena zapustiti delovno mesto, čeprav mi je bilo delo všeč. Menim, da so vsi ti problemi, s katerimi sem se kot pripravnica srečala pri svojem delu, ki je že glede na dejavnost nujno ustvarjalno, izhajali iz dejstva, da so vsi moji sodelavci vedeli, da nimam izkušenj, ki bi bile družbeno verifirane...«

»Veste, še dosti jih poznam, ki jim ne gre tako kot bi si želeli, pa vendarle nekako vzdržijo...«

»Ja, ko pa sem imela še kup problemov povsem osebne narave, za katere nisem bila skorajšnje rešitve! Med najbolj zgodnjih je bil — in je še — stanovanjski. V svoji dosedajni delovni skupnosti ga nisem dosegla, zato sem se odločila za magistrsko delo. Vendarle nisem bila pripravljena na to, da bom po enem letu zaradi osebnega neuspeha prisiljena zapustiti delovno mesto, čeprav mi je bilo delo všeč. Menim, da so vsi ti problemi, s katerimi sem se kot pripravnica srečala pri svojem delu, ki je že glede na dejavnost nujno ustvarjalno, izhajali iz dejstva, da so vsi moji sodelavci vedeli, da nimam izkušenj, ki bi bile družbeno verifirane...«

»Veste, še dosti jih poznam, ki jim ne gre tako kot bi si želeli, pa vendarle nekako vzdržijo...«

»Ja, ko pa sem imela še kup problemov povsem osebne narave, za katere nisem bila skorajšnje rešitve! Med najbolj zgodnjih je bil — in je še — stanovanjski. V svoji dosedajni delovni skupnosti ga nisem dosegla, zato sem se odločila za magistrsko delo. Vendarle nisem bila pripravljena na to, da bom po enem letu zaradi osebnega neuspeha prisiljena zapustiti delovno mesto, čeprav mi je bilo delo všeč. Menim, da so vsi ti problemi, s katerimi sem se kot pripravnica srečala pri svojem delu, ki je že glede na dejavnost nujno ustvarjalno, izhajali iz dejstva, da so vsi moji sodelavci vedeli, da nimam izkušenj, ki bi bile družbeno verifirane...«

»Veste, še dosti jih poznam, ki jim ne gre tako kot bi si želeli, pa vendarle nekako vzdržijo...«

»Ja, ko pa sem imela še kup problemov povsem osebne narave, za katere nisem bila skorajšnje rešitve! Med najbolj zgodnjih je bil — in je še — stanovanjski. V svoji dosedajni delovni skupnosti ga nisem dosegla, zato sem se odločila za magistrsko delo. Vendarle nisem bila pripravljena na to, da bom po enem letu zaradi osebnega neuspeha prisiljena zapustiti delovno mesto, čeprav mi je bilo delo všeč. Menim, da so vsi ti problemi, s katerimi sem se kot pripravnica srečala pri svojem delu, ki je že glede na dejavnost nujno ustvarjalno, izhajali iz dejstva, da so vsi moji sodelavci vedeli, da nimam izkušenj, ki bi bile družbeno verifirane...«

»Veste, še dosti jih poznam, ki jim ne gre tako kot bi si želeli, pa vendarle nekako vzdržijo...«

»Ja, ko pa sem imela še kup problemov povsem osebne narave, za katere nisem bila skorajšnje rešitve! Med najbolj zgodnjih je bil — in je še — stanovanjski. V svoji dosedajni delovni skupnosti ga nisem dosegla, zato sem se odločila za magistrsko delo. Vendarle nisem bila pripravljena na to, da bom po enem letu zaradi osebnega neuspeha prisiljena zapustiti delovno mesto, čeprav mi je bilo delo všeč. Menim, da so vsi ti problemi, s katerimi sem se kot pripravnica srečala pri svojem delu, ki je že glede na dejavnost nujno ustvarjalno, izhajali iz dejstva, da so vsi moji sodelavci vedeli, da nimam izkušenj, ki bi bile družbeno verifirane...«

»Veste, še dosti jih poznam, ki jim ne gre tako kot bi si želeli, pa vendarle nekako vzdržijo...«

»Ja, ko pa sem imela še kup problemov povsem osebne narave, za katere nisem bila skorajšnje rešitve! Med najbolj zgodnjih je bil — in je še — stanovanjski. V svoji dosedajni delovni skupnosti ga nisem dosegla, zato sem se odločila za magistrsko delo. Vendarle nisem bila pripravljena na to, da bom po enem letu zaradi osebnega neuspeha prisiljena zapustiti delovno mesto, čeprav mi je bilo delo všeč. Menim, da so vsi ti problemi, s katerimi sem se kot pripravnica srečala pri svojem delu, ki je že glede na dejavnost nujno ustvarjalno, izhajali iz dejstva, da so vsi moji sodelavci vedeli, da nimam izkušenj, ki bi bile družbeno verifirane...«

»Veste, še dosti jih poznam, ki jim ne gre tako kot bi si želeli, pa vendarle nekako vzdržijo...«

»Verjetno so ljudje, s katerimi sem sodelovala, po mojem obnašanju in delu skleпали, da se želim v okviru svoje občine ali regije čim bolj in prehitro uveljaviti. Toda, ko sem kot pripravnica začela delati, nisem pomislila na to, da bom po enem letu zaradi osebnega neuspeha prisiljena zapustiti delovno mesto, čeprav mi je bilo delo všeč. Menim, da so vsi ti problemi, s katerimi sem se kot pripravnica srečala pri svojem delu, ki je že glede na dejavnost nujno ustvarjalno, izhajali iz dejstva, da so vsi moji sodelavci vedeli, da nimam izkušenj, ki bi bile družbeno verifirane...«

»Veste, še dosti jih poznam, ki jim ne gre tako kot bi si želeli, pa vendarle nekako vzdržijo...«

»Ja, ko pa sem imela še kup problemov povsem osebne narave, za katere nisem bila skorajšnje rešitve! Med najbolj zgodnjih je bil — in je še — stanovanjski. V svoji dosedajni delovni skupnosti ga nisem dosegla, zato sem se odločila za magistrsko delo. Vendarle nisem bila pripravljena na to, da bom po enem letu zaradi osebnega neuspeha prisiljena zapustiti delovno mesto, čeprav mi je bilo delo všeč. Menim, da so vsi ti problemi, s katerimi sem se kot pripravnica srečala pri svojem delu, ki je že glede na dejavnost nujno ustvarjalno, izhajali iz dejstva, da so vsi moji sodelavci vedeli, da nimam izkušenj, ki bi bile družbeno verifirane...«

»Veste, še dosti jih poznam, ki jim ne gre tako kot bi si želeli, pa vendarle nekako vzdržijo...«

»Ja, ko pa sem imela še kup problemov povsem osebne narave, za katere nisem bila skorajšnje rešitve! Med najbolj zgodnjih je bil — in je še — stanovanjski. V svoji dosedajni delovni skupnosti ga nisem dosegla, zato sem se odločila za magistrsko delo. Vendarle nisem bila pripravljena na to, da bom po enem letu zaradi osebnega neuspeha prisiljena zapustiti delovno mesto, čeprav mi je bilo delo všeč. Menim, da so vsi ti problemi, s katerimi sem se kot pripravnica srečala pri svojem delu, ki je že glede na dejavnost nujno ustvarjalno, izhajali iz dejstva, da so vsi moji sodelavci vedeli, da nimam izkušenj, ki bi bile družbeno verifirane...«

»Veste, še dosti jih poznam, ki jim ne gre tako kot bi si želeli, pa vendarle nekako vzdržijo...«

»Ja, ko pa sem imela še kup problemov povsem osebne narave, za katere nisem bila skorajšnje rešitve! Med najbolj zgodnjih je bil — in je še — stanovanjski. V svoji dosedajni delovni skupnosti ga nisem dosegla, zato sem se odločila za magistrsko delo. Vendarle nisem bila pripravljena na to, da bom po enem letu zaradi osebnega neuspeha prisiljena zapustiti delovno mesto, čeprav mi je bilo delo všeč. Menim, da so vsi ti problemi, s katerimi sem se kot pripravnica srečala pri svojem delu, ki je že glede na dejavnost nujno ustvarjalno, izhajali iz dejstva, da so vsi moji sodelavci vedeli, da nimam izkušenj, ki bi bile družbeno verifirane...«

»Veste, še dosti jih poznam, ki jim ne gre tako kot bi si želeli, pa vendarle nekako vzdržijo...«

»Ja, ko pa sem imela še kup problemov povsem osebne narave, za katere nisem bila skorajšnje rešitve! Med najbolj zgodnjih je bil — in je še — stanovanjski. V svoji dosedajni delovni skupnosti ga nisem dosegla, zato sem se odločila za magistrsko delo. Vendarle nisem bila pripravljena na to, da bom po enem letu zaradi osebnega neuspeha prisiljena zapustiti delovno mesto, čeprav mi je bilo delo všeč. Menim, da so vsi ti problemi, s katerimi sem se kot pripravnica srečala pri svojem delu, ki je že glede na dejavnost nujno ustvarjalno, izhajali iz dejstva, da so vsi moji sodelavci vedeli, da nimam izkušenj, ki bi bile družbeno verifirane...«

»Veste, še dosti jih poznam, ki jim ne gre tako kot bi si želeli, pa vendarle nekako vzdržijo...«

»Ja, ko pa sem imela še kup problemov povsem osebne narave, za katere nisem bila skorajšnje rešitve! Med najbolj zgodnjih je bil — in je še — stanovanjski. V svoji dosedajni delovni skupnosti ga nisem dosegla, zato sem se odločila za magistrsko delo. Vendarle nisem bila pripravljena na to, da bom po enem letu zaradi osebnega neuspeha prisiljena zapustiti delovno mesto, čeprav mi je bilo delo všeč. Menim, da so vsi ti problemi, s katerimi sem se kot pripravnica srečala pri svojem delu, ki je že glede na dejavnost nujno ustvarjalno, izhajali iz dejstva, da so vsi moji sodelavci vedeli, da nimam izkušenj, ki bi bile družbeno verifirane...«

»Veste, še dosti jih poznam, ki jim ne gre tako kot bi si želeli, pa vendarle nekako vzdržijo...«

»Ja, ko pa sem imela še kup problemov povsem osebne narave, za katere nisem bila skorajšnje rešitve! Med najbolj zgodnjih je bil — in je še — stanovanjski. V svoji dosedajni delovni skupnosti ga nisem dosegla, zato sem se odločila za magistrsko delo. Vendarle nisem bila pripravljena na to, da bom po enem letu zaradi osebnega neuspeha prisiljena zapustiti delovno mesto, čeprav mi je bilo delo všeč. Menim, da so vsi ti problemi, s katerimi sem se kot pripravnica srečala pri svojem delu, ki je že glede na dejavnost nujno ustvarjalno, izhajali iz dejstva, da so vsi moji sodelavci vedeli, da nimam izkušenj, ki bi bile družbeno verifirane...«

»Veste, še dosti jih poznam, ki jim ne gre tako kot bi si želeli, pa vendarle nekako vzdržijo...«

»Ja, ko pa sem imela še kup problemov povsem osebne narave, za katere nisem bila skorajšnje rešitve! Med najbolj zgodnjih je bil — in je še — stanovanjski. V svoji dosedajni delovni skupnosti ga nisem dosegla, zato sem se odločila za magistrsko delo. Vendarle nisem bila pripravljena na to, da bom po enem letu zaradi osebnega neuspeha prisiljena zapustiti delovno mesto, čeprav mi je bilo delo všeč. Menim, da so vsi ti problemi, s katerimi sem se kot pripravnica srečala pri svojem delu, ki je že glede na dejavnost nujno ustvarjalno, izhajali iz dejstva, da so vsi moji sodelavci vedeli, da nimam izkušenj, ki bi bile družbeno verifirane...«

»Veste, še dosti jih poznam, ki jim ne gre tako kot bi si želeli, pa vendarle nekako vzdržijo...«

»Ja, ko pa sem imela še kup problemov povsem osebne narave, za katere nisem bila skorajšnje rešitve! Med najbolj zgodnjih je bil — in je še — stanovanjski. V svoji dosedajni delovni skupnosti ga nisem dosegla, zato sem se odločila za magistrsko delo. Vendarle nisem bila pripravljena na to, da bom po enem letu zaradi osebnega neuspeha prisiljena zapustiti delovno mesto, čeprav mi je bilo delo všeč. Menim, da so vsi ti problemi, s katerimi sem se kot pripravnica srečala pri svojem delu, ki je že glede na dejavnost nujno ustvarjalno, izhajali iz dejstva, da so vsi moji sodelavci vedeli, da nimam izkušenj, ki bi bile družbeno verifirane...«

»Veste, še dosti jih poznam, ki jim ne gre tako kot bi si želeli, pa vendarle nekako vzdržijo...«

»Ja, ko pa sem imela še kup problemov povsem osebne narave, za katere nisem bila skorajšnje rešitve! Med najbolj zgodnjih je bil — in je še — stanovanjski. V svoji dosedajni delovni skupnosti ga nisem dosegla, zato sem se odločila za magistrsko delo. Vendarle nisem bila pripravljena na to, da bom po enem letu zaradi osebnega neuspeha prisiljena zapustiti delovno mesto, čeprav mi je bilo delo všeč. Menim, da so vsi ti problemi, s katerimi sem se kot pripravnica srečala pri svojem delu, ki je že glede na dejavnost nujno ustvarjalno, izhajali iz dejstva, da so vsi moji sodelavci vedeli, da nimam izkušenj, ki bi bile družbeno verifirane...«

»Veste, še dosti jih poznam, ki jim ne gre tako kot bi si želeli, pa vendarle nekako vzdržijo...«

»Ja, ko pa sem imela še kup problemov povsem osebne narave, za katere nisem bila skorajšnje rešitve! Med najbolj zgodnjih je bil — in je še — stanovanjski. V svoji dosedajni delovni skupnosti ga nisem dosegla, zato sem se odločila za magistrsko delo. Vendarle nisem bila pripravljena na to, da bom po enem letu zaradi osebnega neuspeha prisiljena zapustiti delovno mesto, čeprav mi je bilo delo všeč. Menim, da so vsi ti problemi, s katerimi sem se kot pripravnica srečala pri svojem delu, ki je že glede na dejavnost nujno ustvarjalno, izhajali iz dejstva, da so vsi moji sodelavci vedeli, da nimam izkušenj, ki bi bile družbeno verifirane...«

»Veste, še dosti jih poznam, ki jim ne gre tako kot bi si želeli, pa vendarle nekako vzdržijo...«

»Ja, ko pa sem imela še kup problemov povsem osebne narave, za katere nisem bila skorajšnje rešitve! Med najbolj zgodnjih je bil — in je še — stanovanjski. V svoji dosedajni delovni skupnosti ga nisem dosegla, zato sem se odločila za magistrsko delo. Vendarle nisem bila pripravljena na to, da bom po enem letu zaradi osebnega neuspeha prisiljena zapustiti delovno mesto, čeprav mi je bilo delo všeč. Menim, da so vsi ti problemi, s katerimi sem se kot pripravnica srečala pri svojem delu, ki je že glede na dejavnost nujno ustvarjalno, izhajali iz dejstva, da so vsi moji sodelavci vedeli, da nimam izkušenj, ki bi bile družbeno verifirane...«

»Veste, še dosti jih poznam, ki jim ne gre tako kot bi si želeli, pa vendarle nekako vzdržijo...«

»Ja, ko pa sem imela še kup problemov povsem osebne narave, za katere nisem bila skorajšnje rešitve! Med najbolj zgodnjih je bil — in je še — stanovanjski. V svoji dosedajni delovni skupnosti ga nisem dosegla, zato sem se odločila za magistrsko delo. Vendarle nisem bila pripravljena na to, da bom po enem letu zaradi osebnega neuspeha prisiljena zapustiti delovno mesto, čeprav mi je bilo delo všeč. Menim, da so vsi ti problemi, s katerimi sem se kot pripravnica srečala pri svojem delu, ki je že glede na dejavnost nujno ustvarjalno, izhajali iz dejstva, da so vsi moji sodelavci vedeli, da nimam izkušenj, ki bi bile družbeno verifirane...«

»Veste, še dosti jih poznam, ki jim ne gre tako kot bi si želeli, pa vendarle nekako vzdržijo...«

»Ja, ko pa sem imela še kup problemov povsem osebne narave, za katere nisem bila skorajšnje rešitve! Med najbolj zgodnjih je bil — in je še — stanovanjski. V svoji dosedajni delovni skupnosti ga nisem dosegla, zato sem se odločila za magistrsko delo. Vendarle nisem bila pripravljena na to, da bom po enem letu zaradi osebn

novice iz organizacij

LJUBLJANSKE MLEKARNE, LJUBLJANA

Bogata dejavnost sindikata

Na občnem zboru osnovne organizacije sindikata v delovni skupnosti skupne službe Ljubljanskih mlekar so pregledali delo svoje organizacije, izvolili nov izvršni in nadzorni odbor ter opozorili na naloge, ki bi jim naj pri nadaljnjem delu veljala največja pozornost.

Ena najpomembnejših nalog novega devetčlanskega izvršnega odbora in osnovne sindikalne organizacije sploh so priprave na volitve v letošnjem letu. Temu problemu so posvetili največ časa. Sestavili so koordinacijski odbor za volitve in se opredelili za dve splošni delegaciji v samoupravnih interesnih skupnostih.

Hkrati so evidentirali tudi možne kandidate za zbor združenega dela občinske skupščine Ljubljana-Bežigrad.

Pri svojem dosedanjem delu je OOS DSSS v Ljubljanskih mlekarah največjo pozornost posvetila dograjevanju sistema delitve osebnega dohodka v skladu z zakonom o združenem delu. Organizirali so samoupravne delovne skupine, v katerih je potekala javna razprava o osnutkih temeljnih samoupravnih listin. Sklepe, predloge in pripombe s sestankov teh delovnih skupin je ali pa jih bo še zbral IO in jih posredoval samoupravnim organom.

INTEREUROPA, KOPER

Izmenjava izkušenj s področja informiranja

Na povabilo sindikalne konference je koprsko Intereuropo pred kratkim obiskala delegacija uredništva tovarniškega glasila Sava iz Kranja z namenom, da bi izmenjali izkušnje pri urejanju tovrstnih glasil in informiranju delavcev. Ker je znano, da ima Sava izredno dobro urejeno organizacijo informiranja, njihovo glasilo, ki je med starejšimi v re-

publiki, pa sodi med najboljše tovarniške liste v Sloveniji, so si tovariši iz Intereurope na posvetu nabrali precej dragocenih izkušenj, ki bodo vzpodbuda za dograjevanje njihovega sistema informiranja.

Koprčani so Kranjčanom predstavili tudi svojo delovno organizacijo in z veseljem sprejeli povabilo, da obiščejo Savo.

METALPRIM, MARIBOR

Vselej živahno delo

Tudi v Metalprimu, majhni delovni organizaciji, ki je od lani članica SOZD ELKOM, se pripravljajo, da bodo na občnem zboru pregledali dejavnost osnovne organizacije sindikata v minulem obdobju. Marija Ornik, predsednica sindikata v Metalprimu je povedala, da ima njihova organizacija, četudi šteje le 43 članov, za seboj že dobrih pet let plodnega dela. Sindikat se je znašel v novi, ustvarjalni vlogi pri razvijanju samouprave, kar pa ne pomeni, da daje le pripombe na posamezne samoupravne akte, temveč se vsi, člani izvršnega odbora pa še posebej, tvorno vključujejo v javno razpravo, so podbudniki boljših samou-

pravnih rešitev itd.

Sindikat v Metalprimu pa poleg tistih nalog, ki zadevajo gospodarsko in samoupravno življenje v kolektivu, posveča mnogo skrbi tudi razvijanju in zadovoljevanju rekreacijskih, športnih in kulturnih potreb svojih članov. Naštetimo nekaj takih akcij: delavci Metalprima sodelujejo na zimskih športnih igrah ob dnevu kovinarjev. Velja omeniti tudi izlet delavcev Metalprima po poteh AVNOJ, kjer so si ogledali našo domovino ter se seznanili z vrednotami našega narodnoosvobodilnega boja. Letos jih bo pot vodila v Beograd in nato po novi progi do Bara ter po Črni gori.

CELICA POD DROBNOGLEDOM — CELICA POD DROBNOGLEDOM — CELICA POD DROBNOGLEDOM

Začeli so na pravem koncu

Kompas sodi med največje jugoslovanske turistične in gostinske delovne organizacije. Ta čas združuje v njej delo okrog 1600 delavcev, njihove tipalke v turistični ponudbi pa segajo po vsej državi, na zahod in vzhod Evrope, pa tudi Amerika ni pozabljena.

Še pred letom smo lahko brali in slišali, da je Kompas vskriplih. Nedvomno so zagati v Kompas botrovali slabi pogoji gospodarjenja v turističnem gospodarstvu, velike kreditne obveznosti nekaterih temeljnih organizacij, ki so modernizirale in razširjale svoje gostinske in turistične zmogljivosti. Toda to je le del resnice, kajti ne smemo pozabiti tudi na takrat neurejene samoupravne odnose, slabo samoupravno organiziranost in, ne nazadnje, tudi na neučinkovito delo družbenopolitičnih organizacij. Še posebej velja to za sindikat, kar nam je priznal tudi predsednik konference osnovnih organizacij sindikata v Kompasu Tomaž Visenjak.

»Več razlogov bi lahko navedel, zakaj sindikat ni dosti pomenil v naši delovni organizaciji, zakaj ni bil dejaven in zakaj je bil v resnici potisnjen na obrobje družbenega dogajanja. Med najpomembnejše razloge sodi,« nam je dejal Tomaž Visenjak, »resnica, da nekaterim iz bivšega vodstva v Kompasu ni šlo v glavo, da se mora sindikat ukvarjati tudi s čim drugim, za delavce pomembnim in ne le z ozimnico in rekreacijo. Imeli smo človeka, ki je bil med najodgovornejšimi v podjetju in je sam sebe proglasil za eksperta za sindikalna vprašanja. V to je bil prepričan in tako je tudi delal. Vsem nam je solil pamet, vendar pa nove vloge sindikata ni maral sprejeti, kajti to ga je motilo pri opravljanju poslovnih dolžnosti. Več bojev smo imeli z njim...«

V Kompasu imamo 40 osnovnih organizacij sindikata in dve konferenci osnovnih organizacij, toda le nekaj organizacij sindikata je bilo delavnih. Tudi konference niso bile aktivne, saj smo se tudi težko zbrali. Razlog? Predraga so bila naša zasedanja, so nam povedali vodilni.

Delegati so se morali sestati iz vse domovine, kar je v resnici precej naneslo, saj smo morali plačati potne stroške in dnevnice, vendar pa sem stalno opozarjal, da štiri ali pet milijonov starih dinarjev ne bi smelo biti problem, če se konferenca hoče sestati. Pa še na nekaj moram opozoriti: naši ljudje so mnogo na potovanjih. Zato le s težavo lahko skličemo različne sestanke. Sam sem vodič. Pa tudi nimam časa na pretek, saj se moram boriti tudi za svoj kruh, kot temu rečemo.«

ZAVEL JE NOV VETER

Tako je bilo do nedavnega v Kompasu. Z novim vodstvom pa je zavel tudi nov veter pri delu

družbenopolitičnih organizacij in še posebej na področju uveljavljanja zakona o združenem delu. Pred dobrim mesecem so v Kompasu dokončali analizo samoupravne organiziranosti, družbenoekonomskih odnosov in uresničevanja samoupravljanja. Pokazala je na mnoge pomanjkljivosti v samoupravni organiziranosti in še posebej na »prekrivanje« dejavnosti, slabo sodelovanje med temeljnimi organizacijami združenega dela in hkrati na resnico, da je podjetniškega vedenja v Kompasu bilo na pretek.

Po novem bodo v Kompasu konstituirali tri delovne organizacije. V eno se bodo združile vse temeljne organizacije združenega dela, ki se ukvarjajo s domačim in tujskim turizmom, v drugo vse gostinske TOZD in v tretjo vse tiste TOZD, ki se ukvarjajo s prevozom. »Takšna organiziranost,« nam je dejal direktor splošnokadrovskega sektorja Anton Primožič, »zahteva tudi spremembe v organiziranosti temeljnih organizacij združenega dela. Dosedanja temeljna organizacija združenega dela, kjer so se delavci ukvarjali z domačim turizmom, inozemskim turizmom in opravljanju mejne turistične storitve se bo »razdrobila« na več TOZD, saj upoštevamo predvsem ekonomske in teritorialne osnove organiziranosti. Uresničiti želimo načelo, da bodo delavci v TOZD lahko pravi gospodarji, da se bodo njihovi in družbeni interesi lahko v resnici uresničevali in hkrati, da bodo imeli mnogo več možnosti za neposredno upravljanje z družbenimi sredstvi. Ob tem pa se bodo nove TOZD lahko tudi čvrsteje povezovala z družbenimi dejavniki v občinah in v posameznih regijah.«

Kot rečeno, bo sedanja TOZD Domači in inozemski turizem, »povzročila« največje spremembe v samopravnih organizaci-

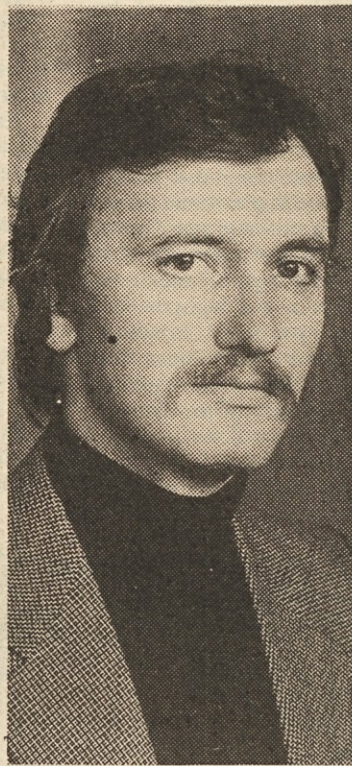
ranosti Kompasa, kajti v gostinski in hotelski dejavnosti bodo vse temeljne organizacije v glavnem ostale nespremenjene. »Kaj dosti tudi ne moremo spreminjati,« je dejal Tomaž Visenjak, »saj so v tej dejavnosti bile temeljne organizacije združenega dela že do sedaj ekonomsko in tehnološko zaokrožene celote. Več bomo morali seveda storiti predvsem na področju uresničevanja samoupravljanja in boljšega gospodarjenja v hotelih, kar sodi med prednostne naloge, saj smo predlanskim do-

cijo, kjer bi lahko v resnici politično presojali in se opredeljevali. Tomaž Visenjak nam je dejal: »Upravičeno smo vsi nestrpni pri ocenjevanju veljave sindikata. Toda čez noč tega sindikata ne moremo spremeniti. Nekaj let smo spali, bili ob strani... Sedaj ko vsi vemo, kaj mora biti sindikat, ko smo končno prebrali, kaj govori zakon o združenem delu o njegovih obveznostih in pravicah v temeljni organizaciji, v delovni organizaciji in v sestavljeni organizaciji, pa moramo naš kompas političnega dela naravnati v novo smer. V tej smeri pa se že gibljemo, saj bodo nova samoupravna organiziranost, novi odnosi in samoupravni akti v prihodnjem mesecu med glavnimi temami v razpravi z vsemi delavci. Organizatorji javne razprave smo v sindikatu.«

Toliko o sindikatu v Kompasu. Toda v Kompasu so nas tudi opozorili, da bodo morali več skrbi posvetiti obveščanju, saj na tem področju še precej šepajo. Glavni direktor Kompasa Egon Konradi nam je ob tem dejal, da mora njihovo glasilo Reporter biti »kri v življenju kolektiva«. Tomaž Visenjak pa je dodal, da je Reporterja treba spremeniti v takšno glasilo, ki bo ogledalo gospodarjenja vseh in še posebej samoupravnega življenja v kolektivu. »Biti mora spodbudnik novih iskanj pri gospodarjenju in v samoupravljanju, kritičen do napak, ki se dogajajo in orožje delavcev pri uresničevanju njihove samoupravne vloge. To zaenkrat še ni, ob večji podpori komunistov in sindikalnih organizacij pa bi lahko postal.

O tem in drugem bodo spregovorili tudi ob letnih konferencah osnovnih organizacij sindikata tudi v Kompasu. Takrat, ko bodo izvršni odbori polagali račune o svojih prizadevanjih, da okrepijo sindikalno delo, bo v številnih osnovnih organizacijah verjetno tudi precej vroče krvi, kritik, ki jih bodo delavci namenili tistim, ki so jih izvolili v izvršne odbore. In prav je tako. Tudi delo delegatov v konferenci se ne da ocenjevati le skozi stroške, ki nastanejo z njihovim zasedanjem, če seveda opravljajo svoje politične obveznosti drugače, kot so jih lani in predlanskim. To spoznanje je v Kompasu prodrla. Vsi pravijo, da bo v prihodnje drugače, kajti tudi novo vodstvo Kompasa ima do dela sindikata drugačen odnos. Takšen kot mora biti. Pa ne le do sindikata, temveč tudi do samoupravljanja.

M. HORVAT

Tomaž Vesnjak

segli okrog 100 milijonov izgube. »Za leto 1977 ne bo tako, čeprav v nekaterih TOZD bolj životarijo kot živijo. Imajo visoke družbene in druge obveznosti pri odplačevanju kreditov, visokih obrestih itd. No, splavali bomo brez izgube; ne nazadnje zaradi naših prizadevanj pri iskanju skritih razerv in boljših rešitev pri snovanju samoupravnih aktov in novih družbenoekonomskih odnosov.«

SINDIKAT PRED IZPITOM

Pa sindikat? Ali je njegova vloga in veljava kaj večja? Kot povsod, tudi v Kompasu mnogi niso zadovoljni z delom sindikata. Delavci ga še ne čutijo zado- sti, kaj šele kot takšno organiza-

NAŠE IZKUŠNJE

STRNITI SINDIKALNE VRSTE

Ko smo pred časom na referendumih za gradnjo vzgojnovarstvenih objektov glasovali »za«, smo imeli najbrž tudi vsaj nekatere predstave o tem, kako bomo v njih razvijali samoupravno življenje. Vsekakor bo umestno postaviti vprašanje, v čigavih rokah odraščajo in se vzgajajo naši malčki. Da bi dobili vsaj približno predstavo o tem, v kolikšni meri lahko kot starši vzgajamo svoje otroke takrat, ko opravljamo svoje vsakdanje delovne dolžnosti, seveda prek vzgojiteljic v vrtcu in kako so se te vzgojiteljice skupaj z drugimi samoupravno organizirale, smo se pozanimali v sindikalni organizaciji Vzgojnovarstvenega zavoda Ane Zihelr na Resljevi cesti v Ljubljani.

Anka Rogelj, vzgojiteljica, sicer pa predsednica sveta zavoda, je povedala:

»Če bi ocenjevala samo po tem, kako žive so razprave na razširjenem svetu zavoda, v katerem so tudi predstavniki staršev, bi že lahko z gotovostjo trdila, da se starši zelo zanimajo za vzgojo svojih otrok. Starši v omenjenem razširjenem svetu zavoda lahko ustvarjalno pripomorejo k zeleni kakovosti našega dela. To pa je zelo pomembno. Resda vzgajamo otroke kot se nam zdi najbolj primerno, vendar nam pri tem še kako pomaga mnenje staršev. Razen tega upoštevamo tudi mnenje predstavnikov družbenopolitičnih skupnosti, v našem primeru sta to krajevni skupnosti Tabor in Kolodvor, ki pravzaprav skrbijo za to, da poteka vzgoja otrok v skladu s splošnimi družbenimi prizadevanji.

»Kaj vam je prinesel novega zakon o združenem delu?«

»Precej tega je. Pri nas, denimo, so se zakonska določila še najbolj odražala pri oblikovanju novega nagrajevalnega sistema. Mislim, da v našem zavodu ni delavke, ki bi ne pozdravila nova dohodkovna razmerja. Novi sistem nagrajevanja po delu nas sili k temu, da se celovito posvetimo delu, kajti le tako lahko dosežemo in seveda presežemo postavljene normative.

Anka Rogelj

Maja Kunover

Po novem je naše delo dokaj stimulatívno in nam omogoča nove delovne razsežnosti, v katerih skušamo uvajati novosti, kar pa se takoj odrazi v naših osebnih dohodkih. Naše delo vsakih šest mesecev ocenjuje posebej za to izvoljena šestčlanska komisija. Ocenjevanje poteka na osnovi izpolnjenega obrazca, na katerem zabeležimo vse, kar je pomembno za naše delo. Komisija nato preveri, če smo delo, zabeleženo na obrazcu, dejansko opravile in nato določi višino osebnega dohodka, ki ga bomo prejemale naslednjih šest mesecev. Komisija je voljena za eno leto in tako ocenjuje dvakrat. Prav nič se ne bojimo, da bi bila ocena komisije subjektivna, kar je

druge mogoče pogosto slišati. Vemo namreč, koliko kdo zmore in mora, hkrati pa v zavodu vladajo zdravi delovni odnosi, tako da ob prvem ocenjevanju ni bilo negodovanja ali pritožb. Kot sem že omenila, je komisija voljena le za eno leto, pa se člani najbrž niti ne morejo privoščiti subjektivnosti že zavoljo tega, ker bi lahko naslednje leto njih doletelo podobno, ni pa to naš namen...«

»Kakšna pa je pri tem vloga sindikata?«

»Pri nas smo organizirani v osnovno organizacijo sindikata, v kateri pa se najbolj izraža delo po oddelkih. Kar zadeva nas same, si pač prizadevamo, da bi sindikalni organizaciji zagotovili vlogo, ki ji pripada, vendar čutimo premalo povezanosti navzven. Resda dobivamo gradivo in mnenja od občinskega odbora sindikata vzgoje in izobraževanja v naši občini Center, vendar je za uspešno delo to premalo.«

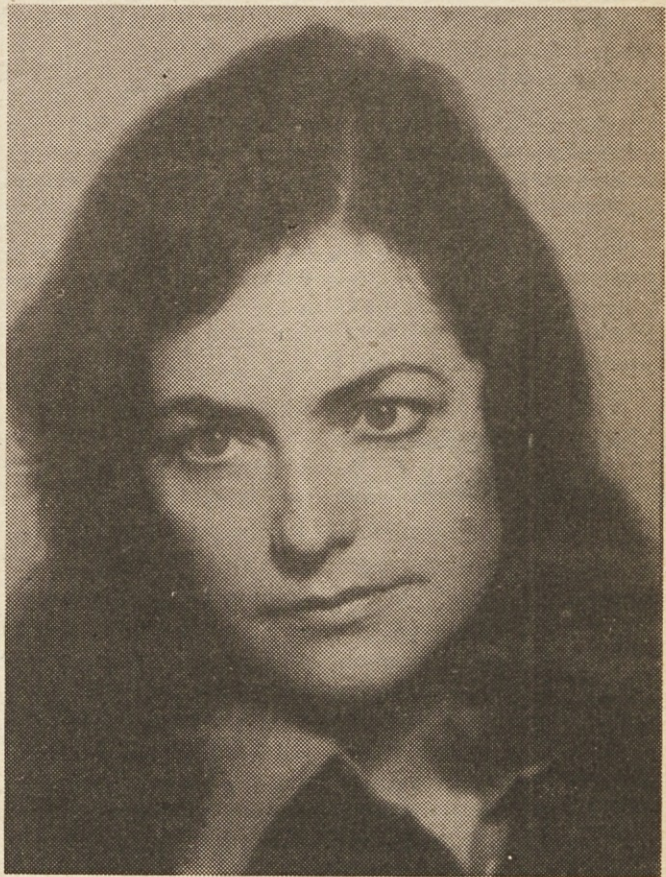
Besedo je povzela Maja Kunover, predsednica osnovne organizacije sindikata, ki je tudi vzgojiteljica.

»Res je, kar ste pravkar slišali. V vseh ljubljanskih občinah je trenutno 38 vzgojnovarstvenih zavodov, precej jih je v gradnji, vendar med njimi ni prave sindikalne povezanosti. Če kdo misli, da je omenjeni odbor v naši občini Center dovolj, se pošteno moti. Mnogo stvari je, ki jih mi kot osnovna organizacija sami ne moremo rešiti. Že dolgo časa namreč vemo, da so naši osebni dohodki nižji od tistih, ki jih prejema delavci v gospodarskih organizacijah. Povejte mi, kako bomo mi, razdrobljeni tako kot smo, uspešno rešili to vprašanje? Pomoči od drugod tudi ni, saj je znano dejstvo, da si pomagaj sam in bog ti bo pomagal!«. Zategadelj pozivam druge sindikalne organizacije v vzgojnovarstvenih zavodih in občinske odbore sindikata za vzgojo in izobraževanje, da bi morda na občinskih ravneh ostrežno organizacijsko povežali naše osnovne organizacije.

IVO KULJAJ

POMEMBNA NOVOST V NAŠI KNJIŽNI PONUDBI

»IZOBRAŽEVANJE — NAŠA DRUŽBENA VREDNOTA«

Avtorica knjige »Izobraževanje — naša družbena vrednota« dr. ANA KRANJC je prodekan na filozofski fakulteti v Ljubljani, kjer na oddelku za pedagogiko predava andragoške predmete. Doktorirala je iz pedagoških znanosti.

Dr. Ana Kranjc je zanimiva osebnost že po tem, kako se je lotila pedagoške problematike in v tem izobraževanja odraslih. Po diplomski in psihologiji je diplomirala še iz pedagogike. Tako usposobljena se je poglabila še v dodatni študij sociologije in šele potem se je kot raziskovalka lotila za današnjo družbo tako občutljivih vprašanj, kot jih zajema družbena vloga izobraževanja.

Brez pretiranja lahko rečemo, da je dr. Ana Kranjc s svojo knjigo »Izobraževanje — naša družbena vrednota« mnogo prispevala k ugledu naše pedagoške in andragoške znanosti. Pri opisovanju in razmišljanju o tej zahtevni problematiki je ostala kot raziskovalka dosledna, a tudi jasna in nedvoumna za širšo komunikacijo. Iz dneva v dan si je nabirala dokazov, da ljudje ne izrabijo vseh možnosti, ki jih imajo za učenje, čeprav so sposobni. Marsikdaj se ne znajdejo zaradi psihosocialnih značilnosti, o katerih smo pedagogi doslej pravzaprav zelo malo vedeli.

Knjiga dr. Ane Kranjc je primer dela, ki je globoko marksistično zasnovano, ne da bi avtorica direktno razpravljala o njegovih filozofskih vprašanjih. Avtorica marksistično misli in dialektično razčlenjuje obravnavane probleme.

katere zastarele poglede na izobraževanje in spremeniti marsikatero napačno prepričanje o tem, kdo je sposobnejši za učenje in kje so tisti varni posameznikovi kanali za napredovanje, za njegovo družbeno mobilnost in kako so pri vsem tem pomembne naše aspiracije, ki nam jih prvo vtiskuje in oblikuje okolje. Pa tudi ustrezne posameznikove osebne lastnosti postajajo vse bolj pomembne in — seveda ob določenem znanju, spretnostih in navadah — tudi za družbeno mobilnost pomembnejše od raznih spričeval in diplom. Sporoča nam še, da bomo edino z nenehnim izobraževanjem lahko dohajali in hodili vstric z napredkom; permanentno izobraževanje nam narekuje doseženi razvoj, hkrati pa je to pogoj za napredovanje posameznikov in razvoj družbe. V tem smislu bo knjiga »Izobraževanje — naša družbena vrednota« vplivala na našo zavest in nas bo že vnaprej vsaj pripravila za trenutek, ko se bomo morali odločiti za določeno šolo, za določen tečaj, seminar itd., kadar bomo iskali specifično znanje na nekem področju in ki nam je samo v nam lastni življenjski situaciji potrebno in ki nam ga šola marsikdaj ne bo mogla ponuditi.

JOŽE ROPOTAR

GOSTOVANJA POKLICNIH DRAMSKIH GLEDALIŠČ SLOVENIJE

Boj proti belim lisam

Pet poklicnih gledališč in še nekaj stalnih amaterskih poskušajo pokriti slovenski kulturni prostor s svojimi predstavami. Ker pa so gledališča v večjih mestih, v manjših krajih jih pa ni, so edina rešitev gostovanj. Število gostovanj v Sloveniji pa je premajhno in zato bi bilo treba gostovalni politiki posvečiti večjo pozornost v kulturnih skupnostih, saj je zdaj prepuščena iznajdljivosti gledališč samih. Zaskrbljujoča je nepokritost posameznih področij z gledališkimi gostovanji. Glede na število prebivalcev so razmere še najbolj kritične v občinah Črnomelj, Ilirska Bistrica, Jesenice, Logatec, Murska Sobota, Ormož, Postojna, Šentjur in Žalec. Od teh je večina občin manj razvitih.

Toda stvar ni tako enostavna. Ni dovolj samo velika želja gledališnikov, da bi se s svojim delom predstavili po vsej Sloveniji, ni dovolj želja gledalcev, da bi videli gledališke predstave. Ko se gledališče seli iz domače hiše, to ni majhna stvar. Z vso svojo opremo pride ponavadi v kraj, kjer je oder veliko manjši in je normalna postavitev predstav nemogoča. Pri tem trpi seveda kvaliteta uprizoritve.

Problem je tudi financiranje gostovanj, ki še zdaleč ni urejeno. Prav tako šepa programiranje gostovanj, kar tudi predstavlja eno izmed ovir za številnejša gostovanja.

O vseh teh težavah so spregovorili na zadnji seji odbora za gledališče pri Kulturni skupnosti Slovenije ob koncu lanskega leta in našli zanje marsikakšno dobro rešitev. Iz gostovalnih izkušenj so nekateri povedali, da bi ponekod v Sloveniji bila potrebna minimalna denarna sredstva za ureditev dvoran in odrov. Za te bi bilo treba najprej poskrbeti. Seveda pa bodo bele lise, področja kamor gledališče poredko ali pa sploh nikoli ne pride, vse dotlej dokler ne bodo povsod zagotovljeni minimalni standardi. Bolj preprosto, dokler ne bodo v vseh malo večjih krajih imeli dvoran.

Druga plat rešitve problema je v gledališčih samih. V zadnjem času le-ta na svoje odre postavljajo scensko precej zahtevne, zelo »velike« predstave. Pri načrtovanju dela bi bilo treba misliti tudi na gostovanja v tem smislu, da bi pripravili tudi »manjše« predstave. Tudi igralci, ki v določenem času nimajo dela pri predstavah v matičnem gledališču, bi lahko pripravili predstavo in z njo gostovali. Tako predstava ni samo za eno sezono.

Kot gostovanje šteje tudi, če iz neke občine pripeljejo gledalce z avtobusom v gledališče v večje mesto. Če gledamo tako, je belih lis nekaj manj. Recimo, iz Cerknega na Primorskem ima Mestno gledališče ljubljansko cel avtobus abonementov. Podoben je

položaj v Celju, kjer okoliške občine niso bele lise, saj se ljudje vozijo v celjsko gledališče.

Člani odbora so za rešitev težav pri načrtovanju gostovanj predlagali, da bi sestavili delovno skupino, ki bi to urejala. Preverjati bi bilo treba gledališko zmogljivost, koliko predstav gledališče lahko da. Za vsako sezono je treba vnaprej določiti število gostovanj v posameznih občinah za vsako gledališče posebej in seveda določiti program gledaliških gostovanj v vsaki občini glede na število prebivalcev in vrste predstav.

Zvede financiranja je treba izračunati take cene gledaliških gostovanj, ki bodo pokrile stroške gledališčem ob izvedbi določenega števila vnaprej načrtovanih gostovanj, ne da bi pri tem bistveno vlogo igrali dodatni stroški.

Spomladi bo pri Kulturni skupnosti Slovenije ustanovljena posebna interesna skupnost za gledališče. Zdjaj je pripravljen osnutek samoupravnega sporazuma, ki vključuje poklicna gledališča, amaterska gledališča in svobodne umetnike. In ureditev teh problemov bo ena glavnih nalog te posebne interesne skupnosti, o njih pa je treba razpravljati v samih občinskih kulturnih skupnostih, na skupščini Kulturne skupnosti Slovenije in še zlasti v Skupnosti slovenskih dramskih gledališč. STANKA RITONJA

Založba »Delavska enotnost« je znova potrdila svoje pomembno kulturno in s tem družbeno poslanstvo, ki ga opravlja med delavskim razredom že vse od svoje ustanovitve. Za svoj jubilej, ob 35-letnici Delavske enotnosti, je založba DE izdala knjigo »Izobraževanje — naša družbena vrednota«, katere avtorica je dr. ANA KRANJC.

Za nas je vrednost tega dela toliko večja, ker avtorica s svojim razmišljanjem in rezultati znanstvenega raziskovanja prispeva k razčiščenju mnogih vprašanj, ki nam jih zastavlja življenje in vedno bolj zahtevna vsakodnevna samoupravna praksa. Knjiga je napisana takorekoč za vsakogar, namenjena vsakemu samoupravljavcu. In dobili smo jo prav v času, ko si naša samoupravna družba prizadeva za korenito reformo vsega izobraževanja, pa tudi v času, ko si prizadevamo prevrednotiti kriterije za ocenjevanje slehernega dela, s tem pa tudi izoblikovati kriterije za vrednotenje funkcionalnega znanja.

Vprašanja o izobraževanju, ki jih obravnava dr. Ana Kranjc, so namreč tudi vprašanja, kako naj bi živeli bogateje, bolj humano in srečno, da bi se delovni ljudje z neprestanim izpopolnjevanjem svojega znanja mogli še samostojneje odločati o zapletenih vprašanjih celotne reprodukcije, o načrtovanju porabe rezultatov združenega dela, torej o planiranju družbene reprodukcije, skratka o poti v prihodnost. Taka vsebina knjige sicer res ne sodi med lahko branje. A kdor bo knjigo dr. Ane Kranjc prvič prebral, jo bo gotovo priporočil drugemu, mnogim izmed nas pa bo rabila kot priručnik. Je pač knjiga, ki jo bomo še in še jemali v roke in radi prebirali, saj je avtoričino iskriavo obravnavanje načetih vprašanj in njihova osvetlitev z najrazličnejših strani dodatna vrednost te naše nove knjižne pridobitve.

Že sam naslov knjige pove, kako se je njena avtorica lotila za vsakogar posebno zanimivih vprašanj. Vsakdo bi vendar kdaj pa kdaj rad razlage za svoja dejanja, za svoje težnje, kolikšne so njegove zmožnosti in kje so možnosti za njegovo napredovanje, za njegovo družbeno mobilnost. Zato bi bilo prav, da bi glasila organizacij združenega dela opozorila člane svojih kolektivov na to knjigo. V dosedanjih podobnih delih ni najti take znanstvene obravnave vprašanj, kot je značilna za knjigo dr. Ane Kranjc: tesno navezovanje na samoupravljanje in razmišljanje o tem, kako moramo oblikovati naša spoznanja, če hočemo uredničevati družbene vrednote, predvsem pa tako imenovane projekcijske vrednote — to pa je že uredničenje ustave, sklepov X. kongresa ZKJ, določil zakona o združenem delu — in lahko rečemo tudi vsega, kar pripravljamo za XI. kongres ZKJ. Zato te knjige ne bi smeli pogrešati v nobeni knjižnici osnovne organizacije sindikata.

Vsebinska knjige je razdeljena

na pet poglavij. Že iz prvega poglavja pod naslovom »Nekatere družbene funkcije izobraževanja« med drugim spoznamo, kako so se vrednote spreminjale z razvojem družbe, kako je bilo izobraževanje vseskozi vrednota delavskega razreda, kako so v predsamoupravnih družbah izobraževanje izrabljali proti izkoriščanim, kako moramo natančno razlikovati med tem, kaj je znanje in kaj je informiranost, kolikšnega pomena je izobraževanje za samoupravno družbo, za posameznikovo resnično in nepotvorno samopotrjevanje, t.j. za njegovo srečo itd.

Drugo poglavje »Vpliv družbe na vrednotenje izobraževanja« obravnava povezanost med vrednotenjem izobraževanja in posameznikovo mobilnostjo. Odgovori nam, kako okolje vpliva na vrednotenje izobraževanja in na posameznikovo uspešnost pri učenju. Novost je v pristopu k tej problematiki, saj avtorica ne govori samo o posameznikovih zasebnih težnjah na tem področju, marveč povezuje vzgojo in izobraževanje z globalnimi družbenoekonomskimi problemi. Tretje poglavje »Izobraževanje kot funkcionalna ali družbena vrednota« razčlenjuje, kako se oblikujejo kriteriji za vrednotenje izobraževanja na posameznih stopnjah družbenoekonomskega razvoja in kakšni stereotipi vrednotenja se tudi ob tem pojavljajo in kolikšen je vpliv družine na to. Tudi tu dobimo potrditev, da te problematike danes pri nas ne moremo reševati s tujimi izkušnjami, saj drugod nimajo samoupravljanja, ki je najbolj pomemben kanal družbene mobilnosti oziroma je posameznikova družbena angažiranost v bistvu povratna zveza za njegovo samopotrjevanje. Iz četrtega poglavja »Empirično proučevanje vrednotenja izobraževanja« se poučimo o nečem povsem novem, na kar je dr. Ana Kranjc takorekoč sploh prva opozorila: da je namreč vrednotenje izobraževanja združena psihosocialna sestavina vsake osebnosti in ta pomembno vpliva na njeno vedenje in njeno socialno mobilnost in je v bistvu sestavina človekovega značaja. V petem poglavju »Vrednote in cilji vzgoje in izobraževanja« pa je — tudi izvirno — obrazloženo oblikovanje družbenega sistema vrednot in kako oblikujejo osnovne in projekcijske družbene vrednote našo samoupravno vzgojo ter izobraževanje otrok in odraslih.

Avtorica nas s tem svojim novim delom opozarja, naj si ne zapiramo oči pred stvarnostjo, da bo treba v bodoče opustiti ne-

S koraj nemogoče se zdi, da bi mladi ljudje in njihovi starši, ko se mladi odločajo za univerzitetni študij, prezrli, da so pri nas že majhne možnosti za zaposlitev nekaterih poklicih s področja kulture. Pa vendarle tako kaže.

V šolskem letu 1977-78 je na filozofski fakulteti v Ljubljani vpisanih na oddelku za umetnostno zgodovino zopet 52 študentov, na etnologiji 32, medtem ko na arheologiji le še 13. Res, da bo osip še opravil svoje, kajti pri osemnajstih letih marsikdo še ni sposoben presoje, kaj pravzaprav študij neke smeri predstavlja. Dejstvo pa je tudi, da diplomanti teh treh študijskih smeri vedno težje najdejo ustrezno zaposlitev. Viške diplomantov teh smeri beležijo tudi v tujini.

Pravi »boom« usmeritve v študij teh smeri je pravzaprav že za nami. Bilo je to leta 1967, ko so časopisi poročali, da je v Parizu na umetnostno zgodovino vpisanih kar 5000 študentov, da je v Beogradu prav tako množičen vpis na umetnostno zgodovino, arheologijo in etnologijo, okoli

Mimogrede

1000 študentov se je odločilo za študij teh smeri. Tudi pri nas je v tem letu bilo prvič vpisanih na umetnostno zgodovino okoli 80 študentov. Bil je to torej splošen pojav v svetu, pa tudi pri nas, nekakšen beg v humanistične vede, beg od tehniških poklicev. Že takrat smo torej dobili opozorilo na ta družbenih anahronizem.

Mladi iz takratne in kasnejših generacij, ki so se opredelili za te tri študijske smeri, so seveda kasneje, ko so mnogi zaman iskali ustrezno zaposlitev, tudi sami prvi govorili o grehu družbe, ki je dopustila tak anahronizem. Res smo nekoliko zavrlj tak množičen vpis na te tri smeri šele leta 1976-77 s študentsko politiko. Ta je več ali manj že upoštevala ugotovljene družbene potrebe po deficitarnih poklicih. Očitno pa po lanskem spomladanskem predpisu jeseni ob vpisu študentov na omenjene tri smeri nismo sledili temu, da bi študij umetnostne zgodovine in etnologije omejili. Torej le še podaljšujemo razmere, v katerih se bodo kasneje nekateri diplomanti te generacije še morali neustrezno zaposlovati.

Po lanskem decembrskih podatkih Zavoda za zaposlovanje v Ljubljani, ki vključuje 19 občin ljubljanske regije, res ni množice prijavljenih brezposlenih diplomiranih umetnostnih zgodovinarjev, arheologov in etnologov (le 6 umetnostnih zgodovinarjev, od tega 2 brez diplome in 1 absolvent etnologije). Toda komentar tovarišice Valentinčičeve: Se ne prijavljajo, ker vedo, da ni zanje ustreznih zaposlitev, mnogi so se zaposlili ne ustreznih delovnih mestih.

O neustreznem zaposlovanju teh diplomantov seveda nismo slišali prvič na tem Zavodu za zaposlovanje. V našem najbližjem okolju, v naši temeljni organizaciji imamo sodelavko, ki je diplomirala iz zgodovine umetnosti in primerjalne književnosti z literarno teorijo in ki je šele pri nas dobila študijski smeri ustrežno delo, potem ko je več kot leto dni zaman iskala ustrežno delo, medtem pa delala v otroškem varstvu in v statistični službi (!!!). A so še hujši primeri, tudi po pet let že dela diplomiran umetnostni zgodovinar na neustreznem delu, na Zavodu za zaposlovanje pa smo slišali, da se zaposljuje celo kot prodajalke (!!!)

Vprašanje je, koliko je bil doslej študij na teh treh smereh tudi »modni pojav« ali koliko v resnici pomeni to beg generacij iz potrošniško usmerjenih odnosov v študij humanističnih ved, kot nekakšno »trdnjavo humanizma«. Iskante odgovora na to vprašanje bi bilo nemara za sociologe kar precej zapletena naloga.

Ta zapis je nastal mimogrede ob razmišljanju, da bo verjetno tudi iz letošnje prvič vpisane generacije na umetnostno zgodovino in etnologijo čez nekaj let nekaj mladih zopet brezupno iskalo ustrežno delo. Bo naslednji generaciji uveljavljena celotnega sistema usmerjenega izobraževanja pri nas taka razočaranja prihranilo?

SONJA GAŠPERŠIČ

STANOVANJSKA BOLEČINA

Da zagrebške delavce najbolj skeli stanovanjski problem, tako je verjetno tudi drugje, pričajo podatki večine občinskih pravobranilcev v mestu. Delavci se pritožujejo tudi zaradi drugih kršitev pravic iz delovnega razmerja, pritožujejo se zaradi nesamoupravnih metod posameznih »šefov«, najbolj pa se otepajo s stanovanjskim problemom.

Prav tu je tudi največ spletak, pravil »nad« zakonom o združenem delu, točk za delitev v nasprotju z ustavo. De-

ektivnih zavlačujejo zato, da se zbere denar v stanovanjskih skladih, da bi lahko svojim ljubljencem, ki imajo po starih pravih prednost, čimprej izročili izraze svoje pozornosti na račun kolektiva, nato pa se lotili pisanja novih normativnih aktov. Ob takih priložnostih se neredko dogaja, da delavec, ki je bil recimo na 12. mestu, pride v novem pravilniku na 48. mesto in nikakor ne more razumeti, kako je mogoče, da je enajsti na seznamu dobil stanovanje, sam pa bo moral nanj čakati še nekaj let.

Šestdeset odstotkov pritožb se nanaša na stanovanjske probleme. Prav tu je najtežje ustvariti pravico, pomagati delavcu, saj bi ta pomoč veljala milijone. Družba pa nima (dovolj) denarja za intervencijske namene.

RADNIČKE NOVINE

lavec dviguje glas proti kadrovskim stanovanjem, ki jih razporeja direktor (ne bi mogli reči, da takšnemu direktorju ne pade v žep tudi kaka podkupnina), trkajo na vrata pravobranilcev samoupravljanja, ko ugotovijo, da se njihov denar utegne zgubiti v kalnem po zaslugi nerazjasnjene vprašanja denarnega deleža delavca v delu stanovanjskega posojila, saj ustavna sodišča v republikah različno tolmačijo ustavnost tega kriterija.

Mnogi samoupravni normativni akti OZD o delitvi stanovanj še zmeraj niso usklajeni z zakonom o stanovanjskih razmerjih, posledica tega pa je, da se pogosto sprejmejo nepravilni sklepi. Delavci za to niti ne vedo, vendar jim vseeno nekaj ni jasno, namreč to, kako je »drug« dobil stanovanje pred njim. S takšnimi ugibanji o krivici, ki se običajno pokaže kot resnica, trkajo na vrata pravobranilcev, če pa tudi tam izgubijo upanje v rešitev tega problema, se pritožujejo na komisije za vloge in pritožbe pri sindikalnih svetih, saboru...

Ni bilo težko odkriti, zakaj cepetanje za zakonom o stanovanjskih razmerjih in čemu ta zakon še ni usklajen z načeli zakona o združenem delu: odgovorni tovariši v ko-

lektivih zavlačujejo zato, da se zbere denar v stanovanjskih skladih, da bi lahko svojim ljubljencem, ki imajo po starih pravih prednost, čimprej izročili izraze svoje pozornosti na račun kolektiva, nato pa se lotili pisanja novih normativnih aktov. Ob takih priložnostih se neredko dogaja, da delavec, ki je bil recimo na 12. mestu, pride v novem pravilniku na 48. mesto in nikakor ne more razumeti, kako je mogoče, da je enajsti na seznamu dobil stanovanje, sam pa bo moral nanj čakati še nekaj let.

RK SZDL IN SVET ZVEZE SINDIKATOV BOSNE IN HERCEGOVINE O RAZVOJU LETOS

Predvsem akcija v bazi

Zahtevne načrte bomo uresničili, če se bo boj za dohodek prenesel v okolja, kjer se neposredno uresničuje politika družbenoekonomskega razvoja

Predsedstvo republiške konference SZDL in svet Zveze sindikatov Bosne in Hercegovine sta podprla predlog resolucije o politiki uresničevanja družbenega načrta v tem letu ter določila temeljne smeri dejavnosti Socialistične zveze in Zveze sindikatov pri tem. Ocenili so, da predlog resolucije za letos pomeni uresničevanje srednjeročnega načrta v republiki in da upošteva realne potrebe in možnosti družbenoekonomskega razvoja.

Intenzivna dejavnost v minulem

letu je rodila tudi sadove in med drugim vplivala na dinamično rast proizvodnje, zlasti industrijske — za 10 do 11 %, zaposlenosti (3,4 %), storilnosti (5,5 %) realnih osebnih dohodkov (4 %), cene pa so se zvišale v mejah dogovorjenega kljub neugodnemu vplivu cen v mednarodni izmenjavi. Neugodne težnje, katerim je treba v prihodnjem obdobju posvetiti več pozornosti so: znatno poslabšanje plačilne in trgovske bilance, nezadostno izkoriščanje možnosti dinamične rasti proizvodnje in do-

hodka za hitrejšo krepitev reproduktivne sposobnosti gospodarstva, nadalje velike izgube, neusklajenost porabe z materialnimi možnostmi, in to še zlasti na nekaterih področjih.

Če upoštevamo, da bodo tudi v tem letu pogoji gospodarjenja zelo zapleteni, se moramo zavedati velikih obveznosti za vse subjektivne sile, da se s svojo doslednostjo in vztrajnostjo učinkovito bojujejo za uresničevanje prevzetih obveznosti. Za socialistično zvezo pod vodstvom Zveze komunistov pomeni to predvsem boj za stabilizacijo gospodarskih in družbenih tokov v dinamičnem razvoju, boj za hitrejšo in doslednejšo uresničevanje zakona o združenem delu in drugih sistemskih zakonov.

To pa pomeni tudi nadaljnji razvoj socialističnega samoupravljanja in tvorno udeležbo delavcev pri oblikovanju in uresničevanju nalog za uspešno uresničevanje ciljev družbenoekonomskega razvoja.

V prihodnjem obdobju bo treba posvetiti nenehno pozornost številnim, zelo zahtevnim nalogam. Predvsem gre za doslednejši razvoj dohodkovnih odnosov, zaposlenost in zaposlovanje, razvoj »drobnega gospodarstva«, uresničevanje programa ukrepov za postopno vračanje delavcev iz tujine, povečanje življenjske in družbene ravni, krepitev splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite, združevanje kmetov ob

samoupravnih dohodkovnih odnosih, reformo izobraževanja, večje angažiranje znanosti v proizvodnih procesih in podobno.

Pri določanju nalog v vsakem okolju pa je treba biti čim bolj konkreten, saj bo le tako mogoče uresničiti sprejete naloge. Vsebinsko bitke pa je treba čim bolj prenesti v okolja, v katerih se resolucija uresničuje — med

OD SARAJEVSKEGA DOPISNIKA

delovne ljudi in občane. V tej bitki je treba ustvariti možnosti za odpravo najrazličnejših odklonov in neugodnih gibanj.

Z doslednim razvojem samoupravnih odnosov je pričakovati, da bo tudi ravnanje na področju gospodarskih stikov s tujino in deviznega poslovanja bolj racionalno in da bodo parcialne koristi ožjih sredin na škodo širših koristi omejene na najmanjšo možno mero. V tekoči gospodarski politiki je treba zagotoviti preprečitev uvoza blaga, ki ga izdelamo doma ali ga je mogoče izdelati v zadostnih količinah (hrana, ladje, železova ruda, jeklo, pločevina, iverke, celuloze, vlakna, sol, nekateri izdelki bazične kemije itd.) Zagotoviti je treba tudi, da uvožene surovine in reprodukcijski material zamenjamo z domačim, kjer je to le mogoče in opravičeno. ESAD NJEMČEVIĆ

IZVRŠNI ODBOR ZVEZNEGA ODBORA SINDIKATA DELAVCEV INDUSTRIJE IN RUDARSTVA JUGOSLAVIJE

»Kaj s tekstilci«?

Na zadnji seji izvršnega odbora zveznega odbora Sindikata delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije so v glavnem obravnavali teme, h katerim je bilo treba dati soglasje oziroma sprejeti določene pobude in akcije. Tako so sprejeli dopolnjeno besedilo »naloge sindikata delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije v uresničevanju politike družbenega načrta v tem letu« in dali soglasje dejavnostim proizvajalcev kremenčevega peska in azbesta za sprejetje samoupravnega sporazuma o usklajevanju pogojev za pridobivanje dohodka in skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke na ravni Jugoslavije. Doslej so takšen sporazum v industriji in rudarstvu podpisali samo v ladjedelništvu in pa proizvajalci žamic.

Omenjeno pobudo so podprli in pri tem menili, da je treba odnose v delitvi primerjati po dejavnostih in panogah na ravni države, saj to ne ogroža dogovorjene politike o delitvi.

Na tej seji so razpravljali tudi o zahtevi še iz junija lani, da je treba preučiti gospodarski položaj tekstilnih delavcev v Jugoslaviji. Predlog so podprle tudi druge republike in pokrajini, izvršni odbor pa bi moral obravnavati zasnovano organiziranjo konference o družbenoekonomskem položaju tekstilnih delavcev.

Tudi to pot so ugotovili, da tekstilci mnogo izvažajo, ustvarjajo devize, vendar je njihov gospodarski položaj zelo neugoden. Pri obravnavanju te teme in dejstva, kaj bi morali rešiti na morebitni konferenci, so poudarili, da je treba iskati tudi odgovore na vprašanja: kolikšne so naše potrebe po tekstilu, kolikšne so realne možnosti za izvoz, kakšne zmogljivosti imamo in koliko je zaposlenih v tej panogi, saj je prav tu izvor težavnega položaja tekstilcev.

Člani izvršnega odbora so se strinjali, da je nujno potrebno sklicati takšno srečanje do konca prvega polletja. Ali bo to konferenca ali razšir-

jena seja zveznega odbora, morajo odločiti sami tekstilci.

Na seji so se tudi dogovorili, da je treba predlog meril za izbiro najboljših delavcev za delovno-proizvodna tekmovanja — gozdarskih delavcev predložiti republikam in pokrajinam, da bi o tem do konca januarja svoje povedali meddejavnostni odbori.

Kar zadeva mednarodno sodelovanje so pa obravnavali predlog sestave delegacije zveznega odbora za 6 mesecev in razpored delegacij po republikah in pokrajinah. Z. B. V.

SINDIKATI IN SZDL ČRNE GORE O RAZVIJANJU MALEGA GOSPODARSTVA

Ne pastorek in ne privesek

Na skupni seji predsedstva republiške konference socialistične zveze in predsedstva sveta Zveze sindikatov Črne gore so razpravljali o dveh zelo pomembnih dokumentih: o predlogu resolucije o politiki uresničevanja družbenega načrta za razvoj Črne gore v tem letu in predlogu družbenega dogovora o razvoju »malega gospodarstva«.

Član sekretariata predsedstva Socialistične zveze Milutin Vukašinić je v uvodu dejal, da je nujno angažiranje socialistične zveze in sindikatov, da bi razvojni stabilizacijski politiko v tem letu uresničevali kot sestavni del priprav za VII. kongres CK ZK Črne gore in XI. kongres ZKJ. Področje političnega angažiranja socialistične zveze in sindikatov mora biti še naprej samoupravna preobrazba gospodarstva in družbenih dejavnosti na podlagi zakona o združenem delu in drugih sistemskih zakonov.

Za delovanje gospodarskega sistema je še posebej pomembno samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje o uresničevanju razvojne politike in urejanju družbenoekonomskih odnosov v združenem delu. Praksa je namreč opozorila na počasnost in zaostajanje v razvoju tega sistema in na premajhno odgovornost pri uresničevanju družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov.

Največ pozornosti je med člani obeh predsedstev vzbudil tisti del resolucije za letos, ki govori o delitvi dohodka in sredstev za osebne dohodke. Božo Gazivoda je opozoril na nevarnost, da bodo v nekaterih skupnostih zelo povečali osebne dohodke, ki ne bodo sad ustvarjenega dohodka v združenem delu. Takšna sodba izhaja iz dejstva, da svobodna menjava dela ne deluje, kot bi bilo treba.

O predlogu družbenega dogovora

o razvoju »malega gospodarstva« v Črni gori je uvodoma govoril član sekretariata predsedstva sveta Zveze sindikatov Črne gore Milan Milić. Poudaril je, da obstajajo izjemne možnosti za hitrejši in večji razvoj te gospodarske dejavnosti. To gospodarstvo namreč zahteva manjše investicijske naložbe na delavca in ustvarja novi »vir« zaposlovanja, zlasti na nezadostno razvitih območjih. Tako bi ustvarili tudi možnosti za večje vračanje delavcev iz tujine. Samo v gradbeniških obrtniških storitvah bi lahko zaposlili 2.500 do 3.000 delavcev.

»V razmerah samoupravnih družbenoekonomskih odnosov, ki jih gradimo, moramo drobno gospodarstvo razvijati na samoupravnih osnovah. To pa pomeni na ustavnih načelih in določilih zakona o združenem delu. Malo gospodarstvo ne sme biti »pastorek« velike industrije«, je poudaril Milan Milić. F. KAJEVIĆ

STROKOVNJAK OPOZARJA NA PRAVICE IN DOLŽNOSTI

Uvoženi stroški obratovanja

Namestitvi uvoženih delovnih naprav sledi poskusno obratovanje, ki pa pogosto povzroča vrsto ovir ter povečane stroške tako poskusnega kot tudi rednega obratovanja. Uvožena delovna naprava v večini primerov predstavlja stik z novo ali nadaljnjo stopnjo tehnologije, ki temelji na novih načelih tehniškega znanja. Ta okoliščina pa nas opozarja, da mora imeti uvožena delovna naprava ali sploh nova delovna naprava svojo posebno pripravo dela, ki prevzame uveljavljanje vseh odtenkov vnašanja zahtev v proizvodni proces, ki že obstaja ali ki se dopolnjuje in obnavlja. Takšno posebno pripravo dela je treba zaupati posebni skupini strokovnjakov in odgovornih delavcev, ki je sestavljena iz delavcev proizvajalca nove delovne naprave in delavcev organizacije, ki je kupec, poleg tega pa še iz strokovnih delavcev raznih institucij, ki lahko zagotovijo pravilno uveljavljanje posameznih vprašanj, pomembnih za doseganje končnih učinkov.

Ključno izhodišče za obvladovanje vseh vprašanj je v navodilih za obratovanje, ki ga je izdal proizvajalec uvožene delovne naprave. Če takš-

nega navodila ni, tedaj ga je treba prirediti, vendar tako, da je povsem skladno z načeli, načini in postopki, ki jih uveljavlja proizvajalec. Če so takšna navodila v tujem jeziku, jih je treba prevesti v celoti. Prevedena navodila pa morajo biti razdeljena strokovnim službam in delovnim enotam. Temu sledijo postopki internega izobraževanja za uvajanje nove delovne naprave v proizvodni proces. Izobraževanje poteka po delih obratovalnih navodil, z demonstracijami in vajami ter s preverjanjem tako znanja kot tudi opravljanja predpisanih postopkov. Pri tem se pogosto pojavljajo vprašanja, dileme, negotovosti. Le-te je treba popisati in zanje dobiti ustrezna pojasnila strokovnih služb proizvajalca nove delovne naprave.

Poskusno obratovanje nove delovne naprave nikakor ne pomeni obvladovanje samo vseh navodil za obratovanje, ampak pomeni nekaj več: treba je preučiti vsak del organizacije kupca — uporabnika — kaj in kako mora opravljati svoja redna dela glede na uporabo nove delovne naprave. Če to temeljito preučimo ter priredimo, dobimo lasten priroč-

nik navodil za obratovanje z novo delovno napravo.

Vse preveč pogosto zapažamo, da delovne organizacije ne občutijo take potrebe, ampak poslujejo le po navodilih za obratovanje proizvajalca. To skriva številne pomanjkljivosti in neprilagojenosti, kar pa je vir novih stroškov tako pri poskusnem obratovanju kakor tudi pri rednem obratovanju.

Seveda pa je pri tem treba opozoriti, da sta republiški sekretariat za delo in republiški inšpektorat dela izdala priporočilo o izhodiščih za izdelavo metodologij za periodične preglede in preizkuse delovnih priprav in naprav s stališča varstva pri delu. Če delovna organizacija dosledno uporabi in uveljavi določila tega priporočila lahko vnaprej prepreči številne težave, podražitve in podobne nevarnosti tako pri poskusnem kakor tudi pri rednem obratovanju z novimi delovnimi napravami.

Priporočilo z ustreznimi pojasnili lahko dobijo organizacije združenega dela pri Zavodu SR Slovenije za varstvo pri delu v Ljubljani.

ODPOVED STANOVANJSKE POGODBE ZARADI PRENEHANJA DELOVNEGA RAZMERJA

VPRAŠANJE:

Pri TOZD, kjer sem zaposlen, sem dobil stanovanje. Zaposlen sem le nekaj mesecev. Zaradi nesporazumov želim odpovedati delovno razmerje in se zaposliti v drugi delovni organizaciji. Seveda pa me zanima, če bom lahko obdržal sedanje stanovanje. Če ga bi moral vrniti, me tudi zanima, ali mi mora TOZD poiskati drugo stanovanje, kakšno mora biti, kje in v kakšnem roku naj bi se preselil.

B. O. KRIŽEVCI

ODGOVOR:

Delavci pogosto dobijo stanovanje od delovne organizacije, kjer so zaposleni. Taka stanovanja so kupljena s sredstvi delovne organizacije ali s krediti, ki jih mora vračati organizacija. Zaradi tega je delavčeva stanovanjska pravica vezana na delovno razmerje. Zato zakon o stanovanjskih razmerjih v 67. členu določa, da je imetniku stanovanjske pravice mogoče odpovedati stanovanjsko pogodbo, če je dobil stanovanje od organizacije združenega

dela, kadar mu preneha lastnost delavca na podlagi lastne izjave, da ne želi več delati v organizaciji (odpovedi) ali zato, ker je bil obsojen za kaznivo dejanje, ki ima po samem zakonu za posledico izgubo lastnosti delavca v združenem delu ali pa zaradi huje kršitve delovnih določil. To pa ne velja, če je imetnik stanovanjske pravice dopolnil 10 let delovne dobe, od tega pet let neprekinjeno pri stanodajalcu. Ta lahko s svojim splošnim aktom določi, da imetniku stanovanjske pravice ni mogoče odpovedati stanovanjske pogodbe, če-

prav pri njem še ni zaposlen pet let. V primeru delavčeve odpovedi je mogoče odpovedati stanovanjsko pogodbo v treh mesecih po prenehanju lastnosti delavca pri stanodajalcu. V primeru odpovedi stanovanjske pogodbe je potrebno uporabnikom stanovanja pri prisilni izselitvi priskrbeti le najpotrebnejše prostore. To so prostori, ki varujejo stanovalec pred vremenskimi nevarnostmi njihovo pohištvo pa pred znatnejšo škodo.

Tako je po zakonu. V vašem primeru vam torej TOZD mora priskrbeti le najpotrebnejše prostore.

kupon §
PRAVNIK SVETUJE

PO VSILJENEM REFERENDUMU V ČILU

V pričakovanju konca

Pred referendumom, na katerem se je moralo več kot 6 milijonov Čilencev odločiti, ali so za Pinochetov režim ali proti njemu, so mnogi opazovalci predvidevali celo možnost konca osvobodilne diktature. Takšnemu sklepanju so šle verjetno v prid tudi odkrite demonstracije zoper fašistično hunto v strogem središču Santiaga v zadnjih dveh dneh minulega leta. Čeprav so v tem trenutku takšna predvidevanja morda preuranjena, pa je neizpodbitno, da se vrenje v Čilu približuje svojemu vrhu.

Zdaj tudi tisti, ki so do včeraj — če ne odkrito pa molče — podpirali Pinocheta, priznavajo,

da je opozicijska fronta zajela vse plasti in politične skupine raznih barv, razen skrajno desnice. Med nasprotnike režima se je postavila tudi tako imenovana skupina desetih sindikalnih voditeljev, »izvoljenih« (natančneje — vsiljenih) na vodilna mesta po strmoglavljenju Allendejeve vlade. Eden izmed manevrov vojaške hunte je bil v tem, da formalno ne razpusti vseh sindikatov, da pa preostalih onemogoči resnično delovanje in jih spravi pod nadzorstvo. Nekateri izmed funkcionarjev sindikata, ki so bili doslej deležni naklonjenosti vlade in so dobivali podporo ameriških sindikatov, so obrnili

pllaš. Takšne podrobnosti pričajo o spremenjenem ozračju, ki bi ga na kratko lahko označili kot »pričakovanje konca«. K temu so veliko prispevali čilenski delavci, ki so v zadnjih letih uporabljali legalne in ilegalne oblike delovanja, da bi spodkopali temelje režima. Ena najpomembnejših akcij, za katero smo zvedeli z zamudo, je bila novembra v rudnikih bakra. Stavka, ki so jo začeli delavci rudnika El Teniente, se je kmalu razširila tudi na rudarje Chuquicamata in El Salvadorja. V stavki je sodelovalo več kot 8000 rudarjev. Z njimi so se solidarizirali tudi gradbeni de-

lavci, kovinarji, tekstilci, kmetijski delavci in kmetje. Pristaniški delavci v Valparaisu pa so teden dni od časa do časa ustavljali delo.

Čeprav sodelovanje v stavki čilska oblast neusmiljeno kaznuje, so rudarji vseeno odkrito pozivali k ustavitvi dela, še preden se je stavka začela. To je bila prva množična stavka, odkar je hunta prevzela oblast. Vlada je ukazala, da morajo biti voditelji stavk odpuščeni, vseeno pa je morala sprejeti osnovne delavske zahteve za povečanje mezd in izplačilo premij. Takšne »velikodušnosti« si do nedavnega sploh ni bilo mogoče zamisliti, saj je prav Pinochet grmel z govorniških odrov, da je treba »obvarovati delovno disciplino«. Še bolj značilno pa je to, da si hunta ne upa več po kratkem postopku likvidirati tiste, ki terjajo demokratične pravice. Tako si lahko razložimo tudi dejstvo, zakaj doslej niso uvedli strožjih ukrepov proti 1200 sindikalnim aktivistom, ki so podpisali dokument z zahtevo po obnovitvi sindikalnih svobod. Seveda pa to ne izključuje možnosti, da bodo zadnje vzdihljaje fašističnega režima spremljali surovi obračuni.

B. RAKIDŽIČ

TA TEDEN V ŽARIŠČU

STOCKHOLM — Podpredsednik ZIS in zvezni sekretar za zunanje zadeve Miloš Minić je na povabilo švedske zunanje ministrice Karin Soeder uradno obiskal Švedsko. Pogovori z gostiteljico so pokazali, da neuvrščena Jugoslavija in nevtralna Švedska zelo uspešno sodelujeta na mednarodnem prizorišču, kjer si aktivno prizadevata za utrditev miru ter da se trudita še poglobiti sodelovanje tudi na dvostranskem področju. Miloša Minića so med obiskom sprejeli tudi predsednik vlade Thorbjörn Fälldin, vodja opozicije v parlamentu in predsednik socialnodemokratske stranke Olaf Palme ter v odsotnosti kralja princ Bertil.

INDOKINA — Obmejna vojna med SR Vietnam in DR Kampučijo, ki je izbruhnila ob prehodu iz starega v novo leto se nadaljuje, čeprav je po najnovejših vesteh silovitost spopadov nekoliko pojenjala. Iz obeh držav prihajajo povsem protislovne novice o položaju na bojiščih ter kopica obtožb in protiobitožb, ki jih je težko razumeti, saj gre za socialistični neuvrščeni sosednji deželi, ki ju je vrsto let družil skupen boj proti kolonializmu in imperializmu. V Kampučiji poudarjajo, da so »agresivne, ekspanzionistične in aneksionistične oborožene sile Vietnam zasledile vrsto vasi in mest v obmejnih pokrajinah Kampučije in tam postavile na oblast ostanke sil, ki so bile poražene v osvobodilni vojni. V Vietnamu to zanikajo in trdijo, da so kampučijske oborožene sile med vdori na vietnamsko ozemlje okrutno pomorile na tisoče Vietnamcev. Vietnamsko-kampučijski spopad je toliko bolj tragičen, ker gre za nerazumno trošenje moči, ki jo obe deželi še kako potrebuje za obnovo in razvoj. Čeprav je položaj zelo nejasen, je spopad očitno posledica globokih ideološko-političnih razhajanj, čeprav je bil neposreden povod zanj ozemeljski spor.

WASHINGTON — Ameriški predsednik Jimmy Carter je po vrnitvi z 9-dnevnega potovanja, v okviru katerega je obiskal kar sedem držav — Poljsko, Iran, Indijo, Saudsko Arabijo, Egipt, Francijo in Belgijo — izjavil, da je zadovoljen z obiski v teh državah in dodal, da je položaj ZDA ugoden. Tuji odmevi na njegovo turnejo so zelo različni.

BLIŽNJI VZHOD — Za dogajanje na Bližnjem vzhodu so značilna številna potovanja arabskih državnikov, nadaljuje pa se tudi egiptovsko-izraelski dialog. V torek je začel zasedati vojaški odbor, v ponedeljek pa se bo prvič sestel politični odbor.

K. B.

KOVINARJI IN NADNACIONALNE DRUŽBE

»KRAVE UDOMAČITI IN JIH MOLSTI«!

Pojav in prodor nadnacionalnih družb, ki so udarna sila kapitalizma v njegovi sodobni neokolonialistični fazi, je od vsega začetka pomenil nov veliki izziv sindikalnemu gibanju v svetu. Pravezprav so bili delavci in sindikati med prvimi, ki so občutili posledice nastopanja teh družb po vsem svetu. Te posledice so čutili v poznajših odnosih ne samo v razvitih državah, matičnih deželah teh družb, ampak tudi v državah v razvoju, kjer so te družbe razpredle svoje tipalke.

UDOMAČITI ALI UBITI?

Reakcije v sindikalnem gibanju so bile različne, čeprav se vsi strinjajo, da gre za pojav z daljnosežnimi nevarnostmi. Ocene so se gibale, od tistih, da gre za manifestacijo »gnilega kapitalizma, ki umira«, ki ga je treba potolči, pa do tistih, da so te družbe »divje živali, ki jih je treba udomačiti«.

O nadnacionalnih družbah so obširno razpravljali tudi na nedavnem kongresu mednarodne zveze kovinarjev v Münchnu. Tudi tukaj je bilo slišati različna stališča. Generalni sekretar Rebhan meni, ko gre za te družbe, da »naša naloga ni, da jih ubijamo, ampak, da jih udomačimo in pomolzmemo«. Britanski delegat Cassidy iz sindikata transportnih delavcev pa je drugačnega mnenja: »Ne gre za kravo, ki daje mleko, ampak gre za nekoristno kravo«. Indijski delegat Desai pa je grajal nedoslednost zveze do družb, saj jih hkrati na-

pada in sodeluje z njimi. Mednarodna zveza kovinarjev je bila na zahodu prva, ki se je organizirala za boj proti nadnacionalnim družbam. S tem namenom so ustanovili posebne svete za posamezne družbe, kjer prizadete članice razpravljajo o skupnih problemih in se pogovarjajo o enotni strategiji.

Münchenski kongres je obravnaval rezultate dosedanje akcije in prihodnje ukrepe za »udomačitev družb«.

Kongres je ugotovil, da nadnacionalne družbe kažejo s svojim načrtovanjem investicij in razmeščanjem proizvodnje veliko družbeno neodgovornost do zaposlenih in do skupnosti. Resno ogrožajo svetovno gospodarstvo s selitvijo kapitala iz ene države v drugo, in sicer izključno zaradi profita. Poleg tega »sodelujejo z represivnimi vladami« in odrekajo delavcem pravico, da bi se »svobodno izražali in organizirali ter kolektivno dogovarjali«.

Ocena, da »izkoriščajoč nizke mezde v državah v razvoju lahko uspešno konkurirajo na tržišču lastne države in s tem slabšajo stanje zaposlenosti doma«, povzroča vse večji odpor pri sindikatih v razvitih državah, proti tako imenovaniemu izvozu delovnih mest s preseljevanjem proizvodnje v države v razvoju.

AKCIJSKI PROGRAM

Kongres je potrdil odločnost mednarodne zveze kovinarjev, da »še naprej razvije potrebno

nasprotno utež nadnacionalnim družbam in obvaruje in izboljša po vsem svetu solidarnost delavcev, ki imajo iste delodajalce.« Akcijski program zato med drugim predvideva nadaljnje raziskave svetovne strukture nadnacionalnih družb, krepitev mednarodne solidarnosti sindikatov in delavcev zaposlenih pri njih ter začetek akcije za organiziranje delavcev in priznanje sindikatov v vseh njihovih tovarnah po vsem svetu, nenehno medsebojno obveščanje sindikatov o investicijskih ukrepih, racionalizacijah in drugih dejavnostih nadnacionalnih družb, da bi tako sindikati uskladili akcije — ter slednjic, izenačenje delovnih in socialnih mezd na ravni držav, od koder so te družbe, pri čemer imajo prednost zdravstveno varstvo in varstvo pri delu, 40-urni delovni teden, plačani letni oddih, enotne norme, varnost zaposlitve in druge ugodnosti za delavce.

Če omenimo še zahtevo, da se mednarodna zveza kovinarjev poteguje za »sprejetje nacionalne zakonodaje in obveznih mednarodnih predpisov... o vseh finančnih in ekonomskih dejavnostih teh družb in njihovih podružnic kot tudi o njihovih družbenih obveznostih«, pa lahko rečemo, da kovinarji obravnavajo nadnacionalne družbe kot »krave, ki jih je treba udomačiti in molsti«. S pošastmi takšne moči pa to ne bo niti lahko, niti hitro, če bo sploh mogoče.

M. M.

kdo je kdo

KARIN SOEDER

ministrica za zunanje zadeve Švedske

Morda bi veljalo najprej zapisati, da je Karin Soeder trenutno edina ženska, ki opravlja tako odgovorno in zahtevno delo, kot je vodenje zunanje politike kake države ali pa, da je prva ženska v švedski zgodovini, ki je postala ministrica za zunanje zadeve. Čeprav so v tej skandinavski državi že mnoge ženske bile na visokih državnih in političnih položajih, je bilo namreč vodenje zunanje politike vselej »rezervirano za moške«. Kakorkoli že, Karin Soeder je prekinila to tradicijo in uspešno vodi zunanje ministrstvo Švedske od oktobra leta 1976, ko ji je predsednik sedanje koalicije vlade po Palmejevem porazu na volitvah zaupal ta položaj.

Z 22. leti je bila Karin Soeder še učiteljica, vendar jo je kmalu zamakala politika. V Stockholmu je nato študirala na fakulteti za politične in ekonomske vede in se hkrati posvečala raznim družbenim dolžnostim — bila je, recimo, članica mestnega sveta. V politični vrh je stopila leta 1971, ko je bila prvič izvoljena v parlament ter za podpredsednico »Stranke centra«. Tedaj je postala tudi sodelavka sedanjega premiera Fälldina. Ko je ta leta 1976 sestavljal novo koalicijsko vlado, je bilo sicer bolj znano, da bo v njej tudi Soederjeva, toda nihče ni pričakoval,

da bo prevzela v roke krmilo zunanje ministrstva.

»Diplomatski krst« je doživela na zasedanju generalne skupščine OZN, kjer je v zanimivem govoru ponovila znana stališča švedske zunanje politike. Lahko pa bi rekli, da jim je dodala svojstveno realistično razumevanje obstoječih poti reševanja žgočih mednarodnih problemov. Posebno je poudarila tudi »švedski pristop k svetovnim zadevam« oziroma samostojnost švedske zunanje politike.

BRANKO KASTELIČ

S POTI JUGOSLOVANSKE SINDIKALNE DELEGACIJE PO KITAJSKEM

Obnova kitajskih sindikatov

Delegacija zveze sindikatov Jugoslavije, ki jo je vodil član predsedstva ZSJ in predsednik sveta zveze sindikatov Hrvaške Milutin Baltić, je kot vemo, v novembru lani obiskala LR Kitajsko. To je eden izmed sadov pogovorov, ki jih je imel predsednik republike Josip Broz Tito v Pekingu s kitajskimi voditelji. Obisk sindikalne delegacije je minil v prijateljskem in delovnem ozračju in je pripomogel k razvoju sindikalnega sodelovanja in nadaljnjemu spoznavanju in boljšemu vzajemnemu razumevanju delavskih razredov in narodov Jugoslavije in Kitajske. Delegacija je obiskala sindikalne organizacije, podjetja, ljudske komune, stanovanjske četrti, univerzo in gospodarke razstave, kulturno-zgodovinske spomenike, kulturno-umetniške prireditve v Pekingu, Harbinu, Tačingu, Nankingu, Šanghaju in Kantonu. Imela je izčrpane pogovore o problemih, s katerimi se danes srečuje Kitajska in o nalogah sindikalne organizacije. Kitajski sogovorniki so pokazali veliko zanimanje za razvoj samoupravljanja v Jugoslaviji in delo naših sindikatov.

Našo delegacijo je gostila zveza sindikatov Pekinga, njen predsednik je član politbiroja KP Kitajske Ni Či-fu. Delegacija sta v Pekingu sprejela podpredsednik CK KP Kitajske in predsednik vlade Li Hsien-nien in član politbiroja CK KP Keng Piao. Med obiski v posameznih mestih ali pokrajinah so delegacijo poleg sindikalnih voditeljev sprejemali tudi visoki partijski funkcionarji, v Šanghaju član politbiroja CK KP Peng Čung.

RAZVOJ SINDIKALNEGA GIBANJA DO KULTURNEREVOLUCIJE

Sindikalno gibanje je nastajalo vzporedno z nastajanjem KP Kitajske. Ugledni revolucionarji so se hkrati ukvarjali z ustanavljanjem partijskih in sindikalnih organizacij. Plod tega je bil, da je KP leta 1921 v Šanghaju organizirala ustanovni sindikalni kongres. Na njem so se zbrali delegati, ki so zastopali 200.000 delavcev. Kongres je močno spodbudil boj za pravice delav-

cev, tudi za uvedbo osemurnega delavnika. Sledilo je široko stavkovno gibanje.

Na II. kongresu, maja 1925. leta so ustanovili vsekitajsko federacijo sindikatov. Revolucionarno razpoloženje delavcev je naraščalo. Mnoga mesta in pokrajine je zajel velik val stavk, znan kot »gibanje 30. maja«, ki je bilo naperjeno zoper domače izkoriščevalce in tuje imperialiste. Maja leta 1926, ko so organizirali III. vsekitajski kongres, so imeli sindikati 1,2 milijona članov. Na njem so sprejeli sklep o boju delavskega razreda proti imperializmu ter podprli nacionalno-revolucionarni »severni pohod«, ki sta ga takrat KP Kitajske in Kuomintang skupaj začela proti militarističnim oblastnikom v severni Kitajski. Med tem pohodom se je število članov sindikata povzpelo na 2,8 milijona.

Po kontrarevoluciji, ki jo je organiziral Čang Kaj-šek so bili sindikati tako kot partija razdrobljeni. Četrti kongres

sindikatov leta 1927, ki je bil v mestu Hankuo, je obsodil izdajstvo Čang Kaj-šeka in pozval delavce k boju proti kontrarevoluciji in vsem izkoriščevalcem. Zaradi zelo težavnih razmer pa je bila dejavnost sindikatov zelo oslABLJENA, nekaj časa je sploh ni bilo. Peti kongres je bil leta 1929 v ilegali v Šanghaju.

S krepitvijo KP Kitajske in prenosom težišča njene dejavnosti v severozahodne dele države, to je bilo po »velikem pohodu«, je bilo pospešeno tudi delo sindikatov. Vodstvo vsekitajske federacije sindikatov je prišlo na osvobodeno ozemlje. Tam so nastale nove sindikalne organizacije, ki so imele milijon članov.

Leta 1945 je bil ustanovljen pripravljalni odbor za obnovo vsekitajskih sindikatov. Njegovi predstavniki so istega leta sodelovali tudi na ustanovnem kongresu svetovne sindikalne federacije v Parizu.

Vsekitajska sindikalna federacija je bila obnovljena na VI. kongresu leta 1948 v Harbinu, na katerem so bile zastopane sindikalne organizacije z osvobojenih ozemelj in nekatere organizacije z območij, ki so bile pod oblastjo Kuomintanga.

Po zmagi kitajske revolucije leta 1949 so v osvobodjeni državi razmeroma hitro uvedli sindikalne organizacije na podlagi zakona o sindikatih, ki je bil sprejet leta 1950. Na VII. kongresu v začetku leta 1953 v Pekingu je 830 delegatov že zastopalo 10.200.000 članov.

Sindikati so si zadali naslednje naloge: »združevanje in vzgajanje delavcev, da vztrajno krepijo politično zavest in čut za organiziranost; utrjevanje zveze delavcev in kmetov; združevanje vseh slojev pri uresničevanju načrtov za nacionalno graditev; postopno izboljševanje materialnih in kulturnih razmer delavskega razreda in vsega ljudstva; boj za postopno industrializacijo LR Kitajske in prehod v socializem«. Na tem kongresu so sprejeli statut, ki je z nekaterimi spremembami, sprejetimi na naslednjem kongresu, formalno v veljavi še zdaj.

Statut je določal, da so sindikati vez med KP Kitajske in množicami.

Osmi kongres je bil pred dvajsetimi leti in na njem so oblikovali naloge sindikatov pri uresničevanju drugega petletnega načrta. V obdobju med letom 1957 in 1964 so se sindikati ukvarjali z uresničevanjem nalog, ki so bile sprejete na prejšnjih kongresih.

LAZA ČOVIČ

NA ŽALSKIH ŠPORTNIH IGRAH JE SODELOVALO 650 ŠPORTNIKOV

Mladinske športne igre uspele

Prve mladinske športne igre, ki jih je organizirala komisija za šport in rekreacijo pri Občinski konferenci ZSMS Žalec v sodelovanju s telesnokulturno skupnostjo, so pred dnevi tudi uradno zaključili, ko so podelili pokale in priznanja najboljšim osnovnim organizacijam ZSMS za posamezne discipline in pokala za množičnost ter kvaliteto, kot tudi priznanja najboljšim posameznikom.

Pri OK ZSMS Žalec in Telesnokulturni skupnosti Žalec so se za organizacijo mladinskih športno-rekreacijskih iger odločili predvsem na osnovi stališč in sklepov republiške konference SZDL, ki posebej poudarjajo potrebo po telesni aktivnosti delovnih ljudi in mladine ter s tem tudi čim bolj množično udeležbo na področju športne rekreacije. Dejstvo, da je vloga športne rekreacije in sploh telesne aktivnosti v sodobni družbi postala nujno potrebna dejavnost delovnih ljudi, je bilo tudi vodilo pri izdelavi programa športno-rekreacijske dejavnosti žalske občine in s tem tudi programa I. mladinskih športnih iger za leto 1977. Sam program mladinskih športnih iger je bil pester, saj je vključeval 10 športnih panog, ki so se odvijale čez vse leto. Poseben poudarek pa so namenili še tako imenovanim trimskim dnevom, ki so vključevali hojo, kolesarjenje, plavanje in druge rekreativne dejavnosti. Skratka, v

letu 1977 so imeli mladi žalski občini možnost vsestranskega vključevanja v športno in rekreativno dejavnost. Tako ali pa še bolje pa bo tudi v letošnjem letu, saj so sklenili, da morajo postati mladinske športne igre stalna oblika delovanja mladih.

Na svečanem zaključku so podali tudi oceno. Ugotovili so, da je na njih sodelovalo več kot 650 mladih iz 18 OO ZSMS, kar je za začetek dokaj razveseljivo, še posebno če upoštevamo, da so bili na nekaterih tekmovanjih zabeleženi izredno dobri rezultati. Nedvomno pa je dovolj jasno opredelil vlogo in pomen MŠI sekretar Telesnokulturne skupnosti Adi Vidmajer, ki je dejal, da so mladinske športne igre vsekakor dosegle svoj namen, pa čeprav niso zajele zadostnega števila mladih. Poudaril pa je, da je to velik napredek mladinskih organizacij na področju športne in rekreativne dejavnosti in zato zaslužijo mladinske športne igre vse priznanje.

Najbolje so se na prvih igrah odrezali preboldski mladinci, ki so krepko prednjačili pred ostalimi tako po množičnosti kot kvaliteti, saj so zbrali v moški in ženski konkurenci kar 178 točk in tako osvojili oba pokala za množičnost in kvaliteto. Sicer pa je vrstni red naslednji: kot že rečeno je bila prva OO ZSMS Prebold, druga OO ZSMS Braslovca, tretji MA ZSMS Dreš-

S podelitve pokalov najboljšim na prvih mladinskih športnih igrah Žalcu

nja vas, četrti jamarski klub »ČRNI GALEB« Prebold, ki je sodeloval kot edina družbena organizacija in društvo v MŠI in to samo v moški konkurenci, in peta OO ZSMS Liboje. Sledijo pa še OO ZSMS iz Petrovc, Polzele, Levca, Name Žalec, Gotovelj, Andraža, Vrbja, Letuša, Trnave, Šempetra, Gradnje Žalec, TT Prebold in Grajske vasi. Dobitniki pokalov v posameznih panogah pa so: v namiznem tenisu v moški in ženski kategoriji OO ZSMS Prebold, prav tako tudi v krosu in atletiki. V streljanju so pri moških bili prvi Libojčani, pri ženskah pa Preboldčanke, v rokometu pri moških Preboldčani in pri žen-

skah mladinke iz Andraža, v košarkah pa so bili najboljši mladinci iz Petrovc in mladinke iz Prebolda. V odbojki pa so v obeh kategorijah zmagali Braslovčani.

Ob zaključku podelitve priznanj in pokalov pa je Adi Vidmajer podelil še tri plakete OK ZSMS Žalec prizadevnim organizatorjem in vodjem športno-rekreacijske dejavnosti med mladimi. Prejeli so jih Vedenik Anton, Jamarski klub Prebold, Iren Tomaž — OO ZSMS Prebold, Marjan Tomelj, predsednik komisije za šport in rekreacijo pri OK ZSMS.

DARKO NARAGLA

MARATON
PO POTEH
KOKRŠKEGA ODREDA
DUPLJE
78
22. JAN.

Tretji »Dupljski smučarski maraton po poteh Kokrškega odreda«

V nedeljo, 22. januarja bo v Dupljah že tretji »Dupljski smučarski maraton po poteh Kokrškega odreda«. Na programu bo maraton na 25 km, vojaški smučarski tek na 10 km in trim smučarski tek na 10 km. Start bo ob pol desetih dopoldan na Dolgih njivah v Dupljah, kjer bo tudi cilj.

Namen prireditve je širjenje rekreacije na smučeh in s tem krepitev obrambnih sposobnosti, obenem pa tudi obujanje spominov na našo revolucijo. Organizator smu-

čarskega maratona je namreč poskrbel, da so vse tekaške steze speljane po poteh, kjer so se med NOB borili in hodili borci Kokrškega odreda.

Vsi udeleženci morajo poslati svoje prijave organizatorju (Organizacijski odbor »Dupljski smučarski maraton po poteh Kokrškega odreda«, 64203 Duplje), do 21. januarja. Odrasli bodo morali odšteti za startnino 50, pionirji pa 30 dinarjev. Svečan zaključek prireditve s podelitvijo kolajin in diplom bo ob 14. uri.

LENART

Klemos osvojil prehodni pokal

Na sindikalnih športnih igrah je sodelovalo 800 delavcev

Občinski sindikalni svet pri Lenartu v Slovenskih goricah je tudi letos organiziral sindikalne športne igre. Delavci so tekmovali v namiznem tenisu, streljanju, odbojki, košarki, šahu in atletiki. Na zaključni prireditvi so najboljšim ekipam in posameznikom podelili priznanja in pokale. Poglejmo rezultate:

Šah: prvo mesto je osvojila ekipa Centrovoda, sledita ekipi DPO Lenart in Klemosa. Med posamezniki je bil najboljši Drago Štraus, drugo mesto je zasedel Franc Lovrec, tretje mesto pa Mirko Klemenčič.

Namizni tenis: zmagala je ekipa Zavoda Hrastovec, med ženskimi ekipami pa osnovna šola Lenart. Tekmovali so tudi

posamezniki, prvo mesto je osvojil Drago Tavčar iz Centrovoda, pri ženskah pa je bila najboljša Milena Tement iz osnovne šole Cerkenvenjak.

Streljanje z zračno puško: ekipni zmagovalci so strelci SO Lenart, najboljši posameznik pa je Pavel Vrhovnik in Metka Polanec.

Kegljanje: ekipni zmagovalec je ekipa Klemosa, med posamezniki pa je bil najboljši Jože Murko. Veliko zanimanje so pokazale za kegljanje tudi ženske, najboljša pa je bila ekipa Marlesa.

Odbojka: prvo mesto pri moških je osvojila ekipa Agrokombinata (osnovna šola Lenart pri ženskah), v košarki pa se je prav

tako najbolje odrezala ekipa Agrokombinata.

Atletika: v mnogoboju so zmagali atleti Centrovoda, v jesenskem krosu pa atleti Livarne. Pri ženskih ekipah so bile najuspešnejše tekmovalke osnovne šole iz Gradišča.

Skupni zmagovalec letošnjih sindikalnih športnih iger je Klemos, ki je osvojil 610 točk, drugo mesto so osvojili športniki osnovne šole iz Voličine, tretje mesto pa Centrovod Lenart. Ob koncu naj še povemo, da si bo občinski sindikalni svet prizadeval pritegniti k sodelovanju še več delavcev. Tekmovanja v posameznih disciplinah pa bodo pripravili v prihodnje tudi znotraj delovnih organizacij M-TOŠ

K prazničnemu vzdušju v Kranjski gori je konec minulega tedna precej prispevalo tudi tekmovalstvo akrobatskih smučarjev za svetovni pokal. Vragolije najboljših svetovnih smučarskih akrobatov si je ogledalo na tisoče ljubiteljev drznega smučanja in atrakcij, saj je bilo to pot na treh tekmovalnih stezah v Kranjski gori res kaj videti. Na prireditvi je sodelovalo blizu 70 tekmovalcev in tekmovalk z

vsega sveta, najbolje pa so se razumljivo izkazali predstavniki Kanade in Amerike, kjer ima svobodno smučanje, v tujini imenovano FREE STYL ali HOT-DOG, dolgoletno tradicijo. Mladi fantje in dekleta, neobremenjeni s strogimi in togimi pravili smučanja, so torej vnesli v smučarski šport veliko svobodo gibanja, ki je glavni namen slehernega športa.

ŽALEC

Zabavno športna prireditev

V dvorani Kulturnega doma na Polzeli je bila minuli petek zaključna zabavno športna prireditev, kjer so najboljšim, ki so letos sodelovali na delavskih športnih igrah, podelili pokale, nagrade in diplome. Obenem so razglasili športnico in športnika leta ter športno tekmovalni aktiv.

Največ uspeha so imeli letos športniki Ferralita iz Žalca in SIP iz Sempetra.

V množičnosti je zmagal Ferralit Žalec. Za ta uspeh so prejeli lep pokal Občinskega sindikalnega sveta Žalec, ki ga jim je izročil predsednik Venko Satler (na posnetku). Športnica leta je postala Vida Bizjak — državna prvakinja v kegljanju, športnik leta pa Stanko Žagar — rokometas Minerve iz Griž. T. TAVČAR

MUTA OB DRAVI

PARTIZAN PREMAGAL GORENJE

TVD Partizan Muta ob Dravi že vrsto let uspešno sodeluje s košarkarji velenjske tovarne Gorenje. Zadnje srečanje so priredili za novo leto v telovadnici osnovne šole Vuzenica. Na srečanje so povabili ekipo košarkarjev tozda Servis — Gorenje Velenje.

Košarkarji Mute, ki so v zadnjem mesecu ponovno pričeli z rednimi treningi, so bili boljši nasprotnik. Srečanje so odločili v svojo korist z rezultatom 79:70 (31:24).

TVD Partizan Muta: Jelenko 15, Jerčič 10, Miklavc 16, Janež 18, Onuk 10, Eršte, Stražišnik 6, Štifter 4, Hamler. Gorenje — TOZD Servis: Movh 2, Skornšek 16, Jerčič, Dobovičnik 21, Pungartnik 13, Hajšek, Javornik 18. H. J.

IDRIJA

ČETRTI TRNOVSKI MARATON

V nedeljo 12. februarja bo ob 9.30 na terenih Črnega vrha nad Idrijo že četrti Trnovski maraton. Častni pokrovitelj velike prireditve bo načelnik generalštaba JLA generalpolkovnik Stane Potočar-Lazar, narodni heroj in nekdanji komandant IX. korpusa.

Udeleženci letošnjega maratona bodo nastopili v štirih kategorijah: maratonu (smučarskem teku na 42 km), malem maratonu (21 km), smučarskem teku SLO (12 km) in pionirskem smučarskem teku (10 km). Organizator je poskrbel, da bodo vse tekaške steze potekale po poteh, kjer so med NOB hodile in se borile enote slavne IX. korpusa. Četrtega Trnovskega maratona se lahko udeležijo poleg naših državljanov tudi zamejski Slovenci in tujci.

KRANJSKA GORA

Seminar za vzgojitelje

Že drugo leto zapored je organiziral Partizan Slovenije seminar za vzgojitelje, ki je bil posvečen aktivnostim predšolskih otrok na snegu. Seminar je bil privabil v Kranjsko goro kar 52 vzgojiteljic iz vzgojno-varstvenih zavodov in vaditeljic predšolskih otrok v društvih Partizan. Največjo pozornost so pritegnile udeležence seminarja praktičnemu delu na snegu, založile pa so se tudi za potrebno strokovno literaturo.

»Šola smučanja je prišla prav predvsem tistim tečajnicam, ki so to pot pot stopile na smuči, drugače pa je bil namenjen seminar vsem glavnim aktivnostim na snegu, torej tudi sankanju, drsanju in igram na snegu. Seveda so tečajnice najbolj temeljito obdelale šolo smučanja, poslušale pa so tudi predavanja o opremi, prvi pomoči, posebnosti učenja smučanja predšolskih otrok in prvi pravi otrok na zimske aktivnosti v zaprtih prostorih...«, je poudaril vodja tečajev Mile Ogrin.

LJUBLJANA

NOTRANJCI PRED DELAVCI PRAVOSODJA

Zaključen je tudi drugi del sindikalnega nogometnega prvenstva za območje Ljubljane. Tekmovanje je potekalo v dveh ligah. Žal so se v vzhodni skupini lotili prvenstva neresno, zato prvega dela prvenstva sploh niso končali. V vzhodni skupini pa so v zadnjem kolu zabeležili naslednje rezultate: ZSM Zalog: Mercator 2:4, Klinični center: Ljubljanska banka 1:1, SAP: Pravosodje: Julon: ZSM Zalog 2:2, Pravosodje: Klinični center 2:1, Mercator: SAP 2:1, Notranjci: SAP 1:3 in Julon: Klinični center 0:3. Z enajstimi točkami vodijo na tabeli Notranjci pred Pravosodjem (10) s ključnim centrom (9), itd.

Delavsko zavarovanje v Sloveniji med obema vojnama

Piše: Dr. FRANCE KRESAL

IV.

Osrednji urad za zavarovanje delavcev (SUZOR) je izvajal zavarovanje za vse panoge preko krožnih uradov za zavarovanje delavcev (OUZD), ki so imeli svoje sedeže v glavnih mestih banovin; teritorialno so zajemali vse ozemlje banovin.

Zavarovanje je slonelo na naložbo samouprave. Upravljanje osrednjega urada za zavarovanje delavcev in njegovih krajevnih organov (OUZD) je zastopnikom delavcev in delodajalcev (v enakem številu). Organi za upravljanje uradov in ustanov zavarovanja so bili: glavna skupščina, ravnateljstvo, predsedstvo, nadzorni urad. Glavno skupščino krajevnih organov so volili vsi zavarovanci in njihovi delodajalci ločeno s tajnimi in neposrednimi volitvami; glavno skupščino Osrednjega urada pa so sestavljali delegati skupščin krajevnih organov.

Vrhovno nadzorstvo nad zavarovanjem, to je nad uradi in ustanovami zavarovanja je imelo ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje.

OKROŽNI URAD ZA ZAVAROVANJE DELAVCEV V LJUBLJANI

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani (OUZD) je bil kot krajevni organ osrednjega urada za zavarovanje delavcev (SUZOR) univerzalna ustanova, ki je v Sloveniji izvajal socialno zavarovanje na podlagi zakona o zavarovanju delavcev z dne 14. maja 1922. Ustanovljen je bil 1. julija 1922.

Clani okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani so bili vsi zaposleni delavci na področju Slovenije (Dravske banovine) razen izjem, to je tistih, ki niso imeli pravice do socialnega zavarovanja (poljedelški delavci, dminarji) in tistih, ki so imeli boljše ali vsaj enake pogoje v drugih zavarovalnih zavodih (rudarji, topilničarji, železničarji, državni in javni namočenci).

Kakšne pravice in obveznosti je določal zakon o zavarovanju delavcev, ki je veljal za vse delavstvo? V primeru bolezni in nezgode pri delu so bili zavarovani vsi delavci.

Ob bolezni so imeli zavarovanci pravico do brezplačne zdravniške pomoči, dokler je trajala bolezen, vendar neprekinjeno le 26 tednov; dobivali so zdravila, kopeli v termalnih zdraviliščih, obvezila in pomožne priprave za zdravljenje; dobivali so boleznino (hranarino) v znesku dveh tretjin zavarovane mezde, če zavarovanec zaradi bolezni ni mogel delati in je bolezen trajala več kot 3 dni, vendar največ le 26 tednov.

Ob porodu so imele zavarovanke pravico do brezplačne babiške pomoči in zdravljenja; 2 meseca pred porodom in 2 meseca po porodu so imele pravico do podpore za porodnice v znesku treh četrtin zavarovane mezde. Podpora za opremo dojenčka je znašala štiriinajstdesetno zavarovano mezdo. Zavarovanke, ki so dojele svojega otroka še po preteku porodniške podpore, so imele še 20 tednov pravico do podpore v višini polovične mezde. Zavarovanke, ki so z zdravniškim potrdilom dokazale, da same niso mogle dojeti otroka, so imele namesto podpore pravico do brezplačne hrane za dojenčke v tem času. Pravico do porodniške podpore je pridobila zavarovanka šele po trimesečnem članstvu pri zavarovalnem zavodu. Družinski člani, ki so živeli v skupnem gospodinjstvu z zava-

rovancem, so imeli ob bolezni pravico do brezplačnega zdravljenja, zdravil in pomožnih priprav za zdravljenje za čas 26 tednov; ob porodu do potrebne babiške pomoči in zdravljenja za čas 26 tednov in do podpore za porodnice za čas 4 tednov pred porodom in 4 tednov po porodu v znesku 1,50 din na dan, kakor tudi do podpore za opremo dojenčka.

Ob smrti zavarovanega člana je bila izplačana pogrebna v znesku tridesetdnevne zavarovane mezde.

Namesto bolniških podpor je imel zavarovanec pravico do brezplačnega zdravljenja v bolnišnici, če je to odobril zavodov zdravnik. Nepreskrbljeni družinski člani so imeli med tem časom pravico do polovične hranarine zavarovanca. Stroške zdravljenja v bolnicah za družinske člane je plačeval zavod največ za 4 tedne. Med stroške zdravljenja v bolnici so se šteli tudi stroški prevoza v bolnico in domov.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev je smel dajati tudi večje podpore, če so za to njegova sredstva zadoščala.

Pravico do bolniških podpor je dobil zavarovanec z dnem sklenitve delovnega razmerja, izgubil pa s prekinitvijo delovnega razmerja.

Ob nezgodi na delovnem mestu, na poti na delovno mesto in nazaj je imel zavarovanec pravico do brezplačne zdravniške pomoči in zdravljenja. Hranarino je dobival do konca zdravljenja, a najdalj 10 tednov, potem pa je pridobil pravico do invalidske rente za ves čas, dokler je trajala nesposobnost ali zmanjšana sposobnost za delo.

Ob popolni nesposobnosti za delo je bila renta enaka višini zavarovane mezde; ob delni nesposobnosti za delo je dobil zavarovanec pripadajoči odstotek zavarovane mezde, a le, če je bila delovna nesposobnost večja kot 10%. Če je zavarovanec po poškodbi postal tako onemogel, da je zahteval stalno oskrbo in nego, se je nezgodna renta lahko zvišala za eno tretjino njegovega zaslužka.

Če je zavarovanec zaradi nezgode umrl, je imela žena pravico do rente v višini ene tretjine njegove zavarovane mezde, nepreskrbljeni otroci do 16. leta starosti pa do rente v višini ene četrtine njegove zavarovane mezde. Če se je žena ponovno poročila, je dobila enkratno odpravnino v višini enoletne zavarovane mezde umrlega zavarovanca. Če so otroci nadaljevali šolanje, so dobivali rento do svoje polnoletnosti.

Zavarovanje za onemoglost, starost in smrt se je začelo izvajati šele s 1. septembrom 1937. To zavarovanje je nudilo svojim zavarovancem invalidske in starostne rente, otroške rente in posmrtne rente.

Pravica do te rente se je pridobila, poleg drugih pogojev, šele potem, ko bi bilo na predpisani način vplačanih določeno število prispevkov in bi bil izpolnjen predpisani rok čakanja, ki je znašal:

- a) za rente ob onemoglosti 200 tednov prispevkov;
- b) za rente ob starosti 500 tednov prispevkov;
- c) za rente in podpore ob smrti 100 tednov prispevkov.

Po preteku tega časa bi se zavarovanec lahko potegoval za eno od teh rent, če bi izpolnjeval še druge pogoje, ki so bili:

Do invalidske rente je imel pravico tudi zavarovanec, ki je postal trajno onemogel. (Za onemoglega so šteli zavarovan-

ca, ki zaradi bolezni, starosti, ali drugih poškodb ni mogel več zaslužiti eno tretjino tiste mezde, ki bi jo sicer dobil glede na izobrazbo in poklic). Do invalidske rente je imel pravico tudi začasno onemogel zavarovanec, ki mu je zaradi dolgotrajne bolezni (več kot 26 tednov) prenehala pravica do boleznine. Z dopolnjenim 70. letom starosti je zavarovanec pridobil pravico do starostne rente.

Invalidska renta je znašala 36% poprečne zavarovane mezde v zadnjih 10 letih, od katere je zavarovanec plačeval prispevke za pokojninsko zavarovanje. Če pa še ne bi bilo vplačanih 500 tedenskih prispevkov, je znašala invalidska renta 24% poprečne zavarovane mezde.

Po smrti uživalca rente je imela njegova družina pravico do naslednje podpore: vsak otrok do 16. leta starosti eno četrtino roditeljske rente (eno četrtino dvotretjinske rente umrlega zavarovanca), vdova podpora za 3 leta v znesku ene četrtine moževe rente; vendar otroške rente in vdovska podpora skupaj niso smele presegati prejšnje moževe rente, sicer bi se vse rente sorazmerno znižale.

Invalidske in starostne rente so bile izredno nizke, zato je že zakon sam predvideval dotacijo iz državnega proračuna, s pomočjo katere bi zviševali tiste rente, ki ne bi dosegale 1.500 din na leto (125 din na mesec, ekvivalentni minimum pa je znašal v letih 1937-38 od 600 do 800 din mesečno).

Ker se je to zavarovanje začelo izvajati šele s 1. septembrom 1937, težko govorimo o uspehih ali neuspehih tega zavarovanja, saj do razpada stare Jugoslavije ni moglo biti zavarovancev, ki bi si pridobili pravico do invalidskih in starostnih rent; v poštev je prišlo edino izplačevanje rent in podpor ob smrti zavarovancev, ti primeri so mogli nastopiti po 1. septembru 1939. Izplačevanje invalidskih rent bi prišlo v poštev po septembru 1941, izplačevanje starostnih rent pa po septembru 1947.

Ker je bilo zlasti v Sloveniji izredno veliko takih zavarovancev, ki so postali onemogli (stari), niso si pa mogli pridobiti pravice do onemoglostne ali starostne rente, ker se je to zavarovanje začelo izvajati šele s 1. septembrom 1937 in se prejšnja zaposlitev ni upoštevala za to zavarovanje, je bil pri okrožnem uradu za zavarovanje delavcev 9. aprila 1938 ustanovljen poseben podporni sklad za onemoglost, starost in smrt. Ta sklad je znašal 100.000 din mesečno. Delil se je na dva dela: sklad za direktno podpiranje zavarovancev v obliki mesečnih podpor, ki so znašale od 60 do 200 din (ta sklad je obsegal dve tretjini vsote); sklad za zdravljenje onemoglih in starih zavarovancev (obsegal je eno tretjino vsote).

Prispevki za socialno zavarovanje se se odmerjali od delavskih tedenskih mezd, vendar ne od dejanske izplačanih, pač pa od tako imenovanih zavarovanih mezd. Te mezde so služile tudi za odmero bolezenskih podpor, starostnih in invalidskih rent. Zato so bili zavarovanci razvrščeni v mezdne razrede po velikosti zaslužka. Prvotno je bilo 17 mezdnih razredov, pozneje 12. Kot zavarovana mezda se je štela najnižja mezda posameznega mezdne razreda in je služila za odmero prispevkov za zavarovanje in podpore, v primeru bolezni ali nezgode in za odmero pokojnine. (Se nadaljuje)

— Kaj te tolaži ob vsakodnevnih podražitvah?
— To, da niso še večje!

IZVOZNO-LUVOZNO
PODJETJE
CUNJAIMPEX

— Kakšen smisel ima, da smo izvozili stare cunje po 5,3 din za kilogram in jih nato uvozili po 9,4 din za kilogram...?
— Smisel je v tem, da bom jaz pobral provizijo!

NAGRADNA KRIŽANKA

Rešitve pošljite do 28. januarja 1978 na naslov: ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, s pripisom na ovojnici NAGRADNA KRIŽANKA št. 1. Nagrade so: 200, 150 in 100 dinarjev.

de	NAUK O KRISTALNI SNOVI	DELAVEC PRI RADIO-TELEGRAFU	NEBEVNA MOBRINA	STARODAVNA PRESDONICA ASIRIJE	JANKO SMOLE	SLOVNIČNI POJEM	DEBELA PALICA	STAREJŠA AM.FILM. IGRAJKA	AFRIŠKA DRŽAVA (AKRA)	MESTO V BOSNI, OB KRIVASI (LENA MO.)	ZELIKA S KLASASTIM SOCIJEM (ROZETLO)	ALBERT CAMUS
ZIMSLO SRENIŠČE V GORNJESAV. DOLINI												
UDELEŽE- NIEC RAZI- SKOVANJA												
NORDIJSKA BOGINJA, ČUVARJA ZA- TIVH ZABOLK					TRAVN STEPI V Z. AMERIKI VRSTA RAZCVETJA							VEDNA ŽIVAL S KLEŠČAMI
SREDSTVO ZA SIRIENJE							INDIJSKO GOZD- NO GOVEDO ANGEL SIKAR, BOKR. KRAJINE					
TORINO			OTOK V BRIONIH BELG. MESTO V BRABANTU					SIANOSTNA PESNITEV GRŠKA POKRAJINA				
ŠPORTNIK						PUBLICIST BUCHWALD VIKTOR AVBELC				ANDREJ KURENT REŠEVALNI GOJLI GRS		
ROMUNSKA DENARNJA ENOTA				GIB, KRETNJA	DOBODNA ŽIVAL (HRZNO)							STAREJŠA SOVIJETSKA ATLETINJA
DRSALEC PROTOPO- POV					AMERIŠKI FILMSKI REŽISER (KEN)							
JUGOSLOV. SVAHALIKA V VIŠINO					NAJVEČJI OTOK V MALIH SUN- SIVH OTOKIH	DRVARSKO ORODJE OBROB. GIBANJE NA CIPRU						
RADOVAN GOBEC			PROSTO STOJEČ KAVI RIBANJE FIGURA PRI CETVERKU							IVO DOJINČAR REŠKA PRI- TRJUNICA		
STAR. ITALI- ZANJSKI KODIČO- GRAFMETRO								SLOV. ŽEN. REVILJA NIZKA OBEŠAL RASTLINA				
SLEPILO, PRIVID, OPTIČNA PREVARA												KONEC ŽIVLJENJA
MESTO V NIGERIJU (KULTURNA BENINA)				MESTO NA CRESU ZENIN ALI MOZEJ OČE					ROM. BOGINJA RODOVITOSTI PRIPADNIK FEAKOV			
JOŽE INGOLIC			ZNAGO- SLAVNA SLADKORNA RASTLINA							RADO MURNIK 3		
ZVEZDA NEMEGA FILMA NIELSEN					SIMON, GREGORČIČ TINE OREL			TEKOČINA ZANARKOZO EUGENE O'NEILL				
						AMERIŠKI CASOPISNI MAGNAT						SESTAVIL: R. N.

100

de

OKSID

REŠITEV NAGRADNE KRIŽANKE ŠT. 51

Ostrostrelec, Slava Klavora, mol, slačen je, Ivan, aker, An, Nereida, tov., AN, ozare, bes, Sadat, terca, skol, etapa, pano, Lunaček, običaj, Mali, Ri, NN, Svlar, Aston, ponos, Tisa, Udo, Ta, brat, brancin, Rim, sat, doki, acisal, valat, Kanada, Istra.

IZŽREBANI REŠEVALCI KRIŽANKE ŠT. 51

1. nagrada, 200 din: Bečan Stanko, Grajska 6, 63210 Slov. Konjice
  2. nagrada, 150 din: Irma Rebula, Leška 2, 62392 Mežica
  3. nagrada, 100 din: Majda Gruden, Goce Delčeva 25, 61000 Ljubljana
- Nagrade bomo poslali po pošti.

Minuli torek je na svečani seji delavskega sveta delovne organizacije Kompas — Jugoslavija — predsednik mestne skupščine Ljubljana ing. Tone Kovič v imenu predsednika republike tovariša Tita podelil zaslužnim delavcem Kom-pasa visoka državna odlikovanja.

V nagovoru je tovariš Kovič omenil uspešno dejavnost Kom-pasa — še posebej v zadnjem času, in poudaril, da so prav odlikovane delavke in delavci prispevali znaten delež k tem uspehom.

Odlikovani so bili: z redom republike z bronastim vencem Štefan Karba, Franc Matko in Ivan Gorenc. Red dela z zlatim vencem sta dobila Olga Novak in Branko Čelan. Red zaslug za narod s srebrno zvezdo je dobil Franc Zajc. Red dela s srebrnim vencem pa so dobili: Marjan Štraus, Veronika Šketa, Anton Cerkovnik, Marjan Gabrovšek, Jože Rman, Janez Slabe, Majda Rumpret, Janez Pergar, Pavlina Osojnik, Marjan Kovačič, Stanislava Kovač, Ana Kamenšek, Fatima Fux, Ljubomir Ilić, Franc Kladnik, Anton Rup, Albin Štrukelj, Dušan Sternad, Sretan Živanović, Rozalija Koder, Anica Dolinar in Rezka Stare.

Medaljo dela so dobili Janez Brus, Anica Klančar in Milan Dedič.

Prvih šestindvajset

Pred novim letom so v Kolinski tovarni v Ljubljani slovesno podelili spričevala šestindvajsetim delavkam ob zaključku enoletne šole za poklic »strojni embaler«.

Slaba usposobljenost in izobrazba delavcev živilske industrije pri konzerviranju in pripravi hrane, še posebej pa hiter razvoj tehnologije, že dlje narekujejo tudi potrebo dodatnega izobraževanja in usposabljanja delavcev, še posebej tistih, ki delajo v neposredni proizvodnji. Po podatkih poslovnega združenja za živilsko industrijo, bi nujno morali izobraziti najmanj 5.000 zaposlenih v naslednjih petih letih, saj mnogi delajo na delovnih mestih kvalificiranega ali celo visoko kvalificiranega delavca, nimajo pa primerne izobrazbe. Prav zato je že skoraj pred letom dni izobrazevalni center pri zdru-

ženem podjetju živilske industrije HP Ljubljana in v sodelovanju s strokovnjaki OZD HP Kolinska Ljubljana, HP Droga Portorož in HP Delamaris Izola sestavil predlog predmetnika in učnih načrtov za poklic strojni embaler. Poklic in profil strojnega embalerja je bil tudi verificiran, tako so, v glavnem s sredstvi Kolinske, organizirali šolo, ki jo je končalo 25 delavk. Šolo so obiskovale izven delovnega časa, štirikrat na teden po štiri ure, skupaj torej 580 ur. Poleg strokovnih predmetov in praktičnega dela na različnih strojih je učni program obsegal tudi 150 ur predavanj in razgovorov o samoupravljanju.

Po zelo uspešnem zaključku prve tovrstne šole v Kolinski upajo, da jo bodo opravile tudi tiste delavke, ki delajo na zahtevnejših strojih pa so še brez naj-nujnejše izobrazbe.

MINILO JE 36 LET: Ob spomeniku znameniti dražgoški bitki so dan pred 36-letnico krvavega spopada Cankarjevega bataljona z nemškimi zaslužnjevalci v Dražgošah sklenili dvodnevna tekmovanja in druge prireditve. Zaključne slovesnosti pri grobnici padlih v NOB so se udeležili tudi preživeli borci Cankarjevega bataljona, pripadniki JLA, ki razvijajo tradicije Cankarjevega bataljona, mladi iz domala vseh slovenskih občin, pripadniki enot teritorialne obrambe, predstavniki gorenjskih občin in še mnogi gosti, med njimi tudi generalpolkovnika Jože Ož-

bolt in Branko Jerkić ter podpredsednik republiške skupščine Vladimir Logar.

O pomenu revolucionarnih dogodkov na Gorenjskem, ki so bili neposredni povod za legendarno dražgoško bitko, je spregovoril predsednik radovljiške občine Leopold Pernuš.

Dan poprej, ob koncu minulega tedna pa je na partizanskem mitingu v Kropi govoril Vinko Hafner, sekretar mestne konference ZK Ljubljana, ki je orisal bitko, kot tudi njen pomen in odmev na domačih in celo tujih tleh.

ZANESLJIVO SE OGLASITE
V KNJIGARNI

»DELAVSKE ENOTNOSTI«

v Ljubljani, Tavčarjeva 5.

Poleg vseh edicij založbe Delavska enotnost, publikacij Zveze kulturnih organizacij Slovenije in priloge tednika Delavska enotnost

LAHKO IZBIRATE MED :

- slikami slovenskih umetnikov
- izdelki ljudske umetnosti
- revijami
- časopisi
- ploščami
- stenskimi in namiznimi koledarji
- rokavniki in
- mini planerji

OKVIRJAMO SLIKE V ENEM TEDNU!

KOZERIJA

P Storiti je treba vse, kar je možno storiti v organiziranih silah fronte za to, da delavci čimprej obvladajo z dohodkom, govori televizijski napovedovalec v Obzorniku.

R »Kako le naj obvladam dohodek v svoji organizaciji združenega dela?« se je razburil Matjaž ob takšnem poročilu poročevalca na televiziji, »ko pa se ne morem znebiti delavcev, ki niso več dovolj produktivni.«

A »Zakaj pa ne?« se zanima oče.

»Zato, ker so to ljudje, ki imajo že pol delovnega staža za seboj in so z zakonom zaščiteni, čeprav niso opravičili svojih pravic iz pravice do dela.«

»Kako niso opravičili svojih pravic do dela v dvajsetih letih?«

»Lepo,« je pojasnil Matjaž, »ko so dobili delo, so bili dolžni gospodariti po načelih dobrega gospodarjenja. Ti pa še vedno proizvajajo izgubo. Torej niso opravičili svojih pravic do dela, ker ne opravljajo svoje pravice dobrega gospodarja.«

»In jih je treba odpustiti, da bi lahko delavci obvladali dohodek?« je vprašal oče.

»Kajpak,« se je razvnel Matjaž. »Saj sem vendar organizator proizvodnje in sem opravil potrebne ekonomske izračune.«

»In ti bi obvladal dohodek tako, da ga odvzameš drugim delavcem, tistim, ki so te sprejeli v službo?«

»Saj veš, da je mene spravil v službo stric,« je dejal Matjaž.

»In so si zaradi strica izmislili novo delovno mesto za tebe?«

»Izmislili,« je dejal Matjaž. »Vendar imam pravico do njega, ker imam diplomu.«

»Diplomo za izmišljeno delovno mesto?«

»Diplomo, ki dokazuje moje sposobnosti,« je ugovarjal sin. »Saj so mi takoj dali tudi stanovanje in ustrezno visoko plačo.«

»Stanovanje pa seveda ni bilo izmišljeno.«

»Ni bilo,« je ugotovil Matjaž. »Toda za mojega nesposobnega šefa, ki ga moram zamenjati, si moram izmisliti novo delovno mesto...«

»Ker ima staž?«

»Ker ima tisti famozni delovni staž s pravico, da ne bo odpuščen.«

»A delo? Ali ima tudi delo?«

»Ima delo, a kaj ko ni opravičil pravice do dela.«

»Torej, če delavec, ki se zaposli, ne opraviči svoje pravice do dela, ker ni delal kot gospodar, je izgubil pravice gospodarja, ker z delom ni opravičil svojih pravic gospodarja, bi ga ti odpustil... Kaj pa tvoje naloge organizatorja proizvodnje? Si ti opravičil zaupanje kolektiva, da boš delavcem zagotovil toliko dohodka, da bo gospodarjenje rentabilno?«

»Nisem, kajpak, ker ne morem odpustiti delavcev, dokler...«

»...Dokler so zaščiteni kot gospodarji,« je povzel oče. »Kaj pa če bi hoteli ti delavci odpustiti tebe?«

»Smešno,« se je posmejal Matjaž. »Če bi tudi hoteli, ne bi mogli, ker imam strica...«

»Ti močni strici,« je vzdihnil oče.

V. Š.

Zgodaj se je treba navaditi...

Foto: A. Agnič

DE

Delavska enotnost, glasilo Zveze sindikatov Slovenije. Izdaja ČGP Delo, TOZD Delavska enotnost. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. leta. List urejajo: ANDREJ AGNIČ, VOJKO ČERNELČ (glavni urednik in direktor), SONJA GAŠPERŠIČ, MILAN GOVEKAR, MARJAN HORVAT, DAMJAN KRIŽNIK, RAFAEL LINDIČ (tehnični ured-

nik), BORIS RUGELJ, BOJAN SAMARIN (odgovorni urednik), JANEZ SEVER, IGO TRATNIK, ANDREJ ULAGA, POLDE VERBOVŠEK (redaktor in lektor), IVO VIRNIK in JANEZ VOLJČ. Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinova ulica 4, poštni predal 313-VI; naročniški oddelek tel.: 310-033, int. 278, 322-947. Uredništvo tel.:

316-672, 323-554 in 316-695; komerciala: Ljubljana, Tavčarjeva tel.: 312-691. Račun pri SDK Ljubljana, št. 50100-601-11807, devizni račun pri Ljubljanski banki, št. 501-620-7-121100. Posamezna številka stane 5,00 din, letna naročnina je 250,00 din. Rokopisov ne vračajo. Poštnina plačana v gotovini. Tisk »Ljudska pravica« Ljubljana